

འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྗན་རིགས་སྣའི་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་
༢༠༢༣ ཅན་མ།

Biodiversity Rules and Regulations
2023

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།
སྐྱེ་ལྗན་དང་སྐྱོ་ཞོར་ལྷན་ཁག།

Royal Government of Bhutan
Ministry of Agriculture and Livestock

འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྗན་རིགས་སྐྱོའི་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་
༢༠༢༣ ཅན་མ།

Biodiversity Rules and Regulations
2023

ལྷན་པོ།
MINISTER

སོ་ནམ་དང་སློ་ནོར་ལྷན་ཁག།
ROYAL GOVERNMENT OF BHUTAN
Ministry of Agriculture & Livestock
Thimphu: Bhutan

MoAL/MISC/2023/ 594

སྤྱི་ཚེས་ ༡༤-༠༩-༢༠༢༣ ལུ།

འབྲུག་གི་སྤྱི་ལྷན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་ ༢༠༢༣ ཚན་མ་བསྟར་སྤྱོད་བཀའ་བླ།

འབྲུག་གི་སྤྱི་ལྷན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཡིག་སྤྱི་ཚེས་ ༢༠༢༣ ཚན་མ་འདི་དོན་ཚད་ ༡༤ དང་ དོན་ཚན་ ༡༤༥ པའི་དགོངས་དོན་ནང་ འོང་ དེ་ཡོད་པའི་དབང་ཆ་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྷན་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལྷན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཡིག་སྤྱི་ཚེས་ ༢༠༢༣ ཚན་མ་འདི་ དགོངས་དོན་ཚུ་ དོན་སྤྲོད་ཚན་ལྷན་བསྟར་སྤྱོད་ལུ་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ འབྲུག་གི་སྤྱི་ལྷན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་ ༢༠༢༣ ཚན་མ་འདི་ བསྟར་སྤྱོད་འགོ་འཇུགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ སྤྱི་ལམ་ཨིན།

འབྲུག་གི་སྤྱི་ལྷན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་ ༢༠༢༣ ཚན་མ་འདི་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་དང་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་ གོ་མ་བསྟར་རྒྱུ་ཤིང་རྒྱལ་པ་སྤེལ་བའི་འབད་པའི་རྒྱུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྷན་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ཚེས་ ༡༤-༠༩-༢༠༢༣ ལུ་ ཆ་ འཛོག་མཛད་གནང་ཡོད་པ་ལས་ བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་འདི་ སྤྱི་ཚེས་ ༡༤-༠༩-༢༠༢༣ གི་ཉིན་ལས་འགོ་བཟུང་ བསྟར་ སྤྱོད་འབད་དགོཔ་དང་ སྤྱི་ལྷན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཡིག་སྤྱི་ཚེས་ ༢༠༢༣ ཚན་མ་དང་ འདི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་དང་འབྲེལ་ ཆགས་མེད་པའི་ གཞུང་སྤྱོད་བཀའ་བླ་དང་ཁྱབ་བསྐྱུགས་ཚུ་ ཆ་མེད་བཏང་མ་ཨིན།

འབྲུག་གི་སྤྱི་ལྷན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་ ༢༠༢༣ ཚན་མ་འདི་འོག་ལུ་རོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ འབྲེལ་ཡོད་ ལྷན་ཁག་དང་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་འདི་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནིའི་ནང་ལུ་ དུག་འགན་བཞེས་གནང་ དགོཔ་མ་ཚད་ གཞན་ལྷན་ཁག་དང་ལས་སྡེ་ དེ་ལས་ མི་དམངས་ཡོངས་ཀྱིས་ འབྲུག་གི་སྤྱི་ལྷན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཡིག་སྤྱི་ཚེས་ ༢༠༢༣ ཚན་མ་དང་ དེའི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་འདི་ དོན་སྤྲོད་ཚན་ལྷན་བསྟར་སྤྱོད་ལུ་ཐབས་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་དང་མཉམ་ འབྲེལ་གང་དག་མཛད་གནང་བཟུ་ཞེས་རང་ལུགས་གནམ་ལོ་རྒྱ་མོ་ལོས་ལོ་ གླ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ཉེར་དུག་ལུ།

(ཡེ་མེས་དཔལ་འབྱོར།)

ཞི་འཛིན། རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྷན་དབང་འཛིན།

ཐོན་པོ་
MINISTER

MoAL/MISC/2023/ 594

ཐོན་པོ་དང་སྐྱོན་ལྷན་ཁག།
ROYAL GOVERNMENT OF BHUTAN
Ministry of Agriculture & Livestock
Thimphu: Bhutan

February 16, 2023

Executive Order for Implementation of Biodiversity Rules & Regulations 2023

In exercise of the power conferred under sections 14 and 165 of the Biodiversity Act of Bhutan, 2022; the Competent National Authority is pleased to issue the Biodiversity Rules and Regulations, 2023 to facilitate the effective implementation of the Biodiversity Act of Bhutan, 2022.

The Biodiversity Rules and Regulations, 2023 has been endorsed and adopted by the Competent National Authority on 13th February 2023 after thorough consultations conducted with relevant stakeholders. This Rules and Regulations will come into force from 16th February 2023 and it shall supersede all the executive orders and circulars which are inconsistent with the Act and the Rules and Regulations.

All concerned Ministries and Agencies identified by the Biodiversity Rules and Regulations 2023 shall be responsible for the implementation of these Rules and Regulations. Further, we solicit the kind support and cooperation of other Ministries, Agencies and general public for the smooth implementation of the Biodiversity Act of Bhutan, 2022 and its Rules and Regulations, 2023.

(Yeshey Penjor)
Chairperson

Competent National Authority

དཀར་ཆག།

ལེའུ་ ༡ པ།.....	༡༤
སྒྲོན་བཟློད།.....	༡༤
མཚན་གནས།.....	༡༤
འགོ་བཅུགས།.....	༡༤
ཁྱབ་ཚད།.....	༡༤
དམིགས་ལུལ།.....	༡༤
ལེའུ་ ༢ པ།.....	༡༥
གཙུག་སྒྲེའི་སྒྲིག་ཆ།.....	༡༥
རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན།.....	༡༥
རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱི་བྱ་བའི་གནད་སྟོན།.....	༡༥
རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་བཀའ་རྒྱ།.....	༡༥
རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན།.....	༡༥
རྒྱལ་ཡོངས་གནས་སྤྱད་ལྟེ་བ་དང་དཔེ་སྟོན་དབང་འཛིན།.....	༡༥
རྒྱལ་ཡོངས་བཅོལ་འཛིག།.....	༢༠
སྒྲེ་ལྡན་རིགས་སྒྲེའི་དབྱེ་རིག་ དབྱེ་བྱེ་དང་ མིང་གནས་སྒྱུར་བའི་ཞིབ་འཆོལ།.....	༢༠
གཞོད་འགེལ་གྱི་སྟན་ལྗོངས།.....	༢༡
རྒྱལ་ཡོངས་སྒྲེ་ལྡན་རིགས་སྒྲེའི་ཐབས་བྱས་དང་ལག་ལེན་འཆར་གཞི།.....	༢༡
ལེའུ་ ༣ པ།.....	༢༤
ཉམས་སྲུང་དང་ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་སྤྱོད་ནི།.....	༢༤
རང་བཞིན་ས་ཁོངས་ལས་མེན་མི་ཉམས་སྲུང་།.....	༢༤
ཁྱབ་ཉེན་ཅན་གྱི་ཕྱི་རིགས་སྒྲེ།.....	༢༤
བཀག་དམ་ཅན་གྱི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁྱད་སྤངས།.....	༢༥
ལེའུ་ ༤ པ།.....	༢༥
སྤྱི་ཤིང་སྒྲེ་ཆོགས་གྱི་སྲུང་སྦྱོབ་དོན་ལུ་མཚུངས་ཆོས་གཞན་མེད་པའི་ལམ་ལུགས།.....	༢༥

Contents

CHAPTER 1	15
PRELIMINARY	15
Title	15
Commencement	15
Extent	15
Objectives	15
CHAPTER 2	17
INSTITUTIONAL ARRANGEMENT	17
Competent National Authority	17
Rules of Procedures of the Competent National Authority	17
Directives to the National Focal Point	19
National Focal Point	21
National Clearing House Publishing Authority	21
National Repository	23
Taxonomy and systematic study of biodiversity	23
National Biodiversity Strategies and Action Plan	25
CHAPTER 3	27
CONSERVATION AND SUSTAINABLE USE	27
Ex-situ conservation	27
Invasive alien species	27
Restricted genetic resources	29
CHAPTER 4	33
A SUI GENERIS SYSTEM FOR THE PROTECTION OF PLANT VARIETIES	33

སྤྱི་ཤིང་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་བདག་དབང་སྤྱང་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཟུ་ཡིག་བཙུགས་ནིའི་ལམ་ལུགས།.....	39
བརྟག་ཞིབ།.....	39
རྒྱལ་འགལ་གྱི་དོན་ལུ་དཔེ་སྟུན།.....	39
སྤྱི་ཤིང་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་གནང་ནི་ ཡང་ན་ བཀག་ཆ།.....	39
མིང་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་ཟུ་ཡིག་ ཡང་ན་ མིང་གནས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ལོག་སྤྱོད་འབད་ནི།.....	39
སྤྱི་ཤིང་སྒྲ་ཚོགས་ཐོབ་དབང་གི་ཐོ་བཀོད་ལག་ཁྱེར་བསྐྱར་གསོ།.....	39
ཐོབ་དབང་ཉེན་སྲུང་གི་དུས་ཚོད་རྩོགས་ནི།.....	39
རིགས་སྒྲེལ་མིའི་དབང་ཆ་མེད་བཟང་བ།.....	39
འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ལག་ཁྱེར།.....	39
ལེའུ་ 4 པ།.....	40
རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་རྩ་གི་ཐོབ་སྤྱོད།.....	40
རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་རྩ་གི་ཐོབ་སྤྱོད་ཀྱི་ཟུ་ཡིག།.....	40
ཐོབ་སྤྱོད་གོས་འཆར།.....	40
བྱ་རིམ་གྱི་འཇུགས།.....	40
ཐོབ་སྤྱོད་གོས་འཆར་བསྐྱར་ཞིབ།.....	41
སྤྱི་སྤྱོད་བདེ་འཕྲོད་གནང་བ།.....	41
ཚོག་ཐམ་གཞན་དང་འབྲེལ་བ།.....	41
ཐོན་ཁུངས་ཡུན་བརྟན་དབྱེ་ཞིབ།.....	41
སྤྱིར་བཏང་བྱ་རིམ།.....	41
སྤོན་དཔུང་གན་རྒྱ།.....	41
འགན་ལེན་གྱི་འཇུགས།.....	41
ཐོབ་སྤྱོད་འབད་ཚར་མི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ ཞིབ་འཚོལ་གྲུབ་འབྲས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་བའི་བདེ་དོན་	
རྩ་ཅིས་སྤྱོད།.....	41
ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བཀོ་བཤའི་གན་རྒྱ།.....	40
ཆ་གནས་དང་བསྐྱར་གསོ།.....	40

Application Procedure for Plant Variety Protection	33
Examination	33
Publication for Opposition	33
Grant or Rejection of Plant Variety Right	35
Assignment of Application or Restitution of the Title	35
Variety Rights Registration Certificate Renewal	37
Lapse of rights protection	37
Cancellation of Breeders Right	37
Certificate of Origin	39
CHAPTER 5	41
ACCESS TO GENETIC RESOURCES	41
Application for access to genetic resources	41
Access Proposal	41
Processing fees	41
Review of Access Proposal	43
Prior Informed Consent	45
Relationship with other Permits	45
Resource Sustainability Assessment	45
General Procedure	47
Scoping Agreement	47
Commitment fee	49
Surrender of accessed genetic resources, research results and related information	49
Access and Benefit Sharing Agreement	51
Validity and Renewal	51

འཕྲི་སྟོན།	༥༢
གནས་པའི་ལག་ཁྱེར།	༥༢
རྒྱ་ཆ་སྟོ་བཤུད་ཀྱི་གན་རྒྱ།	༥༢
བཟང་འཕུང་དང་སོ་ནམ་གྱི་དོན་ལུ་ སྟེ་ཤིང་གི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་རྩ་གི་ཐོབ་སྟོན།	༥༣
གནས་ཚད་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཆ་སྟོ་བཤུད་ཀྱི་གན་རྒྱ།	༥༣
དཔེ་ཚད་སྟོ་བཤུད་ཀྱི་ལག་ཁྱེར།	༥༤
ལེའུ་ ༤ པ།	༥༤
སྐར་སྟོལ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་རྩ་གི་ཐོབ་སྟོན།	༥༥
ཡིག་ཐོག་བཀོད་ནི་དང་མི་ཉམས་རྒྱན་སྦྱོང་ དེལས་ སྤྱང་སྦྱོབ།	༥༥
སྐར་སྟོལ་ཤེས་ཡོན་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད།	༥༥
མི་སྤྲེའི་བྱ་རིམ།	༥༦
སྐར་སྟོལ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་རྩ་སྟོན་མི།	༥༦
སྐར་སྟོལ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་རྩ་གི་ཐོབ་སྟོན།	༥༦
སྐར་སྟོལ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཐོབ་སྟོན་དང་ཁེ་སྐོན་བཀོ་ བཤའི་གན་རྒྱ།	༥༧
རྩ་སྐོན་གཞན་མི་ལུ་སྟོན་པ།	༥༧
ལེའུ་ ༥ པ།	༥༨
འདྲ་མཉམ་དང་སྦྱི་སྟོམས་ཀྱི་ཁེ་སྐོན་བཀོ་བཤའ།	༥༨
ཁེ་སྐོན།	༥༨
མོས་མཐུན་ཐོག་ཁ་འཆམ་པའི་མ་དངུལ་གྱི་ཆ་ཤས།	༥༩
ལེའུ་ ༦ པ།	༥༩
འབྲུག་གི་ཐོབ་སྟོན་དང་ཁེ་སྐོན་བཀོ་བཤའི་མ་དངུལ།	༦༠
འབྲུག་གི་ཐོབ་སྟོན་དང་ཁེ་སྐོན་བཀོ་བཤའི་མ་དངུལ།	༦༠
ལས་འགྲུལ་གྲོས་འཆར།	༦༡

Amendment	53
Certificate of Compliance	53
Material Transfer Agreement	53
Access to plant genetic resources for food and agriculture	55
Standard Material Transfer Agreement	55
Sample Transfer Certificate	57
CHAPTER 6	59
ACCESS TO TRADITIONAL KNOWLEDGE ASSOCIATED WITH GENETIC RESOURCES	59
Documentation, Preservation and Protection	59
National database on Traditional Knowledge	59
Community protocol	61
Providers of Traditional Knowledge associated with genetic resources	61
Access to Traditional Knowledge associated with genetic resources	61
Access and Benefit Sharing Agreement for traditional knowledge associated with genetic resources	63
Third-Party Transfer	63
CHAPTER 7	67
FAIR AND EQUITABLE SHARING OF BENEFITS	67
Benefits	67
Mutually agreed portion of the fund	69
CHAPTER 8	71
BHUTAN ACCESS AND BENEFIT SHARING FUND	71
Bhutan Access and Benefit Sharing Fund	71
Project proposal	73

ལས་འགལ་གྱི་ལྟ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ།.....	༡༩
ལེའུ་ ༩ པ།.....	༡༩
ཐོ་དེབ་དང་འཛིན་ཐོ།.....	༡༩
ཐོ་དེབ།.....	༡༩
འཛིན་ཐོ།.....	༡༩
རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་མཐུག་སྒྲིལ་གཏང་བཅས།.....	༡༩
ལེའུ་ ༡༠ པ།.....	༢༠
ལྟ་རྟོག་དང་བསྟར་སྟོན།.....	༢༠
བསྟར་སྟོན་འགོ་དཔོན།.....	༢༠
ལྟ་རྟོག་དང་བྱུང་འཛོལ།.....	༢༠
ལེའུ་ ༡༡ པ།.....	༢༠
གནོད་འགལ་དང་ཉེས་བྱ།.....	༢༠
རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཡང་ན་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྤར་སྟོན་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཁྲིམས་འགལ་ཐོབ་སྟོན།	༢༠
.....	༢༠
གནང་བ་མེད་པའི་ཞིབ་འཛོལ་གྲུབ་འབྲས་ ཡང་ན་ ཐོབ་སྟོན་འབད་ཚར་མི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་	༢༠
སྟོན་བཟུང་།.....	༢༠
སྟེ་ལྟ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་དཔེ་དང་དཔེ་ཚད་ མ་སྟོན་མི།.....	༢༠
གནོད་འགལ་ཡང་བསྟར་འབབ་པ།.....	༢༠
ལེའུ་ ༡༢ པ།.....	༢༡
སྤྱི་ཚོགས།.....	༢༡
འབྲི་ཤོག།.....	༢༡
འབྲི་སྟོན།.....	༢༡
ཆོག་དོན་གྱི་དབང་ཚད།.....	༢༡
ངས་ཆོག།.....	༢༡

Project monitoring and evaluation	73
CHAPTER 9	75
REGISTRY AND RECORDS	75
Registry	75
Records	77
Disposal of genetic resources	79
CHAPTER 10	81
MONITORING AND ENFORCEMENT	81
Enforcement Officers	81
Monitoring and tracking	83
CHAPTER 11	85
OFFENSES AND PENALTIES	85
Unlawful access to genetic resources or associated traditional knowledge	85
Unauthorized transfer of research result or accessed genetic resources	87
Non-deposit of sample and specimen of biological resource	87
Subsequent Offense	87
CHAPTER 12	89
MISCELLANEOUS	89
Forms	89
Amendment	89
Authoritative text	89
Definition	89

ལེའུ་ ༡ པ།

སྒྲིག་བཅོང་།

མཚན་གནས།

༡. བཅའ་ཡིག་འདི་ འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྔ་ན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྐྱིག་གཞི་ ༢༠༢༣ ཅན་མ་ཟེར་
བཅོང་དགོ།

འགོ་བཅུགས་ལྷ་ཆོས།

༢. བཅའ་ཡིག་འདི་ རང་ལུགས་གནས་ལོ་ཆུ་མོ་ཡོས་ལོ་ལྷ་ ༡༩ པའི་ཆོས་༢༤ ལུ་འམ་ སྤྱི་ལོ་
༢༠༢༣ ལྷ་ ༩ པའི་ཆོས་༡༤ ལས་འགོ་བཟུང་སྟེ་ བསྟར་སྦྱོང་འབད་དགོ།

བྱབ་ཆད།

༣. བཅའ་ཡིག་འདི་གིས་ འབྲུག་གི་ས་ཁྱོན་ཡོངས་ལུ་བྱབ་ཆད་ཡོད་པ་ཨིན།

དམིགས་ཡུལ།

༤. བཅའ་ཡིག་འདི་འདི་དམིགས་ཡུལ་འདི་ འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྔ་ན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༢༢ ཅན་
མའི་དོན་ཚན་ཚུ་ བསྟར་སྦྱོང་འབད་ནི་འདི་དོན་ལུ་ཨིན།

CHAPTER 1

PRELIMINARY

Title

1. This Rules is called the Biodiversity Rules and Regulations of Bhutan, 2023.

Commencement

2. This Rules shall come into force on the 26th Day of the 12th Month of the Bhutanese Calendar corresponding to the 16th Day of the 2nd Month of 2023.

Extent

3. The Rules extend to the whole of the Kingdom of Bhutan.

Objectives

4. The objectives of this Rules is to implement the provisions of the Biodiversity Act of Bhutan, 2022.

གཞུག་སྒྲིལ་གྱི་ཆ།

ཀྱུ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན།

༥. ཀྱུ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ནང་ བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༣ པའི་དགོངས་དོན་དང་
འབྲེལ་ འོག་གི་འཇུག་མི་ཚུ་ཚུད་དགོ།

- (༡) སོ་ནམ་དང་སློ་ཞོ་ར་ལྟན་ལག་གི་སློན་པོ། ཁྲི་འཛིན།
- (༢) སོ་ནམ་དང་སློ་ཞོ་ར་ལྟན་ལག་གི་དྲུང་ཆེན། ཁྲི་འཛིན་འོག་མ།
- (༣) ཀྱུ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལྟན་ཚོགས། འཇུག་མི།
- (༤) ལུས་ལྷགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྟན་ལག་འོག་གི་ རྒྱལ་ཚབ་དང་གྲིང་ག་ཞབས་
ཏྲུག་ ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགོ་འཛིན། འཇུག་མི།
- (༥) སོ་ནམ་དང་སློ་ཞོ་ར་ལྟན་ལག་འོག་གི་སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགོ་འཛིན། འཇུག་མི།
- (༦) སོ་ནམ་དང་སློ་ཞོ་ར་ལྟན་ལག་འོག་གི་ སློ་ཞོ་ར་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགོ་འཛིན། འཇུག་མི་
དང།
- (༧) ཀྱུ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྟན་རིགས་སྤེལ་ལྟེ་བའི་འགོ་འཛིན། འཇུག་མིའི་དྲུང་ཆེན།

༦. བཅའ་ཡིག་འདིའི་དོན་ཚན་ ༥ པའི་ནང་གསལ་བཀོད་འབད་ཡོད་མི་འབྲེལ་ཡོད་འཇུག་མི་གིས་
ཀྱུ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱི་འཇུག་མི་གི་ འཇུག་མི་སོར་ཚབ་བསྐྱོད་བཞག་འབད་དགོཔ་
དང་ འཇུག་མི་སོར་ཚབ་ལུ་ཡང་ འཇུག་མི་ངོམ་བཟུམ་སྤྱེ་རང་ ཐོབ་དབང་བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་ནིའི་
དབང་ཚད་ཡོད།

ཀྱུ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱི་བྱ་བའི་གནད་སྤྱོད།

༧. ཀྱུ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༤ པའི་དགོངས་དོན་དང་
འབྲེལ་ ཆེད་དུ་བཀོད་ཡོད་མི་ལཱ་འགན་ཚུ་བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་དགོ།

༨. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༥ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ཀྱུ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་
འཛིན་གྱིས།

CHAPTER 2

INSTITUTIONAL ARRANGEMENT

Competent National Authority

5. The Competent National Authority shall consist of the following members as per section 13 of the Act:
 - (1) Minister, the Ministry of Agriculture and Livestock, Chairperson;
 - (2) Secretary, Ministry of Agriculture and Livestock, Vice Chairperson;
 - (3) National Environment Commission, Member;
 - (4) Head, Department of Forests and Park Services, Ministry of Energy and Natural Resources, Member;
 - (5) Head, Department of Agriculture, Ministry of Agriculture and Livestock, Member;
 - (6) Head, Department of Livestock, Ministry of Agriculture and Livestock, Member; and
 - (7) Head, the National Biodiversity Centre, Member Secretary.
6. The concerned member specified under section 5 of this Rules shall nominate an alternate member to the Competent National Authority and the alternate member shall exercise the rights to represent the Competent National Authority.

Rules of Procedures of the Competent National Authority

7. The Competent National Authority shall exercise all the functions prescribed under section 14 of the Act.
8. In accordance with section 15 of the Act, the Competent National Authority shall:

- (१) ལེ་རེ་ནང་ཆར་གཉིས་རེ་འཛོམ་ནི་དང་ དེ་མིན་ དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱུན་འཛོམ་དགོ།
- (२) ཞལ་འཛོམས་ཀྱི་ཚྲིགས་གྲངས་འདི་ ཉུང་མཐའ་འཇུག་མི་ཡོངས་བསྟོམས་ལས་ གསུམ་དབྱ་གཉིས་ཡིན།
- (३) རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱི་གྲོས་ཚད་ཀྱི་གཞི་འདི་ བྱེད་མངགས་ཐོག་ལུ་ཡིན།

९. ཞལ་འཛོམས་ཚྲིགས་ནི་འཛོམས་གྲངས་ལུ་ཁྲི་འཛིན་མེད་པའི་སྐབས་ ཁྲི་འཛིན་གྱིས་གནང་བ་དང་ འཁྲིལ་ ཁྲི་འཛིན་འོག་མ་གྱིས་ཞལ་འཛོམས་ཚྲིགས་ཚྲིགས།
१०. འཇུག་མིའི་དྲུང་ཆེན་གྱིས་ ལོ་བསྟར་ཞལ་འཛོམས་ཚྲིགས་ཀྱི་འཛོམས་གྲངས་ཚུ་ ཁྲི་འཛིན་དང་གྲོས་བསྐྱུན་འབད་དེ་ འཇུག་མི་གཞན་ཚུ་ལུ་ ཕྱིས་ལོ་འགོ་བཙུགས་པའི་སྐབས་ བགོ་བཟུམ་འབད་དགོ།
११. ཞལ་འཛོམས་འདི་ ཆོས་གྲངས་བཀོད་མི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ཚྲིགས་དགོཔ་དང་ དེ་མིན་ བྱ་ཐབས་མེད་པའི་གནས་སྟངས་ནང་ ཁྲི་འཛིན་གྱིས་བསྐྱུར་བཅོས་འབད་མི་ཆོས་གྲངས་ལུ་ཚྲིགས་དགོ།
१२. འཇུག་མིའི་དྲུང་ཆེན་གྱིས་ ཞལ་འཛོམས་ཀྱི་ཆོས་གྲངས་འདི་བསྐྱུར་བཅོས་འབད་ཡོད་པ་ཅིན་ སྤྱོད་གོ་གནས་ཚུལ་ཚུ་ འཇུག་མི་ཚུ་ལུ་ ལཱ་དུས་ཉིན་གྲངས་ལཱ་འཁོད་ལུ་བད་སྟོད་འབད་དགོ།
१३. འཇུག་མིའི་དྲུང་ཆེན་གྱིས་ ཞལ་འཛོམས་ཀྱི་གྲོས་གཞི་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་ཚུ་ ཞལ་འཛོམས་ཚྲིགས་ནིའི་ཆོས་གྲངས་བཀོད་མི་ལས་ ལཱ་དུས་ཉིན་གྲངས་ལཱ་འཁོད་མ་ལས་བགོ་བཟུམ་འབད་དགོ།
- १ॣ. འཇུག་མིའི་དྲུང་ཆེན་གྱིས་ ཞལ་འཛོམས་ཀྱི་འཛོམས་ཐོ་དང་གྲོས་ཚད་ དེ་ལས་ མཚན་རྟགས་བཀོད་ཡོད་མི་གྲོས་ཚད་ཚུ་ཡང་ ཚུལ་མཐུན་སྟེ་བདག་འཛིན་དང་རྒྱུན་སྦྱོར་འབད་དགོ།
- १।. འདི་འབྲོ་ལས་བར་འཇུལ་འབད་དགོ་པའི་ ཐོབ་སྟོད་གྲོས་འཆར་སྟོད་པའི་སྐབས་སུ་ འཇུག་མིའི་དྲུང་ཆེན་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་ གློ་བུར་གྱི་ཞལ་འཛོམས་ཚྲིགས་ནིའི་གྲོས་འཆར་ཕུལ་དགོ།

རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཆ་བཀའ་ཚུ་ཅན་ལུ་བཀའ་བྱུང་།

- १॥. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཆན་ १ॣ(ॣ) པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཆ་བཀའ་ཚུ་ཅན་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་དང་བཅའ་ཡིག་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ སྲིད་བྱུས་ཀྱི་བཀའ་བྱུང་གནང་དགོ།

- (1) Meet biannually and as and when required.
 - (2) The meeting shall require a minimum quorum of two-third members.
 - (3) The decision of the Competent National Authority shall be based on simple majority.
9. The Chairperson may authorize the Vice Chairperson to conduct the meeting, if the Chairperson is not available for meeting on the scheduled date.
 10. The Member Secretary shall prepare an annual schedule of meeting in consultation with the Chairperson and share it with the members at the beginning of the financial year.
 11. The meeting shall be conducted as per the schedule except in inevitable circumstances where the Chairperson has altered the meeting date.
 12. The Member Secretary shall provide prior information within five working days to the members for any change in the meeting schedule.
 13. The Member Secretary shall circulate the agenda and related documents for the meeting prior to five working days from the date of meeting.
 14. The Member Secretary shall keep record of all the proceedings of the meeting and maintain proper documentation including signed copy of resolution.
 15. The Member Secretary may propose for an ad-hoc meeting to the Competent National Authority when it has received an access proposal that requires immediate intervention.

Directives to the National Focal Point

16. In accordance with section 14 (4) of the Act, the Competent National Authority shall provide policy directives to the National Focal Point on the implementation of the Act and its Rules.

ཀྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན།

༡༧. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༧ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ཀྱལ་ཡོངས་སྤྱི་ལུགས་རིགས་སྤྱི་ལུགས་
བ་གིས་ ཀྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་སྤྱི་ ལུ་འགན་འབག་དགོ།

ཀྱལ་ཡོངས་གནས་སྤྱད་ལྟེ་བ་དང་དཔེ་སྤྱད་དབང་འཛིན།

༡༨. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༧(༡) པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ཀྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་
ཅན་གྱིས་ ཀྱལ་ཡོངས་གནས་སྤྱད་ལྟེ་བ་དང་དཔེ་སྤྱད་དབང་འཛིན་ཡིན་མ་ལས་ ཐོབ་སྤྱོད་
དང་ཁེ་སྒན་བགོ་བཤའི་གནས་སྤྱད་ལྟེ་བ་བརྒྱུད་དེ་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒན་བགོ་བཤའ་དང་འབྲེལ་
བའི་བདེ་དོན་ཚུ་ ཡོངས་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་དཔེ་སྤྱད་འབད་དགོ།

༡༩. ཀྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་གྱིས་ ཀྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལས་གནང་བ་འཐོབ་པའི་
ཤུལ་ལུ་ བདེ་དོན་ཚུ་བདེ་སྤྱོད་དགོ།

༢༠. བཅའ་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ ༡༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ཀྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་གྱིས་
གཤམ་འཁོད་ཀྱི་བདེ་དོན་ཚུ་བདེ་སྤྱོད་དགོ།

(༡) ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒན་བགོ་བཤའི་ཁྲིམས་བཟོ་ བདག་སྤྱོད་དང་ སྤྱི་ལུགས་ཐབས་ལམ།

(༢) ཀྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་དང་ ཀྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་ཚུ་གི་བདེ་དོན།

(༣) སྤྱི་གོང་བདེ་འཕྲོད་གནང་བ་ ཕྱགས་མཐུན་གྱི་སྤྱི་ལས་ཁ་འཆམ་པའི་ཁ་ཚིག་ རབས་
ཆད་ནིའི་ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་རིགས་ཚུ་གི་ཀྱལ་སྤྱིའི་ཚད་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་བའི་མཐུན་གྲོས་
གྱི་ཚིག་ཐམ་ གནས་ཚད་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཆ་སྤྱོད་ཀྱི་གན་རྒྱ་ དེ་ལས་ རིགས་རྒྱ་ཐོན་
ཁུངས་ བཀོལ་སྤྱོད་དང་ ཅ་སྒན་གཞན་ལུ་སྤྱོད་ཀྱི་གན་སྤྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་
དོན་ཚུ་བརྩི་པའི་ མཉམ་མཐུན་ཡིག་ཆའི་ཁ་གསལ།

(༤) བདེ་དོན་སྤྱོད་དང་བདེ་དོན་དཔུང་ཡིག་ཆ་ཚུ་ལུ་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒན་བགོ་བཤའི་བདེ་དོན།

(༥) འབྲུག་གི་སྤྱི་ལུགས་རིགས་སྤྱིའི་ཡོངས་འབྲེལ་མ་སྤྱོད་དང་ གནས་སྤྱད་ལྟེ་བའི་ཐབས་ལམ་གྱི་
བདེ་དོན།

(༦) རིགས་རྒྱ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ལུ་རྟོག་འབད་ནིའི་ཐབས་ལམ་དང་ཐབས་ཤེས།

(༧) མ་གནས་པའི་བདེ་དོན།

National Focal Point

17. The National Biodiversity Centre shall be the National Focal Point and carry out the functions specified in section 17 of the Act.

National Clearing House Publishing Authority

18. In accordance with section 17 (2) of the Act, the National Focal Point as a clearing house publishing authority shall publish the information related to access and benefit sharing at the Access and Benefit Sharing Clearing House through online platforms.

19. The National Focal Point shall share the information upon approval of the Competent National Authority.

20. The National Focal Point under section 19 of this Rules shall share the following information on:

- (1) Legislative, administrative and policy measures on access and benefit sharing;
- (2) Information on the Competent National Authority and National Focal Point;
- (3) Details on compliance document including Prior Informed Consent, Mutually Agreed Terms, Convention on International Trade in Endangered Species permit, Standard Material Transfer Agreement, subject matter of genetic resources, utilization and conditions on third-party transfer;
- (4) Information on access and benefit sharing checkpoints;
- (5) Information on Bhutan Biodiversity Portal and Clearing House Mechanism;
- (6) Methods and tools developed to monitor genetic resources; and
- (7) Non-compliance information

ཀྱལ་ཡོངས་བཅའ་འཛིན།

༡༡. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༧(༣) པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ ཀྱལ་ཡོངས་དོཌབ་གཙོ་ཅན་
གྱིས་ སྤྱི་ཤིང་དང་སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་རྒྱུད་མཛོད་ཁང་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བའི་
སྤར་སྟོལ་ཤེས་ཡོན་ ཀྱལ་ཡོངས་སྤྱི་ཤིང་བསྟུ་གསོག་ རང་བཞིན་ས་ཁོངས་ལས་མེན་མི་སྤྱི་ཤིང་
བསྟུ་ལེན་ ཉམ་པའི་རིགས་ སྤར་བ་སྟོག་ཆགས་དང་ སྐལ་རྩས་མེད་པའི་སྟོག་ཆགས་ཚུ་གི་
རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ གཞན་སྐྱེ་ལྔ་ཐོན་ཁུངས་བཅའ་འཛིན་འབད་དགོ།
༡༢. ཀྱལ་ཡོངས་དོཌབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ སྐྱེ་ལྔ་ཐོན་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྤར་སྟོལ་ཤེས་
ཡོན་ཚུ་ ཡིག་ཐོག་བཀོད་ནི་དང་ མི་ཉམས་རྒྱུན་སྦྱང་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྤྱེ་ཚུ་
ངོས་འཛིན་འབད་དགོ། ངོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྤྱེ་གིས་ ཡིག་ཐོག་བཀོད་མི་
འབྲེལ་ཚུ་ ཀྱལ་ཡོངས་བཅའ་འཛིན་ནང་འཛིན་ཐོ་རྒྱུན་སྦྱང་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཀྱལ་ཡོངས་དོཌབ་
གཙོ་ཅན་ལུ་སྟུལ་དགོ།

སྐྱེ་ལྔ་ཐོན་ཁུངས་སྤྱི་དབྱེ་རིག་ དབྱེ་བྱེ་དང་ མིང་གནས་སྤྱར་བའི་ཞིབ་འཛོལ།

༡༣. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༧(༡༢) པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ ཀྱལ་ཡོངས་དོཌབ་གཙོ་ཅན་
གྱིས་ སྐྱེ་ལྔ་ཐོན་ཁུངས་སྤྱི་དབྱེ་རིག་ དབྱེ་བྱེ་དང་ མིང་གནས་སྤྱར་བའི་ཞིབ་འཛོལ་ཚུ་ འབྲེལ་
ཡོད་ཁེ་གྱིང་ཅན་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་དགོ།
༡༤. ཁྲིམས་ལྔ་ཐོན་གྱི་མི་ ཡང་ན་ མི་ངོམ་རང་རྒྱང་གང་རུང་གིས་ ཀྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐྱེ་ལྔ་ཐོན་ཁུངས་སྤྱི་དབྱེ་
རིག་ དབྱེ་བྱེ་དང་ མིང་གནས་སྤྱར་བའི་ཞིབ་འཛོལ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་ཆེ་ བན་དོན་དང་གནས་
དེབ་དཔེ་ཆ་དེ་ཚུ་ ཀྱལ་ཡོངས་བཅའ་འཛིན་ནང་བཞག་ནིའི་དོན་ལུ་ ཀྱལ་ཡོངས་དོཌབ་གཙོ་ཅན་
ལུ་སྟུལ་དགོ།

གནོད་འགེལ་གྱི་སྤྱད་ལཱ།

༡༥. ཀྱལ་ཡོངས་དོཌབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ བཅའ་ཡིག་འོག་གི་དོན་ཚན་ ༡༢ལ་ པའི་དགོངས་དོན་དང་
འཁྲིལ་ ཀྱལ་ཡོངས་ཆད་ལྔ་དབང་འཛིན་ལུ་ གནོད་འགེལ་གྱི་འཛིན་ཐོ་ཚུ་ ངོས་འཛིན་
གྲུབ་པའི་བསྟར་སྦྱོང་འགོ་དཔོན་ཚུ་ལས་ བསྟར་སྦྱིག་འབད་དེ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་ཏུ་སྟུལ་དགོ།

National Repository

21. In accordance with section 17 (3) of the Act, the National Focal Point shall be the repository for plant and animal gene bank, traditional knowledge associated with biological resources, national herbarium, ex-situ living plant collection, fungi, microbial and invertebrate genetic resources and other biological resources.
22. The National Focal Point shall identify relevant agencies dealing with the traditional knowledge associated with biological resources for documentation, preservation and the identified relevant agency shall share a copy of the documentation to National Focal Point for maintaining record in the national repository.

Taxonomy and systematic study of biodiversity

23. In accordance with section 17 (12) of the Act, the National Focal Point shall conduct and facilitate taxonomic and systematic studies on biodiversity in collaboration with relevant stakeholders.
24. Any legal or natural person conducting taxonomic and systematic studies on biodiversity shall submit the information and specimens thereof to the National Focal Point to be maintained in the National Repository.

Reporting of offense

25. The National Focal Point shall compile an offense record received from the enforcement officers designated under section 127 of this Rules and submit the report to the Competent National Authority annually.

ཀྱལ་ཡོངས་སྤྱི་ལཱ་རིགས་སྒྲིལ་ཐབས་བྱས་དང་ལག་ལེན་འཆར་གཞི།

༡༤. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༧(༡༥) པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ ཀྱལ་ཡོངས་དོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་
གྱིས་ ཀྱལ་ཡོངས་སྤྱི་ལཱ་རིགས་སྒྲིལ་ཐབས་བྱས་དང་ལག་ལེན་འཆར་གཞིའི་བསྟར་སྤྱོད་འགོ་
འདྲེན་འཐབ་དགོ།

National Biodiversity Strategies and Action Plan

26. In accordance with section 17 (15) of the Act, the National Focal Point shall coordinate implementation of the National Biodiversity Strategies and Action Plan.

ཉམས་སྲུང་དང་ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་སྤྱོད་ནི།

རང་བཞིན་ས་ཁོངས་ལས་མེན་མི་ཉམས་སྲུང་།

༡༧. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༢ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་
གྲིས་ རིགས་སྣ་ཚུ་ཉམས་སྲུང་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ གཙོ་རིམ་སྤྱི་གདོད་ཡང་།
- (༡) འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་གོས་བསྟན་ཐོག་ རང་བཞིན་ས་ཁོངས་ལས་མེན་མི་གསོན་པོའི་རིགས་
སྣ་ཚུ་ ཉམས་སྲུང་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ གཤམ་གསལ་བཀོད་ཡོད་པའི་ཚད་གཞི་དང་འབྲེལ་དགོ།
- (༡༧) རྒྱལ་སྤྱི་ ཡང་ན་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཉམས་སྲུང་གནས་རིམ་ནང་ རབས་ཆད་ནིའི་ཉེན་ཁ་ཅན་
གྱི་རིགས་སྣ་ཚུ་ ཡང་ན།
- (ཁ) ཚོང་འབྲེལ་ཞིབ་འཚོལ་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་རིགས་སྣ་ཚུ།
- (༢) རིགས་རྒྱུད་མཛོད་ཁང་དོན་ལུ།
- (༡༧) བཟའ་འཐུང་དང་ཟས་བཟུད་ཉེན་སྲུང་།
- (ཁ) སྤར་སྒོལ་ལོ་ཐོག་དང་ སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་ཉམས་སྲུང་།
- (ག) བདག་མེད་དང་མ་སྤྱོད་པའི་རིགས་སྣའི་ཉམས་སྲུང་།
- (ང) ས་གནས་ཀྱི་རིགས་སྣའི་ཉམས་སྲུང་།
- (ཅ) བྲ་རབ་སྒོག་ཆགས་དང་ ཉམ་པའི་རིགས་ཉམས་སྲུང་།

བྱབ་ཉེན་ཅན་གྱི་ཕྱིའི་རིགས་སྣ།

༡༨. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༣ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྲིས་
འབྲེལ་ཡོད་ཁེ་གྲོང་ཅན་དང་གོས་བསྟན་ཐོག།
- (༡) བྱབ་ཉེན་ཅན་གྱི་ཕྱིའི་རིགས་སྣ་ཚུ་ ཡིག་ཐོག་བཀོད་ནིའི་འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོ།

CHAPTER 3

CONSERVATION AND SUSTAINABLE USE

Ex-situ conservation

27. In accordance with section 22 of the Act, the National Focal Point shall prioritize species for:

(1) Live ex-situ conservation in consultation with relevant agencies based on the following criteria:

- (a) Global or national conservation status of threatened species; or
- (b) Species potential for research and development at commercial scale.

(2) Gene bank for:

- (a) Food and nutrition security;
- (b) Conservation of traditional varieties of crops and local breeds of animal;
- (c) Conservation of neglected and under-utilized species;
- (d) Conservation of native species; or
- (e) Conservation of microbes and fungi.

Invasive alien species

28. In accordance with section 23 of the Act, the National Focal Point shall in consultation with relevant stakeholders:

(1) Coordinate documentation of invasive alien species;

(༢) བྱ་ཉེན་ཅན་གྱི་ཕྱི་རིགས་སྣ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་འཛིན་སྐྱོང་ཐབས་ལམ་སྒྲིག་
དགོས་ དང།

(༣) བྱ་ཉེན་ཅན་གྱི་ཕྱི་རིགས་སྣ་ཚུ་གི་ཐོན་པ་རིས་ལམ་སྟོན་དང་ རིས་འཛིན་འབྲེལ་བཤད་
དང་བཅས་པ་ ཚད་འཛིན་དབང་འཛིན་ལུ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ ནང་འབྲེན་བཀག་ཆག་དོན་
ལུ་ ཡང་ན་ དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་ དཔེ་བསྟུན་དང་བཟམ་སྒྲེལ་འབད་དགོ།

༢༧. བསྟར་སྟེན་འགོ་དཔོན་གྱིས་ ནང་འབྲེན་འགོ་ཐོག་འབད་ས་ལུ་ བྱ་ཉེན་ཅན་གྱི་ཕྱི་རིགས་
སྣ་ཚུ་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཆེ་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་ཕྱི་རིགས་སྣ་ཚུ་ འབྲེལ་ཡོད་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་
ལུ་ ལམ་སྟོན་དང་ཚད་ལྡན་བྱ་སྒྲིལ་ལམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་གཏང་དགོ། གཤམ་སྤྱི་ ཚད་འཛིན་
དབང་འཛིན་དང་བསྟུན་སྟེན་འགོ་དཔོན་གྱིས་ རིགས་སྣ་ཚུ་རིས་འཛིན་འབད་མ་ཚུགས་པ་ཅིན་རྒྱལ་
ཡོངས་རྒྱུ་ཚབ་གཙུག་ཅན་ཅན་ལས་ ཐང་ཀར་དུ་རིས་འཛིན་གྱི་དོན་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་ལེན་དགོ།

བཀག་དམ་ཅན་གྱི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས།

༣༠. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༢༤ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་གྱི་རིགས་
སྣ་ཚུ།

(༡) རྒྱལ་ཚུལ་དང་རང་བཞིན་སྤྱད་སྟེན་གྱི་ཁྲིམས་ནང་ རྒྱུ་ཤེས་དང་པ་ནང་ཐོ་བཀོད་འབད་ཡོད་
མི་ཚུ་ ཐོབ་སྟོན་འབད་མི་ཆོག། ཡིན་རུང་ ཉམས་སྤྱད་ཡར་ཤུག་གཏང་ཐབས་ལུ་ ཚན་རིག་
ཞིབ་འཕྲིལ་གྱི་དོན་ལུ་ ཐོབ་སྟོན་འབད་ཆོག་ནི་དང།

(༢) རྒྱལ་ཚུལ་དང་རང་བཞིན་སྤྱད་སྟེན་གྱི་ཁྲིམས་ནང་ རྒྱུ་ཤེས་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་ནང་
ཐོ་བཀོད་འབད་ཡོད་མི་ ལྷ་ཤིང་སྣ་ཚོགས་ཚུ་ ཉམས་སྤྱད་ཡར་ཤུག་གཏང་ཐབས་ལུ་ ཚན་
རིག་ཞིབ་འཕྲིལ་ ཡང་ན་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་ ཐོབ་སྟོན་འབད་ཆོག་པ་མ་གཏོགས་ རི་
དུགས་སྟོན་ཆགས་ཚུ་ཐོབ་སྟོན་འབད་མི་ཆོག།

༣༡. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༢༧ པ་དང་ ༢༨ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱུ་ཤེས་དང་
ཏེ་ཡོད་པའི་ལུགས་སྒྲེལ་གྱི་མ་ལྟོས་པར་ རྒྱལ་ཡོངས་ལུ་གཤམ་གཏང་ཅན་འཐོན་ཆེ་ རིགས་རྒྱུན་
ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ཐོབ་སྟོན་འབད་ནི་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱུ་ཚབ་གཙུག་ཅན་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་
དབང་འཛིན་ལུ་ གྲུ་ཤེས་འདེབས་སྤུལ་མི་དང་འབྲེལ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་སྟོན་ནི་ཐོབ་དབང་
སྟོན་ནི་ ཡང་ན་ ཚད་འཛིན་ ཡང་ན་ བཀག་དམ་འབད་ཆོག།

- (2) Develop national management strategies for invasive alien species; and
 - (3) Publish and share a list of invasive alien species with pictorial guide and identification description to regulatory authorities for prohibition from import annually or as and when required.
29. The enforcement officers at the first point of entry shall upon detection of invasive alien species, forward to the relevant regulatory authority as per the guideline and standard operating procedure. In the event, the regulatory authority or enforcement officer is not able to identify the species, it shall seek the support of the National Focal Point for accurate identification.

Restricted genetic resources

30. In accordance with section 26 of the Act, genetic resources of the species:
- (1) Listed under Schedule I of the Forest and Nature conservation laws shall not be accessed except for scientific research to promote conservation; and
 - (2) Listed under Schedule II and III of the Forest and Nature Conservation laws shall be accessed for scientific research to promote conservation; or commercial utilization with exception to wild fauna.
31. In accordance with section 27 and 28 of the Act, notwithstanding the prevailing customary practice, the Competent National Authority may, on the recommendation of the National Focal Point, grant or limit or restrict access to genetic resources for national importance to:

- (༡) རབས་ཆད་ནིའི་ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་རིགས་སྣའི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ཉམས་སུང་འབད་ནི།
- (༢) དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཕན་ཁུངས་མཐོ་ཤོས་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་སྤྱོད་ནི་ ཡང་ན།
- (༣) རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ ངེས་པར་མཁེམ་སྤྱེ་ཆ་བཞག་མི་ གནས་སྤངས་
གཞན་གང་རུང་།

- (1) Conserve genetic resources of threatened species;
- (2) Utilize genetic resources of high economic value; or
- (3) Any other situation considered as necessary by the Competent National Authority.

སྤྱིའི་སྒྲིལ་ཆོག་གི་སྤྱད་སྤྱོད་དོན་ལུ་ མཚུངས་ཆོས་གཞན་མེད་པའི་ལམ་ལུགས།
སྤྱིའི་སྒྲིལ་ཆོག་གི་བདག་དབང་སྤྱད་སྤྱོད་དོན་ལུ་ ལྷ་ཡིག་བཙུགས་ནིའི་ལམ་ལུགས།

༣༩. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ བཅའ་ཡིག་འདི་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་ཡོད་མི་འབྲི་ཤོག་ ༡ པ་དང་འབྲིལ་ སྤྱིའི་སྒྲིལ་ཆོག་གི་བདག་དབང་སྤྱད་སྤྱོད་དོན་ལུ་ ལྷ་ཡིག་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་
ཕུལ་ཆོག།

བརྟག་ཞིབ།

- ༣༩. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༣༠ པ་ལས་ ༣༤ པའི་འོག་ལུ་
གསལ་བཀོད་འབད་ཡོད་པའི་ཆད་གཞི་དང་འབྲིལ་ཏེ་ རིགས་བརྟག་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་
ལས་སྤེལ་གཞན་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ལྷ་ཡིག་ཚུ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དགོ།
- ༤༠. སྤྱིའི་སྒྲིལ་ཆོག་གི་བརྟག་ཞིབ་འདི་ཡང་ གཤམ་གསལ་བཀོད་ཡོད་པའི་ ཐབས་ལམ་ཚུ་དང་
འབྲིལ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོ།
 - (༡) ཡིག་ཐོག་བཀོད་ནི།
 - (༢) ས་ཁོངས་ནང་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི།
 - (༣) སྤྱིའི་སྤྱེལ་ཆད་དང་རྒྱས་ཆད་ཀྱི་བརྟག་དཔྱད་ ཡང་ན།
 - (༤) བརྟག་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཐབས་ལམ་གཞན་གང་རུང་།

༤༡. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ བཅའ་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ ༣༣ པ་དང་ ༣༤ པ་ནང་ཆེད་དུ་
བཀོད་ཡོད་མི་ བརྟག་ཞིབ་ཀྱི་ཐབས་ལམ་དོན་ལུ་ གནས་ཆད་དང་བྱད་རིག་ལམ་སྟོན་
ཚུ་བཟོ་དགོ།

རྒྱབ་འགལ་གྱི་དོན་ལུ་དཔེ་སྟུན།

༤༢. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ བཅའ་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ ༣༣ པ་དང་ ༣༤ པའི་དགོངས་
དོན་དང་འབྲིལ་ བརྟག་དཔྱད་འབད་མིའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ སྤྱིའི་སྒྲིལ་ཆོག་གི་བདག་དབང་སྤྱད་
སྤྱོད་བདེན་ཁུངས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ༩༠ གི་རིང་ལུ་ བཅའ་ཡིག་གིས་ཆེད་དུ་བཀོད་ཡོད་
མི་འབྲི་ཤོག་ ༡ པ་དང་འབྲིལ་ མི་མང་མང་འཁོག་ལུ་དཔེ་སྟུན་འབད་དགོ།

CHAPTER 4

A SUI GENERIS SYSTEM FOR THE PROTECTION OF PLANT VARIETIES

Application Procedure for Plant Variety Protection

32. Any applicant may file an application for plant variety right protection to the National Focal Point as per the format prescribed in Form I of this Rules.

Examination

33. The National Focal Point shall assess the application to examine the variety through conduct of examination for the criteria specified under section 30 to 34 of the Act in collaboration with relevant agencies.
34. The examination of the plant variety shall be conducted based on the following methods:
- 1) Documentation;
 - 2) On-site inspection;
 - 3) Growing test; or
 - 4) Any other methods relevant for examination.
35. The National Focal Point shall develop standards and technical guidelines for the examination methods prescribed under section 33 and 34 of this Rules.

Publication for Opposition

36. The National Focal Point shall publish the results of the test carried out under section 33 and 34 of this Rules in the public domain for validation of the variety protection for 90 days as per the format prescribed in Form II of this Rules.

༣༡. གལ་སྲིད་ དཔེ་སྟུན་འབད་ཡོད་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ལུ་རྒྱབ་འགལ་འཐོན་ཆེ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩི་ཆ་བ་
གཙུག་ཅན་གྱིས་ ཐོབ་དབང་སྤྱོད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཡང་བསྐྱར་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དགོ།
༣༢. གལ་སྲིད་ དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ལུ་ རྒྱབ་འགལ་མེད་ཆེ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩི་ཆ་བ་གཙུག་ཅན་གྱིས་
རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་ དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ སྤྱི་ཤིང་སྒྲུ་ཚེགས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་
གནང་ནིའི་དོན་ལུ་ལུ་དགོ།

སྤྱི་ཤིང་སྒྲུ་ཚེགས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་གནང་ནི་ ཡང་ན་ བཀག་ཆ།

༣༣. རྒྱལ་ཡོངས་རྩི་ཆ་བ་གཙུག་ཅན་གྱི་སྟུན་ལུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་
ཤིང་སྒྲུ་ཚེགས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་གི་ཐོ་བཀོད་དོ་སྒྲུར་ལག་ཁྱེར་གནང་ནི་དང་ འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ སྤྱི་
ཤིང་སྒྲུ་ཚེགས་ཀྱི་ལུ་བ་ལུ་མི་ལུ་བད་སྤྱོད་དགོ།
༣༤. རྒྱལ་ཡོངས་རྩི་ཆ་བ་གཙུག་ཅན་གྱི་བརྟག་ཞིབ་སྟུན་ལུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་
འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ཤིང་སྒྲུ་ཚེགས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཕྱིར་བཏོན་འབད་ཆོག་ནི་དང་ འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ སྤྱི་
ཤིང་སྒྲུ་ཚེགས་ཀྱི་ལུ་བ་ལུ་མི་ལུ་བད་སྤྱོད་དགོ།
༣༥. སྤྱི་ཤིང་སྒྲུ་ཚེགས་ཀྱི་ལུ་ཡིག་ལུ་མི་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩི་ཆ་བ་གཙུག་ཅན་གྱི་ཕྱིར་བཏོན་
འབད་ཡོད་པའི་ལུ་བ་གྲུར་ ལཱ་དུས་ཉིན་གྲངས་ ༡༠ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་
དབང་འཛིན་ལུ་ མཐོ་གཏུགས་འབད་ཆོག།

མིང་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་ལུ་ཡིག་ ཡང་ན་ མིང་གནས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ལོག་སྤྱོད་འབད་ནི།

༣༦. མི་རིམ་གང་རུང་ཅིག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༣༡ པ་དང་ ༣༢ པའི་དགོངས་དོན་དང་
འབྲེལ་ མིང་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་ལུ་ཡིག་ ཡང་ན་ སྤྱི་ཤིང་སྒྲུ་ཚེགས་ཀྱི་མིང་གནས་ཐོབ་དབང་ལོག་
སྤྱོད་འབད་ནི་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩི་ཆ་བ་གཙུག་ཅན་གྱི་ལུ་བ་ལུ་མི་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕྱིར་བཏོན་ལོག་མི་
སྒྲིག་བཀོད་འབྲི་ཤོག་ ༡ པ་དང་འབྲེལ་ ལུ་ཡིག་ལུ་དགོ།
༣༧. རྒྱལ་ཡོངས་རྩི་ཆ་བ་གཙུག་ཅན་གྱིས་ ལུ་ཡིག་ལུ་བའི་ཉིན་མ་ལས་ ལཱ་དུས་ཉིན་གྲངས་ ༣༠ གི་
ནང་འཁོད་ལུ་ མིང་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་ལུ་ཡིག་ ཡང་ན་ སྤྱི་ཤིང་སྒྲུ་ཚེགས་ཀྱི་མིང་གནས་ཐོབ་དབང་
ལོག་སྤྱོད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ དབྱེ་ཞིབ་སྟུན་ལུ་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་ལུ་
དགོ།
༣༨. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩི་ཆ་བ་གཙུག་ཅན་གྱིས་ མིང་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་
ལུ་ཡིག་ ཡང་ན་ སྤྱི་ཤིང་སྒྲུ་ཚེགས་ཀྱི་མིང་གནས་ཐོབ་དབང་ལོག་སྤྱོད་འབད་ནིའི་སྐོར་ལས་ དབྱེ་
ཞིབ་སྟུན་ལུ་ལུ་མི་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྟུན་ལུ་ལུ་བའི་ཆོས་
གྲངས་ལས་ ལཱ་དུས་ཉིན་གྲངས་ ༥ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཞལ་འཛུགས་ཚེགས་དགོ།

37. In the event of any opposition to the published results, the National Focal Point shall carry out the reassessment on the assignment of the right.
38. The National Focal Point shall submit the assessment results to the Competent National Authority for grant of the variety right if no opposition is made on the result.

Grant or Rejection of Plant Variety Right

39. The Competent National Authority shall grant certificate of registration of plant variety right based on the report of the National Focal Point and inform the applicant accordingly.
40. The Competent National Authority may reject protection for plant variety based on the assessment report of the National Focal Point and inform the applicant accordingly.
41. The applicant may appeal to the Competent National Authority through National Focal Point in the event of rejection within 10 working days of the issuance of the decision.

Assignment of Application or Restitution of the Title

42. Any person intending to file for reassignment or restitution of the title of variety rights under section 38 and 39 of the Act, respectively, shall be filed to the National Focal Point as per the format prescribed in Form II of this Rules.
43. The National Focal Point shall submit the report of assessment on the reassignment or restitution of title within 30 working days from the date of receipt of the application to the Competent National Authority.
44. The Competent National Authority shall conduct a meeting within five working days from the date of submission of the report by National Focal Point to reassign or restitute the title of variety right based on the assessment report of the National Focal Point.

སྤྱིའི་སྒྲིལ་ཆོག་མཐོང་ཐོབ་དབང་གི་ཐོ་བཀོད་ལག་ཁྱེར་བསྐྱར་གསོ།

༤༥. ལྷ་ཡིག་ཕུལ་མི་གིས་ རིགས་སྒྲིལ་ཐོབ་དབང་གི་ལག་ཁྱེར་འདི་ ལོ་ ༥ གི་རྒྱབ་ལས་ བསྐྱར་གསོའི་འཇུག་དུལ་ཀྱི་ལོ་ ༥༠༠ སྤྱིད་དེ་བསྐྱར་གསོ་འབད་དགོ། ཡིན་རུང་ སོ་ནམ་པ་ཚུ་ ལུ་ བསྐྱར་གསོའི་འཇུག་མི་ཤོག།

ཐོབ་དབང་ཉེན་སྲུང་གི་དུས་ཚད་ཚུགས་ནི།

༤༦. བཅའ་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ ༤༥ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ གཤམ་སྤྱིད་ ལྷ་ཡིག་ཕུལ་མི་གིས་ སྤྱིའི་སྒྲིལ་ཆོག་གི་ཐོབ་དབང་ལག་ཁྱེར་འདི་ བསྐྱར་གསོ་མ་འབད་བ་ཅིན་ ཐོབ་དབང་ཉེན་སྲུང་གི་དུས་ཚད་འདི་ རང་བཞིན་གྱིས་ཚུགས་པ་ཨིན།

རིགས་སྤྱེལ་མིའི་དབང་ཆ་མེད་གཏང་བ།

༤༧. རྒྱལ་ཡོངས་རྩིས་ཀྱི་ཚན་གྱིས་ སྤྱིའི་སྒྲིལ་ཆོག་གི་ཐོབ་དབང་གནང་མི་འདི་ རང་བཞིན་རྒྱུན་སྦྲུང་དང་རིགས་རྒྱུན་སྤྱེལ་ནིའི་གནས་ཚད་དང་བསྟུན་ ལྷ་རྟོག་འབད་དགོ། གཤམ་སྤྱིད་ གནས་ཚད་ཚུ་ལུ་མ་གནས་པ་ཅིན་ རིགས་སྤྱེལ་ནིའི་ཐོབ་དབང་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩིས་ཀྱི་ཚན་གྱི་གྲོས་འདེབས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ཆ་མེད་གཏང་ཆོག།

༤༨. རྒྱལ་ཡོངས་རྩིས་ཀྱི་ཚན་གྱིས་ སྤྱིའི་སྒྲིལ་ཆོག་འབད་དེ་ཡོད་པའི་སྤྱིའི་སྒྲིལ་ཆོག་ཚུ་ ཆེད་དུ་བཀོད་མི་དང་འབྲེལ་ ལྷ་རྟོག་འབད་དགོ།

(༡) ལོ་བསྐྱར་བྱེད་ཐོན་ལོ་ཐོག། ལོ་ ༩ ལས་ ༥ རྒྱུ་ ཆར་གཅིག་དང་།

(༢) ལུག་གནས་ཅི་ཤིང་། ལོ་ ༥ ལས་ ༡༥ རྒྱུ་ ཆར་གཅིག།

༤༩. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཤམ་སྤྱིད་ བཅའ་ཡིག་འདིའི་དོན་ཚན་ ༤༧ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རིགས་སྤྱེལ་མིའི་ཐོབ་དབང་ཆ་མེད་གཏང་ནི་ཨིན་པ་ཅིན་ རིགས་སྤྱེལ་མི་ཚུ་ལུ་ ཆ་མེད་གཏང་ནི་གྲོས་ཐག་ཆོད་མི་སྒྲིལ་ལས་ ལྷ་རྟོག་སྤྱན་ལུ་དང་གཅིག་ཁར་ འཛུམས་འདུ་གི་ཆོས་གངས་ལས་ ལཱ་དུས་ཉིན་གངས་ ༩ གི་ནང་འཁོད་ལུ་གསལ་བསྐྱེད་འབད་དགོ།

༥༠. རིགས་སྤྱེལ་མི་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་ རིགས་སྤྱེལ་ནིའི་ཐོབ་དབང་ཆ་མེད་གཏང་བའི་ཆོས་གངས་ལས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ ལཱ་དུས་ཉིན་གངས་ ༡༠ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ མཐོ་གཏུགས་འབད་ཆོག།

Variety Rights Registration Certificate Renewal

45. The applicant shall be required to renew the variety rights certificate after five years of the grant of the certificate with payment of Nu. 500 as renewal fee except for farmers.

Lapse of rights protection

46. In the event the applicant fails to renew the variety rights certificate as per section 45 of this Rules, the rights protection will lapse automatically.

Cancellation of Breeders Right

47. The National Focal Point shall monitor the variety protection granted as per the purity maintenance and breeding standards. In the event of non-compliance to the standards, the Competent National Authority shall cancel the breeders right based on the recommendation of the National Focal Point.

48. The National Focal Point shall carry out the monitoring of the protected plant variety based on the following prescription:

- (1) Biannual crops: Once in three to five years; and
- (2) Perennial crops: Once in five to 15 years.

49. The Competent National Authority shall notify the breeder on the decision of the cancellation along with the monitoring report within two working days from the date of the meeting, if there is cancellation in accordance with section 47 of this Rules

50. The breeder may appeal to the Competent National Authority within 10 working days from the date of issue or cancellation of the breeders rights by the Competent National Authority.

འབྲུང་ཁྲུངས་ཀྱི་ལག་ཁྱེར།

༥༡. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ སྤྲོ་ཤིང་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་འབྲུང་ཁྲུངས་ལག་ཁྱེར་འདི་ བཤམ་
འཁོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུ་གྲུབ་ཆེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱི་བཀོད་རྒྱ་དང་འཁྲིལ་སྤྱོད་
དགོ།

(༡) སོན་རིགས་ཀྱི་འབྲུང་ཁྲུངས་ངེས་གཏན་བཟོ་ཡོད་པ།

(༢) རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཡིག་ཐོག་བཀོད་ཡོད་པ་དང་།

(༣) རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་ལས་ སྤྲོ་ཤིང་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་བན་
དོན་ཚུ་ བདེན་དམུད་འབད་ཡོད་པ།

Certificate of Origin

51. The National Focal Point may issue the certificate of origin of the plant variety on the instruction of Competent National Authority upon fulfillment of the following:
- (1) Determination of the source of seed variety;
 - (2) Documentation of the variety by the National Focal Point; and
 - (3) Validation of information on the variety by the National Focal Point from the relevant agencies.

རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ཐོབ་སྤྱོད།

རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ཐོབ་སྤྱོད་ལྷ་ཡིག།

༥༩. རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ཐོབ་སྤྱོད་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༥༥ པའི་ནང་གསལ་
བཀོད་འབད་ཡོད་མི་ བྱ་རིམ་གི་ཐོག་ལས་ཐོབ་ཚུགས།

ཐོབ་སྤྱོད་གྲོས་འཆར།

༥༩. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༥༧ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ལྷ་ཡིག་སྤུལ་མི་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་
ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་ ཐོབ་སྤྱོད་གྲོས་འཆར་འདི་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་ཡོད་མི་ བཀོད་
སྒྲིགས་འབྲི་ཤོག་ ༩ པ་དང་འབྲེལ་སྤུལ་དགོ།

བྱ་རིམ་གི་འབྲུག།

༥༩. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༥༧ པ་དང་ ༥༥ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ལྷ་ཡིག་སྤུལ་མི་
གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་ ལོག་མ་ཐོབ་པའི་བྱ་རིམ་གི་འབྲུག་འདི་ ཐོབ་
སྤྱོད་གྲོས་འཆར་སྤུལ་བའི་སྐབས་སྤྱོད་དགོ། དེ་ཡང་ རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ལག་
ལན་དངོས་གཞིའི་གོ་རིམ་གནང་ནིའི་དོན་ལུ་ བཤམ་གསལ་བཀོད་མི་ལྟར་སྤྱོད་དགོ།

(༡) གལ་སྲིད་ ལྷ་ཡིག་སྤུལ་མི་འདི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ངོ་བོ་ཨིན་མ་པ་ཅིན་ ཡུ་ཨེས་ཾོ་ལར་ ༥༠༠.༠༠
ཕོག།

(༢) གལ་སྲིད་ ལྷ་ཡིག་སྤུལ་མི་འདི་ འབྲུག་མི་ཨིན་མ་པ་ཅིན་ ལྷ་ཡིག་སྤུལ་བའི་ཉིན་ལུ་ ཡུ་
ཨེས་ཾོ་ལར་གི་དངུལ་བརྩི་སྲོལ་གོང་ཚད་ལུ་ཅིས་རྒྱབ་སྟེ་ དངུལ་ཀྲམ་དང་འང་མཉམ་གི་
འབྲུག་ཕོག།

(༣) རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་གི་བར་ན་ ཟུང་ཚུགས་ཆོང་འབྲེལ་གན་རྒྱ་ནང་ ཁ་འཆམ་ཡོད་པའི་དངུལ་གང་
རུང་ དངུལ་འང་མཉམ་གི་འབྲུག་ཡུ་ཨེས་ཾོ་ལར་ ༥༠༠.༠༠ ཕོག།

༥༥. ལྷ་ཡིག་སྤུལ་མི་གིས་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་དང་ གནས་ཚད་ཅན་གི་རྒྱ་ཆ་སྟོ་
བཤུད་གི་གན་རྒྱ་བརྒྱད་དེ་ རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཐོབ་སྤྱོད་འབད་ནི་ཨིན་མ་པ་ཅིན་ བྱ་རིམ་གི་
འབྲུག་སྤྱོད་ནི་ལས་ཡང་ཆག་འཕོབ།

CHAPTER 5

ACCESS TO GENETIC RESOURCES

Application for access to genetic resources

52. Access to genetic resources shall be obtained through one of the procedures specified in section 58 of the Act.

Access Proposal

53. In accordance with section 59 of the Act, an applicant shall submit an access proposal to the National Focal Point in the format prescribed in Form III of this Rules.

Processing fees

54. In accordance with sections 59 and 88 of the Act, the applicant shall make non-refundable payment as application processing fee during the submission of access proposal to grant access to genetic resources and actualization phase to the National Focal Point as follows:

- (1) 500.00 US Dollars, if an applicant is an international entity; or
- (2) Equivalent fee in Ngultrum calculated at prevailing US Dollar exchange rate on the day of application by Bhutanese entity; or
- (3) Any currency agreed in bilateral trade agreements between countries at the equivalent fee of 500.00 US Dollar.

55. The applicant intending to access genetic resources through Material Transfer Agreement and Standard Material Transfer Agreement shall be exempted from payment of the processing fee.

༥༩. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༤༤ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་
རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཐོབ་སྤྱོད་འབད་བའི་སྐབས་སུ་
བྱ་རིམ་གྱི་འཐུས་སྤྱོད་ནི་ལས་ ཡང་ཆག་གཏང་དགོ་པའི་གོ་སྐབས་སྤུལ་ཆོག་། དེ་ཡང་།
- (༡) ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའ་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་གནས་ཚད་གྱི་དཔལ་འབྱོར་བསྐྱར་བཟོ་འབད་
ནིའི་གདམ་ཁ་རྒྱང་མ་གཅིག་ཨིནམ་པའི་གནས་སྤངས་ནང་ལཱ་དང་ ཡང་ན།
- (༢) རྣམ་ཡམས་བཀག་ཐབས་ལུ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་པའི་གནས་སྤངས་ནང་
འབད་ཆོག་།

ཐོབ་སྤྱོད་གོ་སྐབས་འཆར་བསྐྱར་ཞིབ།

༥༡. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ ཐོབ་སྤྱོད་གནང་དགོ་པའི་ཁུ་བ་སྤྱོད་པའི་ལུ་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་
ཁེ་བྱོར་ཅན་ཚུ་དང་ གོ་སྐབས་བསྐྱར་ཐོག་ དམིགས་བསལ་གྱི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ ཐོན་
འབྲེལ་ཐོན་ཁུངས་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དགོ།
༥༢. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༤༠ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་
ཐོབ་སྤྱོད་གི་གོ་སྐབས་འཆར་ཚུ་ ཡོངས་སུ་ཚུགས་པ་སྤྱོད་པའི་བརྟན་བཟོ་ཐབས་ལུ་ ཐོབ་སྤྱོད་
གི་གོ་སྐབས་འཆར་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོ་པ་མ་ཚད་ དབྱེ་ཞིབ་ལམ་སྟོན་དང་འབྲེལ་ ཐོབ་སྤྱོད་གྱི་
གོ་སྐབས་འཆར་ཚུ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དགོ།
༥༣. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ དབྱེ་ཞིབ་སྟན་ལུ་ཚུ་ རོས་ལེན་ ཡང་ན་ བཀག་ཆ་གི་དོན་ལུ་
རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་ དབང་འཛིན་ལུ་སྤུལ་དགོ།
༥༤. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༤༠ པ་དང་ ༤༡ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་
ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ ཐོབ་སྤྱོད་གོ་སྐབས་འཆར་དབྱེ་ཞིབ་དང་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ལག་ལེན་
འཐབ་ནིའི་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ སྤྱོད་མི་ཚུ་ལུ་ རོས་འབབ་ཡོད་པའི་ཐོབ་སྤྱོད་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་གི་
སྐོར་ བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༥༢ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ལུ་ཡིག་ཕུལ་བའི་ཉིན་མ་
ལས་ ལཱ་དུས་ཉིན་གྲངས་ ༥ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ གོ་སྐབས་འཆར་སྤུལ་དགོ།
༥༥. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༤༣ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་
གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱི་གོ་སྐབས་འཆར་སྤུལ་གཞི་བཞག་སྟེ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་
ཚུ་གི་ཐོབ་སྤྱོད་ རོས་ལེན་ ཡང་ན་ བཀག་ཆ་འབད་ཆོག་། རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་
རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱི་ཞལ་འཛུལ་ཚུགས་པའི་ཉིན་མ་ལས་ གོ་སྐབས་ཚད་དེའི་སྐོར་
ལཱ་དུས་ཉིན་གྲངས་ ༥ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ གོ་སྐབས་འཆར་བཀོད་མི་ལུ་བད་སྤྱོད་དགོ།

56. In accordance with section 64 of the Act, the National Focal Point may recommend exemption from payment of processing fee to the Competent National Authority for access to genetic resources in a situation:

- (1) Where Access and Benefit Sharing is only option for economic revival at national level; or
- (2) Where genetic resources are used for countering pandemic.

Review of Access Proposal

57. The National Focal Point shall conduct preliminary resource assessment of particular genetic resources in consultation with the relevant stakeholders upon receipt of application for grant of access.

58. In accordance with section 60 of the Act, the National Focal Point shall review access proposals to ensure completeness of an access application and make an assessment of the access proposal as per the guidelines for assessment.

59. The National Focal Point shall submit the assessment report to the Competent National Authority for approval or rejection.

60. In accordance with section 60 and 61 of the Act, the National Focal Point upon assessment of access proposal and based on the intended use of genetic resources provide recommendation to the user on suitable access procedures from the options specified under section 58 of the Act within five working days from the date of receipt of an application.

61. In accordance with section 63 of the Act, the Competent National Authority based on the recommendation of the National Focal Point may approve or reject the access to genetic resources, and the National Focal Point shall communicate the decision within five working days of the Competent National Authority meeting.

ལྷ་གོང་བདེ་འཕྲོད་གནང་བ།

༤༣. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༤༤ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་
 རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་སྤྲོད་མི་ ཡང་ན་ སྤར་སྤོལ་ཤེས་ཡོན་འཆང་མི་ཚུ་གི་ སྤ་གོང་བདེ་འཕྲོད་
 གནང་བ་ལེན་དགོ། དེ་ཡང་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་ཡོད་མི་ བཀོད་སྒྲིགས་འབྲི་ཤོག་
 ༤ པ་དང་འབྲེལ་ ལེན་དགོ།

ཆོག་ཐམ་གཞན་དང་འབྲེལ་བ།

༤༣. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༤༡ ལ་དང་ ༤༥ ལ་འདི་གོང་ས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་
གཙོ་ཅན་གྱིས་ རྒྱ་དམི་ལུ་འོས་ལུན་ཡོད་ཆེ་ བཤམ་འཁོད་ཀྱི་ཆོག་ཐམ་ ཡང་ན་ ཉམས་མེད་ཀྱི་
གནད་ལ་ཚུ་ལེན་ནི་ལུ་ གྲོགས་རམ་འབད་ཆོག།

- [illegible]

ཐོན་ཁུངས་ལུན་བརྟན་དབྱེ་ཞིབ།

༤༤. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༤༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་
འབྲེལ་ཡོད་ཁེ་སྲིད་ཅན་དང་གྲོས་བསྟུན་ཐོག་ ཐོན་ཁུངས་ཡུན་བརྟན་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དགོ། གཤམ་
སྤྱི་དབྱེ་ཞིབ་འདི་ གཞན་མི་དང་གཅིག་ཁར་འབད་དགོ་པ་ཅིན་ བཤམ་གསལ་བཀོད་མི་དང་
འབྲེལ་འབད་དགོ།

- (༡) ཐོན་ཁུངས་ཡོད་པ་མེད་པ།
- (༢) ལས་སྒྲུབ་ཆེ་ཆུང་དང་ བར་འཛུལ་ས་ཁོངས་ཀྱི་ཆེ་ཆུང་།
- (༣) སློ་ཁྱུན་རིགས་སྒྲུ་ལུ་བན་གཞོད།

Prior Informed Consent

62. In accordance with section 66 of the Act, the National Focal Point shall seek Prior Informed Consent of the providers of genetic resources or holders of associated traditional knowledge in the format prescribed in Form IV of this Rules.

Relationship with other Permits

63. In accordance with sections 67 and 68 of the Act, the National Focal Point may assist the User to obtain the following permits or clearance, where applicable:

- (1) Clearance or permit from the Department of Forests and Park Services for collection of genetic resources from the State Reserved Forest Land;
- (2) Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) permit for transfer of materials;
- (3) Phytosanitary or Zoosanitary certificate from the Bhutan Food and Drug Authority for transfer of materials;
- (4) Any other clearance or permit as may be required with change in legal requirement.

Resource Sustainability Assessment

64. In accordance with section 69 of the Act, the National Focal Point shall carry out resource sustainability assessment in consultation with the relevant stakeholders if there is a need to carry out such assessment, inter-alia on the following:

- (1) Availability of the resource;
- (2) Magnitude of the activity and size of the intervention area;
- (3) Impacts on biological diversity;

(༤) མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་ཕན་གཞི།

(༥) རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ དེས་པར་མཁོ་སྤྲོ་ཆ་བཞག་མི་གནད་དོན་གཞན་གང་
རུང་།

༤༤. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༠ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ སྤྱོད་མི་ཚུ་གིས་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་
བའི་འགྲོ་སང་དེས་ཏིག་འདི་སྤྱོད་དགོ།

སྤྱི་བཏང་བྱ་རིམ།

༤༥. སྤྱོད་མི་ཚུ་གིས་ སྤོན་དཔུང་གི་གན་རྒྱ་ ཡང་ན་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་ནང་
འཇུག་ནི་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༡ པ་ལས་ ༡༤ པའི་དགོངས་དོན་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་
ཡོད་མི་ སྤྱི་བཏང་བྱ་རིམ་དང་འབྲེལ་དགོ།

སྤོན་དཔུང་གན་རྒྱ།

༤༦. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༢(༥) པ་དང་ ༡༢ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་
ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་སྤྱོད་མི་རྟོང་ལས་སྤྲོ་ མཐུན་སྦྲིག་འབད་དེ་ཡོད་
པའི་ཁ་ཚིག་རྒྱ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཆེད་ལཱ་དབང་འཛིན་གྱི་གནང་བ་དང་འབྲེལ་ འགོ་ཐོག་བརྟག་ཞིབ་
ཀྱི་ཞིབ་འཇོལ་དོན་ལུ་ སྤོན་དཔུང་གན་རྒྱ་འདི་ སྤྱོད་མི་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་བཟོ་དགོ།

༤༧. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༣ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་དང་
སྤྱོད་མི་ཚུ་གིས་ གནས་ཚད་ཅན་གྱི་སྤོན་དཔུང་གན་རྒྱ་འདི་ བཀོད་སྦྲིགས་འབྲི་ཤོག་ ༥ པ་ནང་
ཆེད་དུ་བཀོད་ཡོད་མི་ ཡང་ན་ མཐུན་སྦྲིག་འབད་ཡོད་པའི་གན་འཛིན་གང་རུང་ཅིག་གི་ཐོག་ལུ་
བཟོ་དགོ།

༤༨. སྤོན་དཔུང་གན་རྒྱ་གཅིག་གི་འོག་ལུ་ སྤྱོད་མི་གཅིག་གིས་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ཐོབ་སྤྱོད་
མཐོ་ཤོས་ གཅིག་རྒྱུང་མ་གཅིག་གི་གནང་བ་འཐོབ། གལ་སྲིད་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་གཅིག་
ལས་ལྷག་སྟེ་སྤྱོད་ནིའི་ཞུ་བ་འོང་ཆེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཆེད་ལཱ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཆ་འཛིན་འབད་དགོ།

༤༩. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༤ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཆེད་ལཱ་དབང་འཛིན་
གྱིས་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་མཐུན་སྦྲིག་འབད་ནི་ལུ་ གནང་བ་ནང་ཡོད་མི་
དང་འབྲེལ་ སྤྱོད་མི་ཅིག་གིས་ ཟུ་ཕན་གཞན་ལུ་ ཐོབ་སྤྱོད་གྲོས་འཆར་འདི་ཆེད་དུ་བཀོད་ཡོད་
མི་བཀོད་སྦྲིགས་འབྲི་ཤོག་ ༤ པ་དང་འབྲེལ་ལུ་དགོ། དེ་ཡང་ ཟུ་ཕན་གཞན་མི་གིས་ ཐོན་
སྤྱོད་གོང་འཕེལ་དང་ ཆོང་འབྲེལ་གྱི་ལས་སྤྲོ་ཆུ་འབད་ནིའི་ལས་ལེན་དང་ གློ་འདོད་ཡོད་པ་ཅིན་
འབད་ཆོག།

(4) Environmental impacts;

(5) Such other matters as the National Focal Point may consider necessary.

65. In accordance with section 70 of the Act, the User shall pay the actual cost for the conduct of assessment.

General Procedure

66. The User shall comply with the general procedures prescribed under section 71 to section 76 of the Act to enter into Scoping Agreement or Access and Benefit Sharing Agreement.

Scoping Agreement

67. In accordance with sections 17 (5) and 77 of the Act, the National Focal Point on behalf of the providers of genetic resources shall, upon the approval of the negotiated terms by the Competent National Authority, execute a Scoping Agreement with the User for the initial exploratory research.

68. In accordance with section 78 of the Act, the National Focal Point and users shall execute Standard Scoping Agreement as prescribed in Form V or negotiated contract.

69. The User shall be granted access to a maximum of one genetic resource under one Scoping Agreement. In the event, there is a request for more than one genetic resource, it shall be approved by the Competent National Authority.

70. In accordance with section 82 of the Act, a User shall submit a third-party access proposal in the format prescribed in Form VI for negotiating an Access Benefit Sharing Agreement, upon approval from the Competent National Authority; if a third-party intends to undertake product development or commercial activities.

འགན་ལེན་གྱི་འཇུག་པ།

༡༡. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༤༠ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ སྤྱོད་དཔྱད་གན་རྒྱ་འདི་ རྒྱལ་
ཡོངས་དོཨ་བ་གཙོ་ཅན་ལུ་ བཤམ་འཁོད་གྱི་ ལོག་མ་ཐོབ་པའི་འགན་ལེན་གྱི་འཇུག་སྤྱོད་མི་
དང་འབྲེལ་དགོ།

(༡) གཤམ་སྤྱོད་ རྒྱ་ཡིག་ཕུལ་མི་འདི་ རྒྱལ་སྤྱིའི་དོ་བོ་ཨིན་མ་པ་ཅིན་ ཡུ་ཨེས་རྒྱ་ལམ་
༥༠༠༠.༠༠ ཐོག་ ཡང་ན།

(༢) གཤམ་སྤྱོད་ རྒྱ་ཡིག་ཕུལ་མི་འདི་ འབྲུག་མི་ཨིན་མ་པ་ཅིན་ རྒྱ་ཡིག་ཕུལ་བའི་ཉིན་མ་ལུ་
ཡུ་ཨེས་རྒྱ་ལམ་གྱི་དངུལ་བརྒྱེ་སྦར་ གོང་ཚད་ལུ་ཅིས་རྒྱབ་སྤྱོད་ དངུལ་ཀྲམ་དང་འབྲེལ་མཉམ་
གྱི་འཇུག་ཐོག་ ཡང་ན།

(༣) རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་གི་བར་ན་ ཟུང་ཕྱོགས་ཚོང་འབྲེལ་གན་རྒྱ་ནང་ ཁ་འཆམ་ཡོད་པའི་དངུལ་གང་
རུང་གི་ དངུལ་འབྲེལ་མཉམ་གྱི་འཇུག་ཡུ་ཨེས་རྒྱ་ལམ་ ༥༠༠༠.༠༠ ཐོག།

༡༢. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༤༤ པ་དང་ ༤༥ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ སྤྱོད་མི་ཚུ་གིས་
བཅའ་ཡིག་འདིའི་དོན་ཚན་༡༡ པ་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་དང་འབྲེལ་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་
བཤའི་གན་རྒྱ་བཟོ་བའི་སྐབས་ལུ་ ལོག་མ་ཐོབ་པའི་འགན་ལེན་གྱི་འཇུག་སྤྱོད་དགོ། གཤམ་སྤྱོད་
སྤྱོད་དཔྱད་གན་རྒྱ་བཟོ་མ་དགོ་པར་ ཐད་ཀར་དུ་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་ནང་
འཇུག་ཚེག་པའི་གན་དང་བའདི་ རྒྱལ་ཡོངས་དོཨ་བ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ཐག་གཅད་ཆོ་ སྤྱོད་མི་འདི་གིས་
ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་ནང་འཇུག་ཆོག།

ཐོབ་སྤྱོད་འབད་ཚར་མི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ ཞིབ་འཇོལ་གྲུབ་འབྲས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བན་དོན་ ཚུ་ཅིས་སྤྱོད།

༡༣. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༤༣ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ སྤྱོད་མི་ཅིག་གིས་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་
ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་བཟོ་ནི་སྤོ་འདོད་མེད་ཆོ་ ཡང་ན་ སྤྱོད་དཔྱད་དང་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་
བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་ ཆམེད་གཏང་བའི་ཤུལ་ལུ་ ཐོབ་སྤྱོད་འབད་ཚར་མི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་
ཚུ་དང་ ཞིབ་འཇོལ་གྲུབ་འབྲས་ དེལ་ས་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བན་དོན་ཚུ་ འགྲོ་སོང་རང་གིས་
གཏང་ཐོག་ལས་ སྤྱོད་དཔྱད་གན་རྒྱ་ཆམེད་གཏང་བའི་ཉིན་མ་ལས་ ལཱ་དུས་ཉིན་གངས་ ༣༠ གི་
ནང་འཁོད་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་དོཨ་བ་གཙོ་ཅན་ལུ་ཅིས་སྤྱོད་དགོ།

Commitment fee

71. In accordance with section 80 of the Act, a Scoping Agreement shall be conditional on the payment of non-refundable commitment fee to the National Focal Point as follows:
- (1) 5000.00 US Dollars, if an applicant is an international entity; or
 - (2) Equivalent fee in Ngultrum calculated at prevailing US Dollar exchange rate on the day of application by Bhutanese entity ; or
 - (3) Any currency agreed in the bilateral trade agreement between the countries at the equivalent fee of 5000.00 US Dollars.
72. In accordance with sections 86 and 88 of the Act, the User shall pay the non-refundable commitment fee prescribed under section 71 of this Rules during the execution of Access and Benefit Sharing Agreement, if the National Focal Point determines that the User may directly enter into Access and Benefit Sharing Agreement without execution of the Scoping Agreement.

Surrender of accessed genetic resources, research results and related information

73. In accordance with section 83 of the Act, a User not intending to enter the Access and Benefit Sharing Agreement or after termination of the Scoping and Access and Benefit Sharing Agreement, shall surrender the accessed genetic resources, research results and related information at their own cost within 30 working days after the termination of the Scoping Agreement to the National Focal Point.

ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒོམ་བཤའི་གན་རྒྱ།

༡༤. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༥༤ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་
གཤམ་འཁོད་ཀྱི་གནས་སྤངས་ཐོག་ གྲོས་འཆར་བཀོད་མི་དང་འབྲེལ་ སྤྱོད་མི་དང་སྤྱོད་མི་གཉིས་
ཀྱིས་ འབྲི་ཤོག་ ༡ པ་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་དང་འབྲེལ་གནས་ཚད་ཅན་གྱི་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒོམ་
བཤའི་གན་རྒྱ་ནང་ ཐད་ཀྱང་དུ་འཇུག་ཆོག་ནི་ ཡང་ན་ སྤྱོད་མི་དང་སྤྱོད་མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་
མཐུན་སྦྲིག་འབད་ཡོད་པའི་གན་འཛིན་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་འཇུག་ཆོག།

- (༡) སྤྱོད་མི་གིས་ སྤྲོ་གོང་ལས་ དམིགས་གསལ་གྱི་རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་གཅིག་གི་
ཐོག་ལུ་ ཞིབ་འཇོལ་འབད་ཡོད་པ།
- (༢) རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་གཅིག་གི་དམིགས་གསལ་གྱི་ཞིབ་འཇོལ་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ སྤྲོ་གོང་
ལས་མི་མང་མང་འོག་ལུ་ཡོད་པ་ ཡང་ན།
- (༣) སྤྱོད་མི་གིས་ དམིགས་གསལ་གྱི་རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ལས་ བཟོ་དཔེ་དང་མཚུངས་
ཆས་ཐོན་དངོས་བཟོ་ཡོད་པ།

༡༥. བཅའ་ཡིག་འདི་དོན་ཚན་ ༥༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ཐོབ་སྤྱོད་འབད་ཚར་མི་རིགས་
རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ལག་ལེན་དངོས་གཞིའི་གོ་རིམ་སྐབས་སུ་ རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་དང་ཐོན་
དངོས་ངོ་རྒྱུ་གི་དོན་ལུ་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒོམ་བཤའི་གན་རྒྱ་འདི་ལོགས་སུ་སྤྲོ་བཟོ་དགོ།

ཆ་གནས་དང་བསྐྱར་གསོ།

༡༦. སྤོན་དཔུང་གན་རྒྱ་དང་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒོམ་བཤའི་གན་རྒྱའི་ཆ་གནས་འདི་ སྤོན་མི་དང་སྤོན་
མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ མོས་མཐུན་གྱི་སྒོ་ལས་ཁ་འཆམ་དགོ།

༡༧. སྤོན་མི་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་ སྤོན་དཔུང་གན་རྒྱ་དང་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒོམ་བཤའི་
བཤའི་གན་རྒྱ་བསྐྱར་གསོའི་དོན་ལུ་ ཆ་གནས་ཀྱི་གནས་ལུན་མ་ཚོགས་པའི་ཉིན་གངས་ ༩༠ གི་
ཉེ་མ་ལས་ ཟུ་བ་ལུ་དགོ།

༡༨. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལས་ སྤོན་དཔུང་གན་རྒྱ་
དང་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒོམ་བཤའི་གན་རྒྱ་བསྐྱར་གསོའི་དོན་ལུ་ གནང་བ་ལེན་དགོ།

༡༩. སྤོན་མི་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་ ལོག་མ་ཐོབ་པའི་བསྐྱར་གསོའི་འཐུས་སྤྱོད་དགོཔ་
དང་ དེ་ཡང་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལས་ སྤོན་དཔུང་གན་རྒྱ་དང་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་
ཁེ་སྒོམ་བཤའི་གན་རྒྱ་བསྐྱར་གསོའི་གནང་བ་གནང་བའི་ཤུལ་ བཤམ་གསལ་ལྟར་སྤྱོད་
དགོ།

Access and Benefit Sharing Agreement

74. In accordance with section 86 of the Act, the Provider and the Users may enter directly into a Standard Access and Benefit Sharing Agreement as prescribed in Form VII or negotiated contract between Provider and the User and the National Focal Point shall recommend under the following circumstances:

- (1) there is prior research conducted on the specific genetic resource by the User;
- (2) the research findings on particular genetic resource are already in public domain; or
- (3) the User comes with a prototype and product line from or for specific genetic resources.

75. The Access and Benefit Sharing Agreement shall be executed for individual genetic resources and products during the actualization phase for the genetic resources accessed under section 69 of this Rules.

Validity and Renewal

76. The validity of the Scoping Agreement and Access and Benefit Sharing Agreement shall be mutually agreed between the Provider and User.

77. The User shall apply to the National Focal Point for renewal of the Scoping Agreement and Access and Benefit Sharing Agreement, 90 Days before the expiry of the validity.

78. The National Focal Point shall seek the approval of the Competent National Authority to renew the Scoping Agreement and Access and Benefit Sharing Agreement.

79. The User shall pay non-refundable renewal fee to the National Focal Point upon approval of the renewal of the Scoping Agreement or Access and Benefit Sharing Agreement as follows:

- ༡) གལ་སྲིད་ ལྷ་ཡིག་ཕུལ་མིའདི་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ངོ་བོ་ཡིན་པ་ཅིན་ ཡུ་ཨེས་ཾོ་ལར་ ༢༥༠.༠༠ རོག་ཡང་ན།
- ༢) ལྷ་ཡིག་ཕུལ་མིའདི་ འབྲུག་མི་ཡིན་པ་ཅིན་ ལྷ་ཡིག་ཕུལ་བའི་ཉིན་མ་ལུ་ ཡུ་ཨེས་ཾོ་ལར་ གྱི་དངུལ་བརྩེ་སོར་གྱི་གོང་ཚད་ལུ་ཅིས་རྒྱབ་སྟེ་ དངུལ་ཀམ་དང་འདྲ་མཉམ་གྱི་འབྲུས་ཐོག་ ཡང་ན།
- ༣) རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་གི་བར་ན་ ཟུང་ཕྱགས་ཚོང་འབྲེལ་གན་རྒྱ་ནང་ ཁ་འཆམ་ཡོད་པའི་དངུལ་གང་ རུང་ མ་དངུལ་འདྲ་མཉམ་གྱི་འབྲུས་ཡུ་ཨེས་ཾོ་ལར་ ༢༥༠.༠༠ རོག།

འཕྲི་སྟོན།

༡༠. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལས་ གནང་བ་ལེན་པའི་ཤུལ་ལུ་ སྤྱོད་མི་དང་ སྤྱོད་མི་ གཉིས་ཀྱིས་ སྤོན་དབྱད་གན་རྒྱ་དང་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒྲུབ་བཞུག་གན་རྒྱའི་ཁ་ ཚིག་དང་གནས་ཚིག་ཚུ་ མོས་མཐུན་གྱི་གནང་བ་དང་འབྲེལ་ འཕྲི་སྟོན་འབད་ཆོག།
༡༡. ཉེ་མ་ལས་གནས་པའི་ཁ་ཚིག་དང་གནས་ཚིག་ ཡང་ན་ ཁ་ཚིག་དང་གནས་ཚིག་གསར་པ་ བཅུགས་ཐོག་ སྤྱོད་མི་དང་སྤྱོད་མི་གཉིས་ཀྱིས་ མོས་མཐུན་གྱི་གནང་བ་ཐོག་ལས་ གན་ཡིག་དེ་ འཕྲི་སྟོན་འབད་ཆོག།
༡༢. གན་ཡིག་འཕྲི་སྟོན་འབད་མི་འདི་ ཕ་ཕན་གཉིས་ཀྱིས་གན་ཡིག་དེའི་གནད་དོན་ཁ་སྐོང་ལུ་ མཚན་ རྟགས་བཀལ་བའི་ཤུལ་ལས་རྒྱུ་མ་གཅིག་ ལག་ལེན་འགོ་བཅུགས་ཆོག།
༡༣. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལས་ གནང་བ་འཐོབ་ ཞིན་མ་ལས་ སྤྱོད་མི་དང་ སྤྱོད་མི་གཉིས་ཀྱིས་ མ་གནས་པའི་སྟུན་ལུ་དཔེ་སྟུན་འདི་ ཐོབ་སྤྱོད་ དང་ཁེ་སྒྲུབ་བཞུག་གནས་སྤྱད་ལྟེ་བའི་ནང་ དཔེ་སྟུན་འབད་དགོ།

གནས་པའི་ལག་ཁྲེང་།

༡༤. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་ འཛིན་གྱིས་སྤྱོད་མི་ཚུ་ལུ་ གནས་པའི་ལག་ཁྲེང་འདི་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ སླིག་བཀོད་འབྲི་ཤོག་ ༡ པ་ལྟར་གནང་དགོ།

རྒྱ་ཆ་སྤོ་བཤུད་གྱི་གན་རྒྱ།

༡༥. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༢༡ པའི་དགོངས་དང་འབྲེལ་ སྤྱོད་མི་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ ཅན་ལུ་ རྒྱ་ཆ་སྤོ་བཤུད་གྱི་གན་རྒྱའི་གནང་བ་ལུ་དགོངས་དང་ དེ་ཡང་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་ བཀོད་མི་སླིག་བཀོད་འབྲི་ཤོག་ ༢ པ་ལྟར་ལུ་བ་ཕུལ་དགོ།

- 1) 250.00 US Dollars, if an applicant is an international entity;
- 2) Equivalent fee in Ngultrum calculated at prevailing US Dollar exchange rate on the day of application for Bhutanese entity; or
- 3) Any currency agreed in the bilateral trade agreement between the countries at the equivalent fee of 250.00 US Dollars.

Amendment

80. The Provider and User may mutually consent to amend the terms and conditions of the Scoping Agreement and Access and Benefit Sharing Agreement after seeking approval from the Competent National Authority.
81. The Providers and User upon mutual consent to amend the agreement shall negotiate on the amendment of existing or inclusion of new terms and conditions.
82. The amendment of agreement shall be effective only upon signing of addendum to the agreement by the parties.
83. The National Focal Point shall publish the non-compliance report by the Provider and User in the Access and Benefit Sharing Clearing House upon approval from Competent National Authority.

Certificate of Compliance

84. In accordance with section 89 of the Act, the Competent National Authority shall issue the Certificate of Compliance to the Users as per the format prescribed in Form VIII of this Rules.

Material Transfer Agreement

85. In accordance with section 91 of the Act, a User shall submit a request for Material Transfer Agreement to the National Focal Point in the format prescribed in Form IX of this Rules and the request for Material Transfer Agreement.

༡༩. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༧༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་
སྤྱོད་མི་འདི་ རྒྱ་ཆ་སྤྱོད་ཀྱི་གན་རྒྱུ་ལེན་ནི་དོན་ལུ་ འོས་འབབ་ཡོད་པ་མེད་པ་ཚུ་ བཅའ་
ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་དོན་ཚན་ ༧༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་
ཐག་གཅད་དགོ།
༢༠. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱ་ཆ་སྤྱོད་ཀྱི་གན་རྒྱུ་ལེན་པ་དང་ལག་ལེན་འཐབ་
ནི་དབང་ཚད་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་གནང་དགོ། དེ་ཡང་ ལྷ་ཡིག་ལྟོད་པའི་
ཆོས་གངས་ལས་ ལཱ་དུས་ཉིན་གངས་ ༥ གི་ནང་འཁོད་ལུ་གནང་དགོ་པ་དང་ ལོ་རེ་ནང་ཚར་
གཉིས་རེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་སྤྲོད་ལུ་ཐུལ་དགོ།
༢༡. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ རང་རྒྱལ་གིས་སྤྱོད་པ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་མེན་པའི་ཞིབ་འཛོལ་
དོན་ལུ་ ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་མི་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ག་རའི་དོན་ལུ་ འབྲི་ཤོག་ ༡༩ པ་དང་
འཁྲིལ་ འགན་ལེན་གྱི་ཡི་གུ་བཟོ་དགོ།

བཟའ་འཐུང་དང་སོ་ནམ་གྱི་དོན་ལུ་ རྩི་ཤིང་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ཐོབ་སྤྱོད།

༢༢. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༨༠ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་
རྒྱལ་ཁབ་ཕྱོགས་མང་གི་ལམ་ལུགས་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ གསར་བཏོན་འབད་ཡོད་པའི་ བཟའ་
འཐུང་དང་སོ་ནམ་གྱི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་རིགས་སྤྱོད་ཀྱི་འདི་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་
ཨིན་ན་ ཁྲོས་ཐག་གཅད་དགོ།
༨༠. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ བཟའ་འཐུང་དང་སོ་ནམ་གྱི་དོན་ལུ་ རྩི་ཤིང་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་
ཁུངས་ཚུ་གི་ཐོ་ཚུ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་ཚུ་དང་གྲོས་བསྟུན་ཐོག་བཞག་དགོ་པ་དང་ དེ་ཡང་ རྒྱལ་
ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་གནང་བ་བསྐྱབ་དགོ།

གནས་ཚད་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཆ་སྤྱོད་ཀྱི་གན་རྒྱ།

༨༡. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༨༡ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ སྤྱོད་མི་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་
ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ སྤྱིག་བཀོད་འབྲི་ཤོག་ ༡༠ པ་ལྟར་ གནས་
ཚད་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཆ་སྤྱོད་ཀྱི་གན་རྒྱུ་ལེན་པ་ལུ་ལྷན་དགོ།
༨༢. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནས་ཚད་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཆ་སྤྱོད་ཀྱི་གན་རྒྱུ་ལེན་པ་
དང་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དབང་ཚད་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་གནང་ནི་དང་ ལོ་རེ་
ནང་ཚར་གཉིས་རེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་ སྤྲོད་ལུ་ཐུལ་དགོ།

86. In accordance with section 93 of the Act, the National Focal Point shall determine whether the User qualifies for execution of Material Transfer Agreement under the purposes specified in section 92 of the Act.
87. The Competent National Authority shall delegate power to approve and execute Material Transfer Agreement to the National Focal Point within five working days from the date of receipt of the application and submit the report to Competent National Authority biannually.
88. The National Focal Point shall execute the Letter of Undertaking as per the format prescribed in Form XII for all the genetic resources which are exported for personal consumption and non commercial research.

Access to plant genetic resources for food and agriculture

89. In accordance with section 94 of the Act, the National Focal Point shall carry out assessment and determine which genetic resources of released varieties for food and agriculture shall be based on the multilateral system.
90. The National Focal Point shall carry out the listing of plant genetic resources for food and agriculture in consultation with relevant agencies and the list shall be approved by the Competent National Authority.

Standard Material Transfer Agreement

91. In accordance with section 98 of the Act, a User shall submit a request for Standard Material Transfer Agreement to the National Focal Point in the format prescribed in Form X of this Rules.
92. The Competent National Authority shall delegate power to approve and execute Standard Material Transfer Agreement to the National Focal Point and submit the report biannually to the Competent National Authority.

དཔེ་ཚད་སྤྱོད་བཟུང་ལག་ཁྱེད།

༧༩. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༧༧ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་དོ་ཚབ་གཙོ་བོ་ཙན་གྱིས་
དཔེ་ཚད་སྤྱོད་བཟུང་ལག་ཁྱེད་འདི་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ སྤྲིན་བཀོད་འབྲི་ཤོག་ ༡༡
པ་ལྟར་གནང་དགོ།

Sample Transfer Certificate

93. In accordance with section 99 of the Act, the National Focal Point shall issue a sample transfer certificate as per the format prescribed in Form XI of this Rules.

སྤར་སྤྱོད་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ཐོབ་སྤྱོད།

ཡིག་ཐོག་བཀོད་ནི་དང་ མི་ཉམས་རྒྱུན་སྤྱོད་ དེལས་ སྤར་སྤྱོད།

༡༤. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༠༡ པ་དང་ ༡༠༢ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ རྒྱལ་ཡོངས་
ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ སྤར་སྤྱོད་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་
མཛོད་ཐོབ་དང་ ཡིག་ཐོག་བཀོད་དགོ།

༡༥. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༠༤ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་
འཛིན་གྱིས་ སྤར་སྤྱོད་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ མཛོད་
ཐོབ་དང་ཡིག་ཐོག་བཀོད་ནིའི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ ཡང་ན་ མི་ངོམ་ཚུ་ ངོས་འཛིན་འབད་
ནིའི་དབང་ཚད་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་གནད་དགོ།

༡༦. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༠༥ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ སྤར་སྤྱོད་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་
བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ ཡིག་ཐོག་བཀོད་མི་ མི་ངོམ་གང་རུང་ ཡང་ན་ ལས་
སྡེ་ཚུ་གིས་ བཅའ་ཡིག་འོག་གི་དོན་ཚན་ ༤༢ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ སྤར་སྤྱོད་ཤེས་
ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་སྤྱོད་མི་ཚུ་ལས་ སྤྱོད་བཟང་འཕྲོད་གནད་
བ་ལེན་དགོས་དང་ དེལང་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ སྤྱི་ག་བཀོད་འབྲི་ཤོག་ ༤ པ་ལྟར་
ཐིན་དགོ།

སྤར་སྤྱོད་ཤེས་ཡོན་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད།

༡༧. མི་ངོག་རུང་ཅིག་གིས་ སྤར་སྤྱོད་ཤེས་ཡོན་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་ ཐོབ་སྤྱོད་
འབད་ནིའི་སྒོ་འདྲོད་ཡོད་ཆེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལས་ གནད་བ་ལེན་དགོ།

༡༨. བཅའ་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ ༡༧ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་
རྒྱལ་ཡོངས་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་ ཐོབ་སྤྱོད་འབད་ནིའི་གནད་བ་ཡོད་མི་ མི་ངོམ་ཚུ་གིས་ སྤར་
སྤྱོད་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ རྒྱལ་མིན་ཐོག་སྤྱོད་ནི་ལས་ཉེན་
སྤར་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ གསང་བ་ཕྱིར་བཏྲོན་མེད་པའི་འགན་ལེན་གྱ་ མཚན་རྟགས་བཀལ་དགོ།

CHAPTER 6

ACCESS TO TRADITIONAL KNOWLEDGE ASSOCIATED WITH GENETIC RESOURCES

Documentation, Preservation and Protection

94. In accordance with section 101 and 102 of the Act, the National Focal Point shall carry out the inventory and documentation of traditional knowledge associated with genetic resources.
95. In accordance with section 104 of the Act, the Competent National Authority shall delegate the authority to National Focal Point to identify the relevant agencies or individual for inventory and documentation of traditional knowledge associated with genetic resources.
96. Any individual or Agency documenting traditional knowledge associated with genetic resources under section 105 of the Act shall require a prior informed consent from the provider of the traditional knowledge associated with genetic resources in the format prescribed in Form IV of this Rules in accordance with section 62 of this Rules.

National database on Traditional Knowledge

97. Any person intending to access the national database on traditional knowledge shall seek approval from the National Focal Point.
98. The person authorized to access the national database by the National Focal Point under section 97 of this Rules shall be required to sign a non-disclosure undertaking to safeguard traditional knowledge associated with genetic resources from misappropriation.

མི་སྡེ་བྱ་རིམ།

༡༩. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༠༥ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་
གྱིས་ དགོས་མཁོ་དང་བསྟན་ཏེ་ གཤམ་གསལ་ལྟར་ མི་སྡེ་སྡེ་ཚན་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ལུ་
རྒྱབ་སྐྱོར་དང་ མི་སྡེ་བྱ་རིམ་བཟོ་ནི་ལུ་ལྷན་ཐབས་འབད་དགོ།

- (༡) སྡེ་གོང་བདེ་འཕྲོད་གནང་བ་ གནང་ནི་འདྲི་བྱ་རིམ།
- (༢) མོས་མཐུན་གྱི་སྒོ་ལས་ཁ་འཆམ་པའི་ཁ་ཚིག་བཟོ་ནི་དང་།
- (༣) འབྲེལ་ཕྱིན་དང་སྒྲི་སྒྲུམས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའ།

སྡེ་སྡེ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་སྤྱོད་མི།

༡༠༠. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༡༠ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ གཤམ་སྤྱོད་ སྡེ་སྡེ་ཤེས་
ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་སྤྱོད་མི་ཚུ་ གཅིག་ལས་མང་བའི་མི་སྡེ་གིས་
འཆར་སྤྱོད་ཆེ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་ཚན་གྱིས་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་ཆོད་གཞི་དང་འབྲེལ་ མི་
སྡེ་གང་རུང་ཅིག་ སྡེ་སྡེ་ཤེས་ཡོན་འཆར་མི་སྡེ་བཟོ་དགོ།

- (༡) སྡེ་སྡེ་ཤེས་ཡོན་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་ནང་ལུ་ སྡེ་སྡེ་ཤེས་ཡོན་ཐོ་
བཀོད་འབད་བའི་སྐབ་བྱེད་ ཡང་ན་ གཞན་མི་སྡེ་སྡེ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་སྐབ་བྱེད་
གང་རུང་ཡོད་པ།
- (༢) ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་ལས་འགུལ་མེད་པའི་མི་སྡེ།
- (༣) དམིགས་བསལ་གྱི་སྡེ་སྡེ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ལེ་ཤ་
ཡོད་པའི་ མི་སྡེ་དང་།
- (༤) མི་སྡེ་དཔལ་འབྱོར་གནས་སྤངས།

སྡེ་སྡེ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ཐོབ་སྤྱོད།

༡༠༡. མི་རིམ་ཅིག་གིས་ སྡེ་སྡེ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ཐོབ་
སྤྱོད་ལེན་ནི་ཨིན་པ་ཅིན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ སྤྱི་ག་བཀོད་འབྲི་ཤོག་ ༣ པ་ལྟར་
རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་ཚན་ལུ་ ཐོབ་སྤྱོད་གོས་འཆར་ཐུལ་དགོ།

༡༠༢. སྡེ་སྡེ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ཐོབ་སྤྱོད་གོས་འཆར་འདི་
བཅའ་ཡིག་གི་ལེའུ་ ༥ པ་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་ཡོད་མི་དགོས་མཁོ་དང་འབྲེལ་དགོ།

Community protocol

99. In accordance with section 108 of the Act, the National Focal Point shall support establishment of community-based group and facilitate development of community protocols; if necessary, on the following:

Process of granting Prior Informed Consent;

- (1) Formulation of Mutually Agreed Terms; and
- (2) Fair and equitable sharing of benefits.

Providers of Traditional Knowledge associated with genetic resources

100. In accordance with section 110 of the Act, if a traditional knowledge associated with genetic resources is held by more than one community, the National Focal Point shall consider following criteria to engage particular community as the holder:

- (1) Evidence of traditional knowledge documented in the National Traditional Knowledge Database or any other available evidence of traditional knowledge;
- (2) Community with no Access and Benefit Sharing project;
- (3) Community with abundant genetic resources associated with the particular traditional knowledge; and
- (4) Socio-economic status of the community.

Access to Traditional Knowledge associated with genetic resources

101. A person seeking access to traditional knowledge associated with genetic resources shall submit an access proposal to the National Focal Point in the format prescribed in Form III of this Rules.

102. The access proposal for traditional knowledge associated with genetic resources shall comply with the requirement prescribed under Chapter 5 of this Rules.

**སྐར་སྔོན་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཐོབ་སྟོན་དང་ཁེ་
ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ།**

༡༠༣. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༡༡ པ་དང་ ༡༡༤ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་
ཚབ་གཙུག་ཅན་གྱི་ལཱ་འགན་ དེ་ཡང་།
༡. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཐོབ་སྟོན་གྲོས་འཆར་འདི་ཆ་འཛིན་གནང་ཆེ་ རྒྱལ་
ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་གྱིས་ སྐར་སྔོན་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་
ཁུངས་སྟོན་མི་རྒྱ་གཉིད་ལས་ སྟོན་མི་རྒྱ་དང་ཐོབ་སྟོན་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་མཐུན་
སྒྲིག་འབད་དགོཔ་དང་།
༢. མཐུན་སྒྲིག་འབད་ཆར་བའི་ཤུལ་ལས་ གྲུབ་འབྲས་ཆ་འཛིན་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་
ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་སྤུལ་དགོ།
༡༠༤. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཐོབ་སྟོན་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་ཆ་འཛིན་གནང་
པའི་སྐབས་སུ་ བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་གྲོས་འདེབས་གནང་ཆོག།
༡༠༥. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ མཐུན་སྒྲིག་འབད་བའི་ཁ་ཆེག་ཆ་འཛིན་གནང་ཆེ་ སྟོན་
མི་གིས་ སྟོན་མི་དང་མཉམ་གཅིག་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་དང་འཛིན་ཐོག་ ཐོབ་སྟོན་
དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་བཟོ་དགོ།

ཅུ་ཕན་གཞན་མི་ལུ་སྟོན་པ།

༡༠༦. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༤༡ པ་དང་ ༤༢ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ གལ་སྲིད་སྟོན་མི་
ཅིག་གིས་ ཞིབ་འཇོལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ ཐོབ་སྟོན་འབད་ཆར་མི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ ཡང་ན་
སྐར་སྔོན་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཅུ་ཕན་གཞན་མི་ཅིག་ལུ་
ཐོན་དངོས་གོང་འཕེལ་དང་ ཆོང་འབྲེལ་བཀོལ་སྟོན་ཀྱི་དོན་ལུ་སྟོན་ནི་སྟོ་འདོད་བསྐྱེད་ཆེ་ རྒྱལ་
ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་ལུ་ འབྲི་ཤོག་ ༤ པ་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་ཡོད་མི་ཁ་གསལ་ལྟར་ཁུ་བ་
སྤུལ་དགོ།
༡༠༧. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་གྱིས་ བར་དོན་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཞིན་མ་ལས་ ཁུ་བ་སྤུལ་མི་གིས་
བཅའ་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ ༡༠༦ པ་ནང་བཀོད་མི་ དགོས་མཁོ་ཅན་ཚུ་ག་ར་གྲུབ་སྟེ་བསམ་པ་
རྫོགས་ཆེ་ ཁུ་ཡིག་སྤུལ་བའི་ཉིན་མ་ལས་ ཉིན་གྲངས་ ༣༠ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ གྲོས་འདེབས་
འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་ གྲོས་ཐག་བཅད་ནིའི་དོན་ལུ་སྤུལ་དགོ།

Access and Benefit Sharing Agreement for traditional knowledge associated with genetic resources

103. In accordance with section 111 and 114 of the Act, the National Focal Point shall:
- (1) Negotiate an Access and Benefit Sharing Agreement with a User on behalf of the providers of traditional knowledge associated with genetic resources upon the approval of the access proposal by the Competent National Authority; and
 - (2) Submit the outcome to the Competent National Authority for approval upon completion of the negotiation.
104. The Competent National Authority may recommend changes to an Access and Benefit Sharing Agreement at the time of approval.
105. The Provider shall, upon the approval of the negotiated terms by the Competent National Authority, execute an Access and Benefit Sharing Agreement with the User in the presence of the National Focal Point.

Third-Party Transfer

106. In accordance with sections 81 and 82 of the Act, if a User intends to transfer research results, accessed genetic resources or traditional knowledge associated with genetic resources to a third-party for product development and commercial utilization, the User shall submit the request to the National Focal Point with details prescribed in Form VI of this Rules.
107. The National Focal Point shall after reviewing information and on being satisfied that the applicant has fulfilled all the necessary requirements under section 106 of this Rules, submit recommendation to the Competent National Authority for decision within 30 days from the receipt of an application.

༡༠༩. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱི་ཞལ་འཛོམས་འགོ་འདྲེན་འཐབ་པའི་བྱལ་ལས་ ལཱ་དུས་ཉིན་
 གངས་ ༥ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩིས་གཙོ་ཅན་གྱི་གྲོས་འདེབས་གྲག་གི་བཞག་ཐོག་
 རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་གྲོས་ཐག་གཅད་དགོ།
༡༡༠. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཅུ་ཕན་གཞན་ལུ་སྤྱོད་ནིའི་གནང་བ་འཐོབ་ཆེ་ ཐོབ་
 སྤྱོད་འབད་ཚར་མི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁྲུངས་ཚུ་ ཡང་ན་ སྤར་སྤལ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་
 པའི་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁྲུངས་ཚུ་ ཅུ་ཕན་གཞན་མི་དང་གཅིག་ཁར་མཐུན་སྤྱི་ག་བཟོ་ནི་ ཡང་ན་
 མཐུན་སྤྱི་ག་ལྷན་ཐབས་འབད་དགོ།
༡༡༡. ཅུ་ཕན་གཞན་མི་ལུ་སྤྱོད་ནིའི་ཁྱུ་ཡིག་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་བཀག་ཆ་
 འབད་ཡོད་པ་ཅིན་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩིས་གཙོ་ཅན་གྱིས་ སྤྱོད་མི་ལུ་བན་སྤྱོད་དགོ།
༡༡༢. ཅུ་ཕན་གཞན་མི་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༡ པ་ལས་ ༡༣ པ་ཚུན་དང་ བཅའ་
 ཡིག་འདིའི་དོན་ཚན་ ༥༣ པ་ལས་ ༡༠༣ པ་ཚུན་ ཆེད་དུ་བཀོད་ཡོད་མི་དགོས་མཁོ་ག་ར་
 བསྐྱབས་དགོ།

108. The Competent National Authority based on the recommendation of the National Focal Point shall render its decision within five working days after the conduct of the Competent National Authority meeting.
109. The National Focal Point upon approval for third-party transfer shall initiate or facilitate negotiation with the third party for accessed genetic resources or traditional knowledge associated with genetic resources.
110. The National Focal Point shall communicate to the User, if the application for third-party transfer is rejected by the Competent National Authority.
111. The third-party shall fulfill all the requirements prescribed under section 71 to 93 of the Act and section 52 to 103 of this Rules.

འདྲ་མཉམ་དང་སྤྱི་སྦྲུལ་སྤྱི་ཁོ་ཕན་བཤོ་བཤའ།

ཁོ་ཕན།

༡༡༢. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༡༥ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ཁོ་ཕན་བཤོ་བཤའི་གངས་སུ་
དངུལ་འབྲེལ་ ཡང་ན་ དངུལ་འབྲེལ་མེན་པའི་ཁོ་ཕན་ཚུ་ཚུད་ནི་དང་ ཁོ་ཕན་ཚུ་ཡང་
སྤྱོད་མི་དང་སྤྱོད་མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ མཐུན་སྦྲིག་བཟོ་དགོ།

༡༡༣. འོས་འབབ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ དངུལ་འབྲེལ་ཀྱི་ཁོ་ཕན་འདི་གཤམ་འཁོད་ཚུ་ཚུད་འོང།

- (༡) བྱ་རིམ་ཀྱི་འཕུས།
- (༢) འགན་ལེན་ཀྱི་འཕུས།
- (༣) བསྐྱར་གསལ་འཕུས།
- (༤) རིན་མཐོ་བ་སྤྱོད་ནི།
- (༥) ཐོན་དངོས་ཚོང་སྐྱར་འཐབ་མི་ལས་ བར་འཕུས་སྤྱོད་ནི།
- (༦) ཚོང་སྐྱར་འཐབ་ཆོ་ ཚོག་ཐམ་ཀྱི་འཕུས།
- (༧) འབྲུག་གི་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁོ་ཕན་བཤོ་བཤའི་མ་དངུལ་ནང་ལུ་སྤྱོད་དགོ་པའི་ ཕན་གོགས།
- (༨) ཞིབ་འཇོལ་མ་དངུལ།
- (༩) གློ་རིག་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་དང་འབྲེལ་བའི་ མཉམ་འབྲེལ་བདག་དབང་ ཡང་ན།
- (༡༠) ཅུ་ཕན་ཚུ་གི་བར་ན་མཐུན་སྦྲིག་ཐོག་ལས་ དངུལ་འབྲེལ་ཁོ་ཕན་གཞན་གང་རུང་།

༡༡༤. འོས་འབབ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ དངུལ་འབྲེལ་མེན་པའི་ཁོ་ཕན་འདི་ གཤམ་འཁོད་ཚུ་ཚུད་འོང།

- (༡) འཕུལ་རིག་སྤོ་བཤུད་དང་ རྩོགས་སྤོ་བཤུད་ཡང་རྩ།
- (༢) གཞུག་སྤོ་བཤུད་ཀྱི་བར་ན་མཉམ་རུབ་དང་ མཉམ་འབྲེལ།

CHAPTER 7

FAIR AND EQUITABLE SHARING OF BENEFITS

Benefits

112. In accordance with section 118 of the Act, the benefit sharing shall comprise monetary or non-monetary benefits and the benefit shall be negotiated between the Provider and User.

113. The monetary benefit where appropriate may include:

- (1) Processing fee;
- (2) Commitment fee;
- (3) Renewal fee;
- (4) Payment of premium price;
- (5) Payment of commission from the sale of product;
- (6) License fees in case of commercialization;
- (7) Contribution to be paid into the Bhutan Access and Benefit Sharing Fund;
- (8) Research funding;
- (9) Joint ownership of relevant intellectual property rights; or
- (10) Any other monetary benefits which may be negotiated between the parties.

114. The non-monetary benefit where appropriate may include:

- (1) Technology transfer and capacity building;
- (2) Institutional collaboration and cooperation;

- (੩) འཕྲུལ་ཆས་ ལྷ་ཆས་དང་ ལག་ཆས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར།
- (༤) གཞི་རྟེན་མཐུན་རྒྱུན་གོང་འཕེལ།
- (༥) མི་སྡེའི་བརྩི་མཐོང་།
- (༦) རང་བཞིན་ས་ཁོངས་མེན་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་མཐུན་རྒྱུན་དང་ གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་ནང་འཛུལ་ཞུགས་ ཡང་ན།
- (༧) མོས་མཐུན་ཐོག་ཁ་འཆམ་པའི་ དངུལ་འབྲེལ་མེན་པའི་ཁེ་སྤྱོད་གཞན་གང་རུང་།

མོས་མཐུན་ཐོག་ཁ་འཆམ་པའི་མ་དངུལ་གྱི་ཆ་ཤས།

༡༡༥. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༤(༣) པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ མི་སྡེའི་སྡེ་ཚན་གྱིས་ སོ་ནམ་ཞིང་དང་སྤེར་གྱི་ས་ཆ་ཚུ་ནང་ འཛུགས་སྐྱོང་འབད་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ སྤྱོད་མི་གིས་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ཁེ་སྤྱོད་དུམ་ག་ཅིག་ འབྲུག་གི་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྤྱོད་བཞག་བཤའི་མ་དངུལ་ནང་ མོས་མཐུན་གྱི་སྒོ་ལས་ཁ་འཆམ་ཐོག་བཙུགས་དགོ།

- (3) Support in machinery, equipment and tools;
- (4) Infrastructure development;
- (5) Social recognition;
- (6) Admittance to ex-situ facilities of genetic resources and database;
or
- (7) Any other mutually agreed non-monetary benefits.

Mutually agreed portion of the fund

115. In accordance with section 24 (3) of the Act, the Provider of the genetic resources cultivated on farmland or any private land by community-based groups may mutually agree to channel a certain portion of the monetary benefits into the Bhutan Access and Benefit Sharing Fund.

འབྲུག་གི་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་མ་དངུལ།

འབྲུག་གི་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་མ་དངུལ།

༡༡༤. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༢༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་
གྱིས་ འབྲུག་གི་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་མ་དངུལ་གྱི་བདག་སྤྱོད་དང་ འཛིན་སྲོང་གི་ལྷ་
འགན་འབག་དགོཔ་ཚུ་ཡང་།
- (༡) ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ དངུལ་འབྲེལ་ཕྱིས་ཐོ་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་ཕུལ་
དགོ།
- (༢) རང་འཁོད་དང་ཕྱི་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་པ་ཚུ་གིས་ མ་དངུལ་གྱི་ཕྱིས་ཞིབ་འབད་ནི་ལུ་ ལྷན་
ཐབས་འབད་དགོ།
- (༣) བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༣༠ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ལྷ་འབད་ཆོག་
པའི་ལས་སྒྲ་ཚུ་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ མ་དངུལ་འཐོབ་ཐབས་ལུ་ ལས་འགུལ་གྱི་
གྲོས་འཆར་ཚུ་ མགོན་བརྒྱ་འབད་དགོ།
- (༤) དངུལ་འབྲེལ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ཡོད་པའི་ ལས་སྒྲའི་ཡར་རྒྱས་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་
ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་ ལོ་རེ་ནང་ཚར་གཉིས་རེ་སྟན་ཅུ་ཕུལ་དགོ།
༡༡༥. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༢༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་
འཛིན་འདི་ འབྲུག་གི་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་མ་དངུལ་གྱི་ལྷ་རྟོག་པ་ཨིན་མ་ལས་ རྒྱལ་
ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་གྱིས་ ཕུལ་མི་མ་དངུལ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དེ་གྲོས་འཆར་དེ་ ཆ་
འཛིན་འབད་དགོ།
༡༡༦. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་གི་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་མ་དངུལ་
འདི་མ་དངུལ་གྱི་ཚད་ཡོངས་བསྐྱེམས་ དངུལ་ཀྱམས་ས་ཡ་ ༢༠ རྟོད་ཆེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དེ་
གནང་བ་གནང་ཆོག།

CHAPTER 8

BHUTAN ACCESS AND BENEFIT SHARING FUND

Bhutan Access and Benefit Sharing Fund

116. In accordance with section 129 of the Act, the National Focal Point as the administrator and manager of the Bhutan Access and Benefit Sharing Fund shall:
- (1) Submit financial statement to the Competent National Authority annually;
 - (2) Facilitate auditing of the fund by internal as well as external auditors;
 - (3) Invite project proposal to secure funding for implementation of activities allowed under section 130 of the Act; and
 - (4) Report biannually on the progress of the activities funded to the Competent National Authority.
117. In accordance with section 129 of the Act, the Competent National Authority as the supervisor of the Bhutan Access and Benefit Sharing Fund shall approve the fund utilization proposal submitted by the National Focal Point.
118. The Competent National Authority shall authorize the utilization of the Bhutan Access and Benefit Sharing fund only after the total amount reaches Nu. 20 million.

ལས་འགུལ་གྱིས་འཆར།

༡༡༩. འབྲུག་གི་སྤྱི་ལུགས་སྒྲིག་ཉམས་སྲུང་དང་ཡུན་བརྟན་ཐོག་སྦྱོང་ནི་དང་ ཁྲོད་གསེབ་གྱི་འཆོ་བའི་
མཐུན་ཀློན་ཚུ་རྒྱ་སྐྱོད་གཏང་ནི་དོན་ལུ་ ལས་སྒྲིག་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་ལུ་སྦྱོ་བ་ཡོད་མི་ ལས་
སྤྱོད་དང་མི་ངོམ་ ཡང་ན་ མི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཚན་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་ ལས་
འགུལ་གྱི་གྲོས་འཆར་ཕུལ་ནི་འོས་འབབ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ དབྱེ་ཞིབ་འདི་ འབྲུག་གི་
ཐོབ་སྦྱོང་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་མ་དངུལ་གྱི་བདག་སྐྱོང་དང་འཛིན་སྐྱོང་གིས་ ལས་སྤྱོད་དང་
བསྐྱུན་འབད་དགོ།

ལས་འགུལ་གྱི་ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ།

༡༢༠. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ ལས་འགུལ་གྱི་ལས་སྒྲིག་ ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དགོ།
འབྲུག་གི་ཐོབ་སྦྱོང་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་མ་དངུལ་གྱི་བདག་སྐྱོང་དང་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལས་སྤྱོད་དང་
བསྐྱུན་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལུ་ ལོ་རེ་ནང་ཆར་གཉིས་རེ་སྟན་ཅུ་ཕུལ་དགོ།

Project proposal

119. Any entity, individual or community-based group interested to implement activities related to conservation and sustainable use of Bhutan's biodiversity and enhancement of rural livelihoods shall be eligible to submit project proposal to the National Focal Point and the assessment shall be carried out as per the Guidelines for administration and management of Bhutan Access and Benefit Sharing Fund .

Project monitoring and evaluation

120. The National Focal Point shall carry out monitoring and evaluation of the project activities and furnish report biannually to the Competent National Authority as per the Guidelines for administration and management of Bhutan Access and Benefit Sharing Fund.

ཐོ་དེབ་དང་འཛིན་ཐོ།

ཐོ་དེབ།

༡༣༡. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༣༤ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་
གྱིས་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་ཁ་གསལ་ཡོད་མི་ཐོ་དེབ་རྒྱུན་སྐྱོང་འཐབ་དགོ།

(༡) རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཡང་ན་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྤར་སྲོལ་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཐོབ་སྤྱོད་ཀྱི་
གནད་བ་གནད་མིའི་ལས་སྡེའི་མིང།

(༢) གནད་བ་བྱིན་པའི་ཆོས་གྲངས་དང་ ཆ་གནས།

(༣) ཁ་འཆམ་པའི་གནས་ཆོག།

(༤) ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱའི་བད་དོན།

(༥) ཆ་འཛིག་དང་ ཆ་འཛིག་མ་འབད་བའི་ཞུ་ཡིག་དང་ འདིའི་རྒྱ་མཚན།

(༦) བསྐྱ་ལེན་ ཡང་ན་ བཏང་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་མཛོད་གསལ།

(༧) ཞིབ་འཇོལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་དང་ ཕྱིས་སྤྱོད་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་བད་དོན་
དང།

(༨) འབྲེལ་བ་ཡོད་མི་བད་དོན་གཞན།

༡༣༢. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ རྒྱ་ཆ་སྤོ་བཤུད་གན་རྒྱ་དང་ གནས་ཚད་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཆ་སྤོ་བཤུད་
ཀྱི་གན་རྒྱའི་འོག་ལུ་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལས་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཕྱི་ཁར་བཏང་མི་ ག་ར་གི་ཐོ་
དེབ་རྒྱུན་སྐྱོང་འཐབ་དགོ།

(༡) ཞུ་བ་ཕུལ་མི་དང་ ལེན་མིའི་ཁ་གསལ།

(༢) གནད་བ་བྱིན་པའི་ཆོས་གྲངས།

(༣) རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་དགོས་དོན།

(༤) ས་གནས།

CHAPTER 9

REGISTRY AND RECORDS

Registry

121. In accordance with section 134 of the Act, the National Focal Point shall maintain a registry containing details on:

- (1) The name of the entity to whom access to genetic resources or traditional knowledge is granted;
- (2) The date it was granted and validity;
- (3) Conditions agreed;
- (4) Information on the Access and Benefit Sharing Agreement;
- (5) Information on applications approved or declined and reason thereof;
- (6) Stock of genetic resources collected or dispatched;
- (7) Information on research results and genetic resources surrendered; and
- (8) Such other information as it may deem fit.

122. The National Focal Point shall maintain a registry of all the genetic resources dispatched from the country under the Material Transfer Agreement and Standard Material Transfer Agreement.

- (1) Detail of the applicant and recipient;
- (2) The date it was granted;
- (3) Purpose of the genetic resources;
- (4) Destination;

- (ལ) ཞིབ་འཇོལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་སྤུལ་བའི་ཆོས་གངས།
- (཮) མཐའ་དཔུང་སྒྲན་ཁྱའི་འདྲ་དང་།
- (ཤ) ཁ་འཆམ་པའི་གནས་ཆོག།

འཛིན་ཐོ།

༡༢༣. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༣༥ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ ཡང་
ན་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྤར་སྒོལ་ཤེས་ཡོན་སྦྱོང་མི་ཅིག་གིས་ གནས་སྤངས་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ འཛིན་
ཐོ་ཚུ་བཞག་དགོལ་ དེ་ཡང་།

- (༡) ཞིབ་འཇོལ་གྲུབ་འབྲས་ཚུ།
- (༢) ཞིབ་འཇོལ་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་གི་དཔེ་སྒྲན།
- (༣) བཅོ་སྒྲན་འབད་ཡོད་པའི་ཐོན་དངོས་ཀྱི་རིགས་དང་གྲངས་ཁ་ དེལས་ ཚོང་སྒྲུར་གྱི་འཛིན་ཐོ་
ཚུ།
- (༤) རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་བཞག་སའི་ས་ཁོངས་ཀྱི་ཁ་གསལ་ཚུ།
- (ལ) ཐོབ་སྦྱོང་འབད་ཚར་མི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ མཇུག་སྒྲིལ་འབད་ནི་དང་།
- (཮) རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ དགོས་མཁོ་ཅན་སྤེ་ བཙུ་འཛིག་འབད་མི་བཟ་དོན་
གཞན་ཚུ།

༡༢༤. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༣༦ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ སྦྱོང་མི་ཅིག་གིས་ བཅའ་ཡིག་
འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༢༣ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ འཛིན་སྦྱོང་འབྲས་ཡོད་པའི་མཐའ་དཔུང་
ཀྱི་འཛིན་ཐོའི་འདྲ་འདི་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ ཡང་ན་ དགོས་མཁོ་དང་བསྒྲན་ཏེ་ རྒྱལ་
ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་སྤུལ་དགོ།

༡༢༥. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༣༧ པ་ ༡༣༨ པ་དང་ ༡༣༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་
རིགས་སྤྱ་གསར་འབྲེལ་ ལོ་ཐོག་གི་རིགས་གསར་བཏོན་ མཁོ་མེད་པའི་སོན་རིགས་ཕྱིར་བཏོན་
ཁུབ་བསྐྱགས་ ཡང་ན་ རིགས་སྤྱ་ཚོགས་དང་ རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་རྒྱ་ཆ་ཚུ་བསྐྱ་གསོག་
འབད་མི་ མི་ངོམ་ ཡང་ན་ ལས་སྤེ་ཅིག་གིས་རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་ འདིའི་
དཔེ་ ཡང་ན་ དཔེ་ཚད་ཚུ་ཅིས་སྦྱོང་དགོ། དེ་ཡང་ གསར་ཐོབ་དང་གསར་བཏོན་ དེལས་ ཕྱིར་
བཏོན་ཁུབ་བསྐྱགས་ ཡང་ན་ བསྐྱ་གསོག་འབད་བའི་ཆོས་གངས་ལས་ ལཱ་དུས་ཉིན་གངས་ ༩༠
གི་ནང་འཁོད་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་ཅིས་སྦྱོང་དགོ།

- (5) Date of submission of research result;
- (6) Copy of final report; and
- (7) Conditions agreed.

Records

- 123. In accordance with section 135 of the Act, a User of genetic resource or associated traditional knowledge shall, as the case may be, maintain records on:
 - (1) Research results;
 - (2) Publication of research results;
 - (3) Type and number of products developed, and sales record;
 - (4) Details of the location where the genetic resource is kept;
 - (5) Disposal of the accessed genetic resources; and
 - (6) Such other information that may be considered necessary by the National Focal Point.
- 124. In accordance with section 136 of the Act, a User shall furnish a copy of the records maintained under section 123 of this Rules to the National Focal Point annually or as and when required.
- 125. In accordance with sections 137, 138 and 139 of the Act, the person or an agency who discovers new species, releases new crop variety, de-notifies seed variety or collects germplasm and genetic materials shall deposit the sample or specimen to the National Focal Point within 90 days from the date of discovery, release, de-notification or collection.

རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་མཐུག་སྤྱིལ་གྲང་ཐངས།

༡༥༤. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༤༠ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་
གྱིས་ སྤྱོད་མི་ཚུ་གིས་ ལོག་སྤྱོད་མི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ མཐུག་སྤྱིལ་གྲང་ནི་དོན་ལུ་
ཐབས་ལམ་ཚུ་ གཤམ་འཁོད་ལྷུང་ཆ་འཛོག་འབད་དགོ།

- (༡) གཤམ་སྤྱོད་ རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ལུ་ སྤྲར་སྤྱེས་ནི་དེ་འོས་འབབ་འཐོང་ཆེ་ རིགས་རྒྱན་
མཛོད་ཁང་ནང་བཞག་དགོ།
- (༢) འོས་འབབ་ཅན་གྱི་མ་འོངས་ཞིབ་འཇོལ་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ ཉེན་སྲུང་ཅན་གྱི་ཐོག་
ལས་ སྤྲ་མཛོད་བཞག་དགོཔ་ ཡང་ན།
- (༣) མཐུག་སྤྱིལ་གྲང་ཐངས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་འབྲེལ་ རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཉེན་སྲུང་ཐོག་
མཐུག་སྤྱིལ་གྲང་དགོ།

Disposal of genetic resources

126. In accordance with section 140 of the Act, the National Focal Point shall adopt following methods to dispose the returned genetic resources by the Users:

- (1) Store in the gene bank if the genetic resource has potential for regeneration;
- (2) Safe storage for potential future research and development; or
- (3) Safely dispose of the genetic resources as per the disposal guidelines.

ལྷ་རྟོག་དང་བསྟར་སྤྱོད།

བསྟར་སྤྱོད་འགོ་དཔོན།

༡༢༥. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༢༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་
གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱི་གནང་བ་ཐོག་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་བསྟར་
སྤྱོད་འགོ་དཔོན་ཚུ་ ཐོན་འཛུལ་ས་སློན་ནང་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ལྷ་རྟོག་དང་ཚད་འཛིན་
འབད་ནི་ལུ་ རོས་འཛིན་འབད་དགོ།

- (༡) རྒྱལ་གཞུང་འབྲུག་གི་འགག་སྡེ།
- (༢) འབྲུག་བཟའ་ཆས་དང་སྤྲོན་རིགས་དབང་འཛིན།
- (༣) གནས་ཚལ་དང་གླིང་ག་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས་དང་།
- (༤) རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན།

༡༢༦. བསྟར་སྤྱོད་འགོ་དཔོན་གྱིས་ ལཱ་དང་འགན་ཁུར་ཚུ་ གྲོས་བསྟུན་ཐོག་ལུ་བཟོ་མི་ གནས་ཚད་
ཅན་གྱི་ལག་ལེན་བྱ་རིམ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་དགོ།

༡༢༧. བཅའ་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ ༡༣༡ པའི་ནང་གསལ་བཀོད་འབད་མི་དང་འཁྲིལ་ ཐོན་འཛུལ་ས་
སློན་ནང་ཡོད་མི་ བསྟར་སྤྱོད་འགོ་དཔོན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ག་ར་ འབྲེལ་
ཡོད་ཁྲིམས་ལུགས་དང་འཁྲིལ་ ཉེས་ཆད་དང་ཉེས་བྱ་བཀལ་ནི་འོ་དོན་ལུ་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་ལས་
ཁུངས་ ཡང་ན་ ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་གཏང་དགོ།

- (༡) རི་དྭགས་ཀྱི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ གནས་ཚལ་དང་གླིང་ག་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས་ལུ་
སྤྱོད་དགོ།
- (༢) བཟའ་འཐུང་དང་སོ་ནམ་གྱི་རིགས་ཚུ་ འབྲུག་བཟའ་ཆས་དང་སྤྲོན་རིགས་དབང་འཛིན་ལུ་
སྤྱོད་དགོཔ་ ཡང་ན།
- (༣) བཅའ་ཡིག་འོག་གི་དོན་ཚན་ ༡༣༣ པ་ལས་ ༡༣༧ པའི་དགོངས་དོན་ཚུ་ལས་འགལ་ཆེ་
རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་ལུ་སྤྱོད་དགོ།

CHAPTER 10

MONITORING AND ENFORCEMENT

Enforcement Officers

127. In accordance with section 142 of the Act, the National Focal Point with an approval from the Competent National Authority designate the following relevant officers as enforcement officers to monitor and regulate genetic resources at entry and exit:
- (1) Royal Bhutan Police;
 - (2) Bhutan Food and Drug Authority;
 - (3) Department of Forests and Park Services; and
 - (4) National Focal Point.
128. The enforcement officer shall carry out the enforcement roles and responsibilities as per the Standard Operating Procedures(SoP) developed consultatively.
129. The enforcement officer specified under section 127 of this Rules at the entry and exit point shall forward all the cases apprehended to the following Departments or Agencies for imposition of fines and penalties as per the relevant laws:
- (1) The Department of Forest and Park Services for any wild genetic resources;
 - (2) The Bhutan Food and Drug Authority for food and agriculture; or
 - (3) The National Focal Point for any violation specified under section 133 to 139 of this Rules.

ལྷ་རྟོག་དང་ཤུལ་འཛོལ།

༡༣༠. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༤༦ པའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་
འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱུ་ལྡན་གཙོ་བོ་ཅན་གྱི་གྲོས་འདེབས་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་ལས་
སྡེ་ཚུ་ ཐོབ་སྦྱོར་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་བདེན་སྦྱོར་དང་བདེན་དཔུང་ཡིག་ཚང་སྡེ་ རོས་འཛིན་
འབད་དགོ།

(༡) རྒྱལ་ཚལ་དང་གླིང་ག་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས།

(༢) འབྲུག་བཟའ་ཆས་དང་སྤྲོད་རིགས་དབང་འཛིན།

(༣) འོང་འབབ་དང་ཅ་དམ་ལས་ཁུངས།

(༤) རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱུ་ལྡན་གཙོ་བོ་ཅན་དང་།

(༥) བརྟ་བརྟུད་བཟོ་གྲུ་གསར་བཏོད་དང་གྲོ་རིག་རྒྱ་དེམ་ལས་ཁུངས།

༡༣༡. འབྲེལ་ཡོད་བདེན་སྦྱོར་དང་བདེན་དཔུང་ཡིག་ཚང་ཚུ་གིས་ བརྟ་དོན་གནས་ཚུལ་དང་ཡིག་ཚང་
བཅའ་ཡིག་འདིའི་འོག་ལུ་བཀོད་ཡོད་མི་ གྲོས་སྟོན་ཐོག་བཟོ་མི་ གནས་ཚད་ཅན་གྱི་ལག་ལེན་བྱ་
རིམ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ཡོད་པ་མེད་པ་བདེན་དཔུང་འབད་དགོ།

༡༣༢. རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱུ་ལྡན་གཙོ་བོ་ཅན་གྱི་གྲོས་འདེབས་དང་
འཁྲིལ་ དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་ ཡིག་ཐོག་བརྟ་སྤུལ་ཐོག་ལས་ བདེན་སྦྱོར་དང་བདེན་
དཔུང་ཡིག་ཚང་གཞན་ཡང་བསྟོན་བཞག་གནང་ཆོག།

Monitoring and tracking

130. In accordance with section 147 of the Act, the Competent National Authority shall on the recommendation of the National Focal Point designate the following agency as access and benefit sharing checkpoint:
- (1) Department of Forests and Park Services;
 - (2) Bhutan Food and Drug Authority;
 - (3) Department of Revenue and Customs;
 - (4) National Focal Point; and
 - (5) Department of Media, Creative Industry and Intellectual Property.
131. The concerned checkpoint shall verify the information and document as per the Standard Operating Procedures(SoP) developed consultatively under this Rules.
132. The Competent National Authority may, on the recommendation of the National Focal Point, by written notification, designate additional check-points as and when considered necessary.

གནོད་འགལ་དང་ཉེས་བྱ།

རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཡང་ན་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྤར་སྤོལ་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཁྲིམས་འགལ་ཐོབ་སྟོང་།

༡༣༩. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༡༥༧ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙུག་ཅན་གྱིས་ མི་ངོམ་གང་རུང་ལུ་ ཞིབ་འཇོལ་དང་གོང་འཕེལ་ དེ་ལས་ ཚོང་འབྲེལ་ ཡང་ན་ ཚོང་འབྲེལ་འོས་བབས་གྱི་དོན་ལུ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྤོལ་ཤེས་ཡོན་ཚུ་ གཤམ་འཁོད་གྱི་གན་རྒྱ་ཚུ་མ་བཟོ་བར་ ཐོབ་སྟོང་འབད་བ་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་འཐབ་པ་ཅིན་ ཉེས་བྱ་ཚུ་བཀལ་ཚོགས།

- (༡) སྟོན་དཔྱད་གྱི་གན་རྒྱ་འདི་ ཉེས་ཆད་དདུལ་ཁྲམ་ ༤༥༠༠༠.༠༠ དང་ རྒྱུད་འཐུས་དདུལ་ཁྲམ་ ༤༥༠༠༠༠.༠༠ ཡང་ན་ ཉེས་བྱ་དང་རྒྱུད་འཐུས་བཀལ་བའི་ཉིན་མ་གྱི་ ཡུ་ཨེས་ཾ་ལར་གྱི་གོང་ཚད་འདི་བཟབ་དགོ།
- (༢) ཐོབ་སྟོང་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་རྒྱ་འདི་ ཉེས་ཆད་དདུལ་ཁྲམ་ ༤༥༠༠༠.༠༠ དང་ རྒྱུད་འཐུས་དདུལ་ཁྲམ་ ༩༠༠༠༠༠.༠༠ ཡང་ན་ ཉེས་བྱ་དང་རྒྱུད་འཐུས་བཀལ་བའི་ཉིན་མ་གྱི་ ཡུ་ཨེས་ཾ་ལར་གྱི་གོང་ཚད་འདི་བཟབ་དགོ།
- (༣) རྒྱ་ཆ་སྟོ་བཤུད་གན་རྒྱ་འདི་ ཉེས་ཆད་དདུལ་ཁྲམ་ ༥༠༠༠.༠༠ ཡང་ན་ ཉེས་བྱ་དང་རྒྱུད་འཐུས་བཀལ་བའི་ཉིན་མ་གྱི་ ཡུ་ཨེས་ཾ་ལར་གྱི་གོང་ཚད་འདི་བཟབ་དགོ།
- (༤) གནས་ཚད་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཆ་སྟོ་བཤུད་གན་རྒྱ་འདི་ ཉེས་ཆད་དདུལ་ཁྲམ་ ༥༠༠༠.༠༠ ཡང་ན་ ཉེས་བྱ་དང་རྒྱུད་འཐུས་བཀལ་བའི་ཉིན་མ་གྱི་ ཡུ་ཨེས་ཾ་ལར་གྱི་གོང་ཚད་འདི་བཟབ་དགོ།

༡༤༠. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་ ༡༥༧ པ་དང་ ༡༥༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ སྤར་སྤོལ་ལམ་ ལུགས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ཆོག་ན་མ་གཏོགས་ མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དེ་དགོངས་དོན་ཚུ་དང་མ་འབྲེལ་བར་ ཤེས་བཞིན་དུ་ སྤར་སྤོལ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ཐོབ་སྟོང་གྱི་གོ་སྐབས་སྟོང་ཆེ་ མི་ངོམ་འདི་ལུ་ ཉེས་ཆད་དདུལ་ཁྲམ་ ༩༥༠༠༠.༠༠ ཡང་ན་ ཉེས་བྱ་དང་རྒྱུད་འཐུས་བཀལ་བའི་ཉིན་མ་གྱི་ ཡུ་ཨེས་ཾ་ལར་གྱི་གོང་ཚད་འདི་བཟབ་དགོ།

CHAPTER 11

OFFENSES AND PENALTIES

Unlawful access to genetic resources or associated traditional knowledge

133. In accordance with section 157 of the Act, the National Focal Point shall impose fines on any person who accesses or utilizes genetic resources or traditional knowledge associated with genetic resources for research and development, commercial or potential commercial purpose without executing the following agreements:
- (1) Scoping Agreement shall be liable to a fine of Nu. 45,000.00 and compensation of Nu.450,000.00; or US Dollar at the prevailing rate on the day of imposition of fines and compensation.
 - (2) Access and Benefit Sharing Agreement shall be liable for payment of fine of Nu.45,000.00 and compensation of Nu. 900,000.00; or US Dollar at the prevailing rate on the day of imposition of fines and compensation.
 - (3) Material Transfer Agreement shall be liable for payment of fine of Nu. 5,000.00; or US Dollar at the prevailing rate on the day of imposition of fines and compensation; and
 - (4) Standard Material Transfer Agreement shall be liable for payment of fine of Nu.5,000.00; or US Dollar at the prevailing rate on the day of imposition of fines and compensation.
134. In accordance with section 157 and 158 of the Act, any person who knowingly provides access to traditional knowledge associated with genetic resources except as permitted under customary practice shall be liable for payment of fine of Nu. 25000.00; or US Dollar at the prevailing rate on the day of imposition of fines and compensation.

གནང་བ་མེད་པའི་ཞིབ་འཇོལ་གྲུབ་འབྲས་ ཡང་ན་ ཐོབ་སྤྱོད་འབད་ཚར་མི་རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་
སྤྱོད་བཟུང་།

༡༣༥.བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༥༩ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ཐོན་དངོས་གོང་འཕེལ་
གཏང་ནི་དང་ ཚོང་འབྲེལ་བཀོལ་སྤྱོད་དོན་ལུ་མིན་པའི་ སློབ་རིག་གི་ཞིབ་འཇོལ་དོན་ལུ་མ་
གཏོགས་ སྤྱོད་མི་གང་རུང་གིས་ ཞིབ་འཇོལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ ཡང་ན་ ཐོབ་སྤྱོད་འབད་ཚར་
མི་རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༡ པ་དང་ ༡༩ པ་ དེ་
ལས་ བཅའ་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ ༡༠༩ ལས་ ༡༡༡ པ་ལུ་མ་གནས་པར་ རྩ་ཕན་གཞན་མི་ཅིག་
ལུ་ ཐོན་དངོས་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དང་ ཚོང་འབྲེལ་བཀོལ་སྤྱོད་དོན་ལུ་སྤྱོད་འབད་ཆེ་ མི་
ངོམ་འདི་ལུ་ ཉེས་ཆད་དུལ་ཁྲིམ་ ༤༥༠༠༠.༠༠ དང་རྒྱུད་འཐུས་དུལ་ཁྲིམ་ ༩༠༠༠༠༠.༠༠ ཡང་
ན་ ཉེས་བྱ་དང་རྒྱུད་འཐུས་བཀལ་བའི་ཉིན་མ་གྱི་ ཡུ་ཨེས་ཾོ་ལར་གྱི་གོང་ཆད་འདི་བཟབ་དགོ།

སྤྱོད་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་ དཔེ་དང་དཔེ་ཆད་ མ་སྤྱོད་མི།

༡༣༦.བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༡༣༧ པ་ ༡༣༩ པ་དང་ ༡༣༩ པ་ དེ་ལས་ བཅའ་ཡིག་གི་
དོན་ཚན་ ༡༣༥ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་དཔེ་
དང་དཔེ་ཆད་ཚུ་ ཅེས་སྤྱོད་ནི་ལུ་འཐུས་ཤོར་ཆེ་ མི་ངོམ་གང་རུང་ ཡང་ན་ ལས་སྡེ་ཚུ་
གིས་ ཉེས་ཆད་དུལ་ཁྲིམ་ ༥༠༠༠.༠༠ ཡང་ན་ ཉེས་ཆད་དང་རྒྱུད་འཐུས་བཀལ་བའི་
ཉིན་མ་གྱི་ ཡུ་ཨེས་ཾོ་ལར་གྱི་གོང་ཆད་འདི་བཟབ་དགོ།

༡༣༧.རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཆད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལས་གནང་བ་ཐོབ་པའི་ལུ་
སྤྱོད་ཐོན་ཁུངས་དང་ རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་དཔེ་དང་དཔེ་ཆད་ཚུ་ ཅེས་སྤྱོད་ནི་ལས་
འཐུས་ཤོར་བའི་སྡེ་ཁུ་ལུ་འདི་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གནས་སྤྱད་ལྟེ་བའི་ནང་དཔེ་སྤྱོད་
འབད་དགོ།

གཞིན་འགེལ་ཡང་བསྐྱར་འཐབ་པ།

༡༣༨.བཅའ་ཡིག་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༣༩ པ་ལས་ ༡༣༩ པ་རྩུན་གྱི་དགོངས་དོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་ མི་
ངོམ་གང་རུང་གིས་ གཞིན་འགེལ་ཡང་བསྐྱར་འཐབ་ཆེ་ ཉེས་ཆད་གཉིས་ལྟ་ཕོག།

༡༣༩.ཀལ་སྤྱོད་ ཉེས་ཆད་དང་རྒྱུད་འཐུས་སྤྱོད་ནི་འཐུས་ཤོར་ཆེ་ གྲོས་འཆར་བཀོད་མི་ ཡང་ན་ སྤྱོད་
མི་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ཐོབ་སྤྱོད་འབད་ནི་ལས་
བཀག་དགོ། འདི་བཟུམ་སྤྱོད་ མ་གནས་མི་ཚུ་ཡང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཆད་ལྡན་དབང་འཛིན་ལས་གནང་
བ་འཐོབ་པའི་ལུ་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གནས་སྤྱད་ལྟེ་བའི་ནང་ ལུ་བ་ཕུལ་དགོ།

Unauthorized transfer of research result or accessed genetic resources

135. In accordance with section 159 of the Act, any User who transfers research results or accessed genetic resources to a third-party for product development and commercial utilization in contravention to sections 81 and 82 of the Act and section 106 to 111 of this Rules except for academic research not intended for product development and commercial utilization shall be liable for payment of fine of Nu. 45,000.00 and compensation of Nu.900,000.00; or equivalent to US Dollar at the prevailing rate on the day of imposition of fines and compensation.

Non-deposit of sample and specimen of biological resource

136. Any person or agency who fails to deposit samples and specimens genetic resources as required under sections 137, 138 and 139 of the Act and section 125 of this Rules shall be liable for payment of fine of Nu. 5,000.00; or US Dollar at the prevailing rate on the day of imposition of fines and compensation.
137. The National Focal Point shall publish the report on the failure to deposit samples and specimens of genetic resources in the Access and Benefit Sharing Clearing House upon approval of the Competent National Authority.

Subsequent Offense

138. Any person committing subsequent offense under section 133 to 136 of this Rules shall be imposed with double the fine amount of the first offense.
139. In the event of failure to pay the fines and compensation, the National Focal Point shall bar the proponent or User from accessing any genetic resources and such non-compliance shall be reported to the Access and Benefit Sharing Clearing House upon approval of the Competent National Authority.

སྤྱི་ཚུགས།

འབྲི་ཤོག།

༡༤༠. རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་གཙོ་ཅན་གྱིས་ བཅའ་ཡིག་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་བདེ་དོན་ཚུ་ མཁོ་དོན་གྱིན་
ནིའི་དོན་ལུ་ འབྲི་ཤོག་ཚུ་ འབྲི་སྟོན་འབད་ཆོག།

འབྲི་སྟོན།

༡༤༡. བཅའ་ཡིག་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་ལུ་ ཁ་སྐོང་ཁྱད་པར་ ཡང་ན་ བསྐྱར་བཟོ་གི་སྒོ་ལས་འབྲི་སྟོན་
འབད་ནིའི་དབང་ཚད་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་ལྡན་དབང་འཛིན་ཉལ་གཅིག་ལུ་ཡོད།

ཆོག་དོན་གྱི་དབང་ཚད།

༡༤༢. བཅའ་ཡིག་འདིའི་ཚོང་ཁ་དང་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ གོ་དོན་མ་འང་བའི་གནད་རེ་འཕྱོར་ཆོ་
ཚོང་ཁ་གི་གོ་དོན་ལུ་ཆ་གནས་བབྱུང་དགོ།

ངེས་ཆོག།

༡༤༣. བཅའ་ཁྲིམས་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་ངེས་ཆོག་ཚུ་གི་ཁ་སྐོང་དང་ བཅའ་ཡིག་འདིའི་དོན་ལུ་ བཤམ་
གསལ་བཀོད་ཡོད་པའི་མིང་ཆོག་ཚུ་གི་ངེས་ཆོག་འདི་ དོན་ཚན་ནང་ལུ་བཀོད་མི་ལྟར་ཉ་གོ་ནི་མ་
གཏོགས་ སྐབས་དོན་སོ་སོ་ལུ་མི་གོ།

(༡) བཅའ་ཁྲིམས་ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྤྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༡ ཅན་མ་ལུ་
གོ།

(༢) འབྲུག་གི་ལས་སྡེ་ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ཐོ་བཀོད་འབད་ཡོད་པའི་ ཆོང་སྡེ་
ཡང་ན་ ཆོང་འབྲེལ་ལས་ཆོགས་གང་རུང་ལུ་གོ།

(༣) བདེན་སྦྱོར་དང་བདེན་དཔྱད་ཡིག་ཆང་ཟེར་མི་འདི་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་བསྐྱུ་གསོག་
བཀོལ་སྦྱོར་ ཆོང་སྦྱར་དང་ སྐྱེལ་འབྲེན་གྱི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བདེ་དོན་ཚུ་ བསྐྱུ་
གསོག་དང་ལེན་པ་ ཡང་ན་ བདེན་དཔྱད་འབད་ནི་ལུ་ངོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་ལས་སྡེ་
གང་རུང་ལུ་གོ།

CHAPTER 12

MISCELLANEOUS

Forms

140. The National Focal Point shall amend the forms under this Rules to accommodate relevant information.

Amendment

141. The amendment of these Rules by way of addition, variation or revision may be affected by the Competent National Authority.

Authoritative text

142. In any instance of difference in meaning between Dzongkha and English texts of this Rules, Dzongkha text shall be regarded as the authoritative.

Definition

143. In addition to the definitions set out in the Act and for the purpose of this Rules, the following terms shall have the meaning ascribed to them in this section, unless the context otherwise provides:
- (1) “Act” shall mean the Biodiversity Act of Bhutan, 2022.
 - (2) “Bhutanese entity” shall mean any company or business organization registered in Bhutan.
 - (3) ‘Check point’ shall mean any designated agency to collect or receive or verify relevant information as appropriate for collection, utilization, trade and transit of genetic resources.

- (༤) མི་སྡེ་ཟེར་མི་འདི་ སྤྱི་འོག་ ཡང་ན་ མེད་འོག་གཅིག་ནང་སྡོད་མི་ མིའི་སྡེ་ཚན་གང་རུང་ལུ་
གོ།
- (༥) རོ་བོ་ལས་འབྱུང་པའི་སྤྱ་ཚྭ་སྡེ་ཟེར་མི་འདི་ སྤྱང་སྦྱོབ་ཅན་གྱི་སྤྱ་ཚྭ་སྡེ་ལག་ལེན་འཐབ་
སྟེ་ སྤྱང་སྦྱོབ་ཅན་གྱི་སྤྱ་ཚྭ་སྡེ་གི་ཁྱད་ཚེས་གཙོ་བོ་ཚུ་ རང་བཞག་ཡོད་པའི་
རིགས་གསལ་པ་ བཟོ་སྒྲིག་འབད་མི་ལུ་གོ།
- (༦) ཞིང་པ་ཟེར་མི་འདི་ ཏུས་རྒྱན་དུ་ ཞིང་ལཱ་ ཡང་ན་ སོ་ནམ་གྱི་ལཱ་འབད་མི་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (༧) ཞིང་པའི་སྤྱ་ཚྭ་སྡེ་ཟེར་མི་འདི་ ཞིང་པ་ཚུ་གིས་ རང་སོའི་ཞིང་ནང་ སྤར་སྟོལ་ལྟར་དུ་
འཛུགས་སྦྱོང་འབད་མི་དང་ རིམ་གྱིས་འཕེལ་ཏེ་འབྱུང་མི་རིགས་ལུ་གོ།
- (༨) སྤྱི་ཤིང་སྦྱེས་ཚད་དང་ཏུས་ཚད་གྱི་བརྟག་དཔྱད་ཟེར་མི་འདི་ གདམ་ཁའི་སྤྱ་ཚྭ་སྡེ་འདི་ ཞིང་
ཡང་ན་ སྤྱི་ཚལ་འཛུགས་སྦྱོང་གི་ཁྱིམ་ནང་ལུ་ རིགས་འདི་གསོ་སྦྱོང་འབད་ཞིན་མ་ལས་ ཏེ་
མ་ལས་གནས་མི་སྤྱ་ཚྭ་སྡེ་དང་གཅིག་ཁར་ སྤྱི་ཤིང་སྦྱེས་ཆགས་རིག་པ་དང་ལུས་ཁམས་གྱི་
ཁྱད་ཚེས་ཚུ་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་མི་ལུ་གོ།
- (༩) ལུབ་ཉེན་ཅན་གྱི་ཕྱིའི་རིགས་སྤྱ་ཟེར་མི་འདི་ སྦྱོ་ལྷན་གནས་སྤངས་རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ རང་
བཞིན་ལས་གནས་མི་མེན་པར་ ཕྱི་ལས་འོང་མི་ སྤྱི་ཤིང་ སེམས་ཅན་ ཅན་འབུམ་དང་
སྟོན་ཆགས་གཞན་ཚུ་ཨིན་པ་དང་ དེ་གིས་ དཔལ་འབྱོར་ ཡང་ན་ མཐའ་འཁོར་གནས་
སྤངས་དང་ མི་ཚུ་གི་འཕྲོད་བསྟེན་ལུ་གཞོན་སྦྱོན་ཡོད་མི་ཚུ་ཨིན། དམིགས་བསལ་དུ་ སྦྱོ་
ལྷན་རིགས་སྤྱ་མ་འབྲམ་ཚུ་ལུ་གཞོན་སྦྱོན་རྒྱབ་མི་ དེ་ཡང་ དོ་འགྲན་ རིགས་སྤྱ་གཞན་
བསད་པ་དང་ ཅན་འབུམ་ལུབ་སྟོལ་ཐོག་ལས་ ས་གནས་གྱི་རིགས་སྤྱ་ཚུ་མར་པབ་གཏང་
ནི་དང་ ཚ་མེད་གཏང་ནི་ དེ་ལས་ ས་གནས་གྱི་སྦྱོ་ལྷན་གནས་སྤངས་རིམ་ལུགས་དང་ སྦྱོ་
ལྷན་གནས་སྤངས་རིམ་ལུགས་གྱི་ལཱ་འགན་ཚུ་ལུ་ གཞོན་སྦྱོན་རྒྱབ་མི་ལུ་གོ།
- (༡༠) རྒྱལ་སྤྱིའི་ལས་སྡེ་ཟེར་མི་འདི་ ཕྱི་རྒྱལ་ལུ་ཡོད་མི་ ཕྱི་རྒྱལ་ཚོང་སྡེ་ ཡང་ན་ ཕྱི་རྒྱལ་ལུ་གཞི་
བཙུགས་ཡོད་མི་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཚྭ་སྡེ་ལུ་གོ།
- (༡༡) ཚོང་འབྲེལ་མེན་པ་ཟེར་མི་འདི་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དམིགས་ལུ་མེད་པའི་ལས་སྤྱ་གང་རུང་ལུ་གོ།

- (4) “Community” shall mean any group of people residing together in one Chiwog or Gewog.
- (5) “Essentially Derived Variety” shall mean a new variety developed using protected variety retaining the essential characteristics of the protected variety.
- (6) “Farmer” shall mean any person who is actively engaged in farming or agricultural activities
- (7) “Farmers’ Variety” shall mean a variety which has been traditionally cultivated and evolved by the farmers in their fields.
- (8) “Growing test” shall mean cultivation of candidate variety in the field or greenhouse comparing with similar existing varieties by evaluating morphological and physiological traits.
- (9) “Invasive alien species” shall mean plants, animals, pathogens and other organisms that are non-native to an ecosystem, and which may cause economic or environmental harm or adversely affect human health. In particular, they impact adversely upon biodiversity, including decline or elimination of native species - through competition, predation, or transmission of pathogens - and the disruption of local ecosystems and ecosystem functions.
- (10) “International entity” shall mean any foreign company or business organization based in foreign land.
- (11) “Non-commercial” shall mean any activity without commercial intent.

- (༡༢) ལྷ་ཚྭ་གས་གསར་པ་ཟེར་མི་འདི་ རིགས་སྤེལ་མི་ཚུ་གིས་བཟོ་མི་ ལྷ་ཚྭ་གས་འདི་ཡིན་པ་དང་
དེ་ཡང་ གསར་ཐོན་ རོ་རྟགས་མངོན་གསལ་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་ རིགས་མཚུངས་ འགྱུར་
མེད་དང་ རོ་རྟགས་དབྱེ་བ་ངོས་བཟུང་ཚུ་གི་ཚད་གཞི་དང་འཁྲིལ་ཡོད་མི་ལུ་གོ།
- (༡༣) ས་ཁོངས་ནང་བརྟག་དཔྱད་ཟེར་མི་འདི་ གསར་ཐོན་ རོ་རྟགས་མངོན་གསལ་ཅན་གྱི་རང་
བཞིན་ རིགས་མཚུངས་ འགྱུར་མེད་དང་ རོ་རྟགས་དབྱེ་བ་ངོས་བཟུང་ཚུ་གི་ཚད་གཞི་
དང་འཁྲིལ་ ཡོད་པ་མེད་པ་བརྟག་དཔྱད་གྱི་དོན་ལུ་ སོན་གྱི་ལྷ་ཚྭ་གས་འདི་ས་གནས་ནང་
ཞུ་བ་སྤུལ་མི་ ཡང་ན་ འགན་ཁག་ཤོག་མི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ གསོ་སྦྱང་འབད་མི་
ཚུ་ ལམ་ལུགས་དང་འཁྲིལ་ཏེ་བརྟག་དཔྱད་འབད་མི་ལུ་གོ།
- (༡༤) མི་ཟེར་མི་འདི་ རང་བཞིན་ ཡང་ན་ ཁྲིམས་དོན་ཅན་གྱི་མི་ངོམ་ལུ་གོ།
- (༡༥) བཅའ་ཡིག་ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་གི་སྤྱི་ལཱ་རིགས་སྒྲིའི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་ ༢༠༢༣
ཅན་མ་ལུ་གོ།
- (༡༦) སོན་ཟེར་མི་འདི་ བཏབ་ནི་ ཡང་ན་ བཅུགས་ནི་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ སྤྱི་ཚུན་གྱི་
རིགས་གང་རུང་ལུ་གོ། དེ་ཡང་ བཟའ་འཐུང་གི་སོན་ ཆག་ ཅ་ཆག་ ཤིང་འབྲས་
དང་ཚོད་བསྡེ་ཚུ་ཡིན་པ་དང་ གཞན་ཡང་ ལྷང་མ་དང་ ར་དོག་ ར་སྟོག་ རམ་ཅ་ ར་
ཏོ་བཏོགས་སོན་ མཐུས་སྦྱོར་འབད་ནི་འདི་རིགས་ག་ར་དང་ སྤོ་ཤིང་བྱུ་སྤེལ་འབད་ནི་འདི་
རིགས་གཞན་ཚུ་ལུ་གོ།

- (12) “New Variety” shall mean a variety developed by a breeder which conforms to the criteria for Novelty, Distinctiveness, Uniformity, Stability and Identifiability.
- (13) “On site inspection” shall mean the conduct of systematic inspection of the site where the seed variety is grown by the applicant or the relevant agency responsible for carrying out the testing in compliance to Novelty, Distinctiveness, Uniqueness, Stability and Identifiability criteria.
- (14) “Person” shall mean any natural or legal person.
- (15) “Rules” shall mean the Biodiversity Rules and Regulations of Bhutan, 2023.
- (16) “Seed” shall mean any unit of reproduction used for sowing or planting and includes seed of food, feed, forages, fruits and vegetable crops. It also includes seedlings and tubers, bulbs, rhizomes, roots, cuttings, all types of grafts and other vegetatively propagated materials.

Form I: Application form for Registration of Plant Variety under the ‘Sui Generis System of Protection of Plant Varieties’

[See section 32 of Biodiversity Rules and Regulations 2023]

Instruction to applicant: Wherever a box item appears against queries, please tick the relevant box and provide legibly written/typed response in other queries

Section 1: Identity of the Applicant(s):

- ☐ Individual Breeder(s)
☐ Successor of Breeder
☐ Farmer/Farming Community
☐ Institutional/Employer
☐ Assignee of Any of Above

Section 2: Name(s) of Applicant(s)

(If natural person): (Insert additional rows, if required)

Name(s):

Complete Address:

Dzongkhag:

If a legal person; for example, a firm or company or institution)

Name:

Complete Address:

Year of Registration:

Section 3: General Information of the Candidate Variety:

Common Name of the Crop:

Scientific Name:

Family: _

Denomination (in block letters):

Section 4: Type of Variety (see section 29 of the Sui Generis System of Protection of Plant Varieties and of Biodiversity Act of Bhutan 2022)

- ☐ New Variety
☐ Farmers' Variety

**If new variety is a tGMO/GMO attach clearance on Biosafety from BAFRA.*

Section 5: Names and Addresses of Breeder(s) who has/have bred the Candidate Variety*:

Name:

Address:

Telephone:

Email:

Nationality:

**In case of more than one breeder, mention all names as (ii), (iii) and so on in the above format. If required insert an extra page.*

- a. What is (are) the Novelty, Distinctness, Uniformity, Stability and Identifiability feature on the basis of which registration is sought. Explain in detail the group characters.**

Has the candidate variety been commercialized or otherwise exploited?

Yes ☐ No ☐

*If yes, please indicate the following:

Date of the first sale of the variety:

Denomination used:

Variation in important trait with Respect to first filing: (attach sheet)

- b. If the candidate variety is a hybrid, state whether all the parental lines required for the repeated propagation of the hybrid are bred exclusively by the applicant(s):**

Yes ☐ No ☐

*If no, mention which of the parental line is outsourced, whether letter of agreement is obtained for each of the outsourced protected parental lines in compliance with Section 35 of the Sui Generis System for Protection of the Plant Varieties of the Biodiversity Act of Bhutan 2022 and also provide following information on each of them:

Parental line (S):

Denominations⁷:

Source:

Authorisation letter obtained: Attached ☐ Not attached ☐

**Denomination should not be altered from what was used at the source. Information on source may include name of breeder or institution or farmer or farming community who had bred and maintained the parental line. Repeat above information for additional applicable parental line.*

- c. State if any Farmers' Variety or Variety of Common Knowledge or variety in public domain is used as parental line for the repeated propagation of the hybrid:**

Yes ☐ No ☐

*If yes, give following details:

Denomination:

Geographical Source:

Details of Attribution (origin):

Details of owner farmer /village community/ Institution/ Organisation:

- d. The Sui Generis System of Protection of Plant Varieties under the Biodiversity Act of Bhutan 2022 provides access to benefit sharing to farmers who have conserved the genetic resource that has contributed towards variety development. In this particular case what sort of farmer/community recognition the Applicant has planned?**

- e. In case exotic germplasm was used in the derivation of the variety or hybrid, give details:**

Section 6: Declarations

The undersigned hereby apply for the grant of registration of the candidate variety with the above said denomination and I/we am are conversant with the Sui Generis System of Protection of Plant Varieties and Rules thereof related to this application under the aegis of Biodiversity Act of Bhutan 2022.

The undersigned hereby declare that no person other than the person or persons mentioned in this application has been involved in the breeding, or discovery or development of the candidate variety.

The undersigned hereby declare that the candidate variety complies with the section 29 to 34 of Sui Generis System of Protection of Plant Varieties of the Biodiversity Act of Bhutan 2022.

The undersigned hereby declare that I/we have not applied for or received a trademark for the said denomination of the variety.

The undersigned hereby declare that the information given in this application for the registration of the above said candidate variety, including annexure and all supporting documents are complete, true and correct to the best of my/our knowledge, information and belief and no information has been willfully concealed.

The undersigned hereby declare that genetic material or parental material acquired for breeding, evolving or developing the variety has been lawfully acquired.

The undersigned hereby declare that the undersigned shall abide by all the provisions and guidelines of Sui Generis System of Protection of Plant Varieties of the Biodiversity Act of Bhutan 2022.

Signature of Applicants

**Wherever the applicants are more than one person each applicant has to sign. In the case of authorized application or application by assignees, such person(s) authorized or assigned shall sign*

Annex I: Following are the attachments (duly signed/seal) to be submitted along with application:

- complete application;
- document of authorisation;
- document of assignment;
- documents in support of (b) and (c) as given above. (If applicable);
- affidavit that the Terminator Technology and the Genetic Use Restriction Technology is not involved;

- technical Questionnaire for the Candidate variety (attached);
- in case of transgenic relevant Genetic Engineering Approval Committee clearances and approvals; and
- Fees as applicable;

**If felt necessary attach colour pictures of specific characteristics used for establishing distinctness. Please sign each page of the application and other documents on the left margin.*

Form II: Assignment of Application or Restitution of the Title

Application form for the assignment of application or restitution of the Title of variety rights under section 38 and 39 of the Act

This application is with regard to the plant variety protection number..... of the variety ofcrop registered in the name of

The undersigned would like to submit that the grant of plant variety protection to the aforementioned variety may be reassigned/restituted based on the following.

- (a) The information provided by the applicant is incorrect.
- (b) The plant variety protection is granted to a person who is not eligible for protection under the Act.
- (c) The rightful owner of the Title of the variety rights is as follows:
 - Name:
 - Address:
 - Telephone:
 - Email:
 - Nationality:

(d) Proof of breeding is submitted

Form III: Access proposal

Form for Access Proposal (*Information included in this Form shall be in sufficient detail to enable the relevant authorities to make a decision whether to grant or refuse Access*)

Section 1. Applicant

Name: _____
Address: _____
Works Tel _____ Home Tel _____
E-mail address: _____
Mobile: _____
Name and address of principal researcher: _____
Address of the contact person/agent if any in Bhutan: _____

Section 2. Category

(Tick the relevant box)

Type of Phase

- ☐ Scoping ☐ Access and Benefit Sharing

Type of Resources

- ☐ Genetic Resources ☐ Associated Traditional Knowledge ☐ others (specify)

Section 3. Application Checklist

The following list outlines all of the information necessary to provide a timely decision on your application. All items on the list must be provided with the application. We are unable to accept applications that do not have all of the required items.

- ☐ Profile of the organization including Board of Directors and Shareholders.
- ☐ Company's Article of Incorporation.
- ☐ Copy of passport of foreign applicant (if investor is individual).
- ☐ Power of Attorney for the authorized representative or contact person.
- ☐ Identity and responsibilities of all entities who will be involved in the activities, if any.
- ☐ Annual turnover of the organization in Ngultrum or US dollars (including Tax return or audited accounts of foreign investors for the last 3 years).
- ☐ Equipment and laboratories relevant to the activity.

Section 4: Proposal

The proposal shall include:

- a) Identification (scientific name) of genetic resource and its use, description and nature of traditional knowledge (oral/documentary).
- b) Purpose for which access is requested including the type and extent of research, mechanism for sharing of results, commercial use being derived and expected to be derived from it and any other benefits anticipated.
- c) Geographical location of proposed collection.
- d) Any identified individual or community for access to traditional knowledge.
- e) Quantity of biological resources to be collected.
- f) Information of collaborating local partners.
- g) Information on the arrangements made within Bhutan to facilitate the collection.

- h) Whether any collection of the resource endangers any component of biological diversity and the risks which may arise from the access.
- i) Nature of legal rights including any intellectual property rights the applicant intends to seek over the accessed genetic resources and ensuing innovations.
- j) Work plan and timeframe within which the project is to be completed.

Section 5. Others

1. Information on the primary destination of the resources and any expected subsequent destinations of the resources.
2. Potential economic and other benefits including those resulting from any Intellectual Property Rights (IPR) and patent obtained out of accessed biological resources and knowledge that are intended, or may accrue to the applicant or to the country he/she belongs.

Section 6. Declaration

The undersigned, being duly authorized, declare to the best of my knowledge and belief that the information contained in this application is correct and complete and I authorize the National Focal Point to make all necessary inquiries and to conduct all necessary checks in relation to this application.

In case, the information provided in the application form is found to be false, the National Focal Point may take appropriate action as per the laws of the land.

Signed: _____

Date: _____

Name: _____

In the capacity of: _____

Form IV: Prior Informed Consent

Form for Prior Informed Consent		
Section 1. Details of the Provider of Genetic Resources or holder of associated Traditional Knowledge Name: _____ Dzongkhag: _____ Gewog: _____ Village: _____ Works Tel _____ Home Tel _____ E-mail address: _____ Mobile: _____		
Section 2. Category <i>(Tick the relevant information)</i> Phase ☐ Scoping ☐ Access and Benefit Sharing ☐ others (specify) _____ Type of Resources ☐ Genetic Resources ☐ Associated Traditional Knowledge		
Section 3: Details of the Genetic Resources or Tradition Knowledge 1. Scientific description of genetic resources to be collected or associated traditional knowledge: 2. Purpose for which access is requested: 3. Location where activities will take place: 4. Proposed starting & ending date: _____ (month/day/year) 5. Describe the economic, social, technical, scientific, environmental and other benefits that this activity may likely accrue to Bhutan and other relevant stakeholders:		
Section 4: Consent		
Do you agree to the following?	Yes	No
Use of genetic resources or traditional knowledge by _____ for research on new compound and product development.		
Sharing of genetic resources or traditional knowledge with others.		
Others (specify) _____		
I/we have voluntarily decided to select the option or options which I/we have ticked above. <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 20px;"> <div style="width: 30%;"> Name of Provider Date </div> <div style="width: 60%; text-align: right;"> Signature of National Focal Point </div> </div>		

Form V: Scoping Agreement

Reference No _____

Date ____, ____, ____

SCOPING AGREEMENT

This Agreement is made between:

Ministry of Agriculture and Livestock, Royal Government of Bhutan acting through and represented by the **Program Director, National Biodiversity Centre** being the authorised officer of the National Focal Point having its office at Serbithang, Thimphu, Bhutan (hereinafter referred to as "the NFP")

And

User, established and existing under the laws with a capital of having its registered office at (hereinafter referred to as User)

Article 1 – Preamble

- 1.1 The NFP has been established by the Royal Government of Bhutan (hereinafter referred to as RGoB) under the powers granted to it by Section 16 of the Biodiversity Act of Bhutan 2022 under which, the NFP is the entity vested with the responsibility to regulate the access to genetic resources and benefit sharing in the country and authorized to permit access to any genetic resources and /or associated traditional knowledge found within the territory of Bhutan upon the approval of the Competent National Authority (CNA) established under Section 13 of the Biodiversity Act of Bhutan 2022 (hereafter referred to as the Act).
- 1.2 The NFP through this agreement furnishes the Prior Informed Consent (PIC) from providers of genetic resources and/or associated traditional knowledge for granting the access.
- 1.3 The **User** acknowledges that the RGoB retains legal ownership of Bhutan's genetic resources and /or associated traditional knowledge **and** the associated intellectual property rights unless determined under this Agreement.
- 1.4 **This Agreement** is for granting approval for the scoping phase of access to Bhutan's genetic resources and /or associated traditional knowledge specified under Section 4 of this Agreement.
- 1.5 **User** seeks to engage in the scoping phase of the utilization of Bhutan's genetic resources and /or associated traditional knowledge and has made an application to the **NFP** for approval.
- 1.6 Access to Bhutan's genetic resources shall be divided in two phases: *a Scoping Phase* and *an Actualization Phase* with differing conditions for each phase.

- 1.7 The Scoping Phase to conduct exploratory research will require a Scoping Permit which shall be in the form of a Scoping Agreement and contain a set of conditions for utilization of such resources.
- 1.8 Based on the outcome of the Scoping Phase if **User** intends to undertake any step to commercialize or engage in focused research on such resources and/or research results which may include but is not limited to applications for intellectual property rights, product development and testing and marketing; **User** shall enter into an Access and Benefit Sharing (ABS) Agreement and secure Actualization Permit prior to engaging in such steps or the Actualization Phase of utilization of such resources.
- 1.9 Benefit sharing under the ABS Agreement during Actualization Phase shall be based on each party's contribution, fairness and mutual consensus.
- 1.10 The NFP and **User** shall jointly be referred to as "Parties" and now therefore, the "Parties" hereto hereby agree as follows:

Article 2– Definitions

- 2.1 In this Agreement, unless the context otherwise requires, the expression set out below shall have the following meaning:

Genetic Resources means all material of plant, animal, microbial or other origin containing functional units of heredity and include the biochemical composition of genetic resources, genetic information and derivatives.

Traditional Knowledge associated with genetic resources means the knowledge, innovations and practices of Bhutanese communities that is related to the utilization of biodiversity and is not limited to knowledge relating to genetic structure of biological resources.

Access to Genetic Resources means the utilization of genetic resources from Bhutan irrespective of whether they are accessed *in situ* or *ex situ* for the purpose of conducting any research and/or development on the genetic and/or biochemical composition of genetic resources including through the application of biotechnology. Access to genetic resources also includes the conducting of any research and development on derivatives of biological or genetic resources from Bhutan.

Access to Traditional Knowledge associated with genetic resources means the utilization of traditional knowledge associated with genetic resources for the purpose of conducting any research and development.

Bhutan Access and Benefit Sharing Fund (BABS Fund) means a fund established under section 128 of the Act to receive monetary benefits derived from the research and

- 1.7 The Scoping Phase to conduct exploratory research will require a Scoping Permit which shall be in the form of a Scoping Agreement and contain a set of conditions for utilization of such resources.
- 1.8 Based on the outcome of the Scoping Phase if User intends to undertake any step to commercialize or engage in focused research on such resources and/or research results which may include but is not limited to applications for intellectual property rights, product development and testing and marketing; User shall enter into an Access and Benefit Sharing (ABS) Agreement and secure Actualization Permit prior to engaging in such steps or the Actualization Phase of utilization of such resources.
- 1.9 Benefit sharing under the ABS Agreement during Actualization Phase shall be based on each party's contribution, fairness and mutual consensus.
- 1.10 The NFP and User shall jointly be referred to as "Parties" and now therefore, the "Parties" hereto hereby agree as follows:

Article 2– Definitions

- 2.1 In this Agreement, unless the context otherwise requires, the expression set out below shall have the following meaning:

Genetic Resources means all material of plant, animal, microbial or other origin containing functional units of heredity and include the biochemical composition of genetic resources, genetic information and derivatives.

Traditional Knowledge associated with genetic resources means the knowledge, innovations and practices of Bhutanese communities that is related to the utilization of biodiversity and is not limited to knowledge relating to genetic structure of biological resources.

Access to Genetic Resources means the utilization of genetic resources from Bhutan irrespective of whether they are accessed *in situ* or *ex situ* for the purpose of conducting any research and/or development on the genetic and/or biochemical composition of genetic resources including through the application of biotechnology. Access to genetic resources also includes the conducting of any research and development on derivatives of biological or genetic resources from Bhutan.

Access to Traditional Knowledge associated with genetic resources means the utilization of traditional knowledge associated with genetic resources for the purpose of conducting any research and development.

Bhutan Access and Benefit Sharing Fund (BABS Fund) means a fund established under section 128 of the Act to receive monetary benefits derived from the research and

commercial utilization of Bhutan's genetic resources and/or associated traditional knowledge including processing fee and commitment fee payable at the Scoping phase.

Act means the Biodiversity Act of Bhutan 2022 and includes any subsequent amendment or re- enactment of the Act

Rules means the Biodiversity Rules and Regulations 2023

Policy means the Interim Access and Benefit Sharing Policy of Bhutan 2015.

The scoping phase of utilization of genetic resources and/or associated traditional knowledge means the initial exploratory phase of research and development with the aim of establishing market or research potential.

The actualization phase of utilization of genetic resources and/or associated traditional knowledge means the phase when specific steps are undertaken to commercialize or engage in focused research on such resources and/or knowledge. The actualization phase includes, but is not limited to applications for intellectual property rights, product development and testing and marketing.

Third Party means any person or institution other than the National Focal Point, the User or any collaborator under their control or supervision.

User means a person (individual or organization) named as the User and includes their authorized representative, where the context permits.

Article 3– Grant of Access

- 3.1 The NFP hereby grants approval for access to genetic resources and/or associated traditional knowledge listed under annex-1 for the scoping phase for the purpose of..... subject to the terms and conditions set forth in this Agreement.
- 3.2 Any activity/usage involving the genetic resources and/or associated traditional knowledge that is not expressly authorized by the provisions of this Agreement and any additional annexure (s) hereto is deemed as prohibited.
- 3.3 User hereby agrees that, this Agreement shall not in any way constitute or be presumed to constitute a partnership, joint venture or joint enterprise in any way or for any purpose between the Parties hereto or make them in any way liable as partners of or as agents for one another. No Party has the authority to act for or to assume any obligation or responsibility on behalf of the other Party and the relationship between the Parties is that of a legal or natural person and a statutory authority competent to approve access to genetic resources under the Act.

Article 4– Conditions for Access

- 4.1 User shall have access only to the genetic resources and/or associated traditional knowledge approved by the CNA and listed under Annex-1 of this agreement and only for the purpose approved under this Agreement.

- 4.2 **User** shall pay such sum of US dollar 500.00 (US dollar five hundred only) as a processing fee for the Scoping Permit/Agreement and sum of US dollar 5000.00 (US dollar five thousand only) as a commitment fee as specified **section 80** of the Act. The processing fee and the commitment fee shall be deposited in Bhutan ABS Fund dedicated to support conservation and sustainable use of Bhutan's biodiversity and associated traditional knowledge, and enhancement of rural livelihoods as specified in **section 130** of the Act.
- 4.3 **User** undertakes to abide with the provisions of the Act and other related legislations in force in Bhutan and as amended in the future.
- 4.4 **User** undertakes to facilitate measures for the conservation and sustainable use of genetic resources and to minimize any negative environmental or social impact of the collecting the genetic resources and other research activities.
- 4.5 **User** shall not distribute, transfer or part with the accessed genetic resources and associated information to any third party without prior written approval of CNA nor engage in the 'actualization phase' of the accessed resources under this Agreement and signing of appropriate Agreement and issuance of Actualization Permit.
- 4.6 **User** undertake to submit a status report in English on yearly basis on the progress of the scoping phase to the NFP for submission to the CNA by 31st of December.
- 4.7 The CNA reserves its right to supervise the access process to the genetic resources and/or associated traditional knowledge, and the research as it may deem fit.
- 4.8 Any violation of above conditions will be deemed to be material breach of this Agreement making the Agreement voidable at the option of the NFP.

Article 5– Third Party Transfer and Assignment

- 5.1 Without the prior written approval of the CNA through NFP in each instance, neither this Agreement nor the approval granted hereunder shall be transferred or assigned in whole or in part by **User** to any natural or legal person whether voluntarily or involuntarily, by operation of act or omission on the part of **User** or otherwise.
- 5.2 In the event of any substantial changes in the management or shareholding of **User**, that alters the control structure of **User** and includes changes brought by a transfer of business units, merger, demerger or any other kind of corporate restructuring, **User** shall ensure that the obligations under this agreement perpetuate and provide written notice to the NFP not less than **ninety (90)** days prior to initiating such changes.

Article 6– Other Conditions

- 6.1 **User** shall submit in English a hard and soft copy of its scoping findings in the form of reports, publications, thesis or any other documents to the NFP as soon as the scoping is completed or published or expiry of the term of the Agreement whichever is earlier. The NFP on behalf of the RGoB shall have full ownership of the results of the scoping phase if **User** decides not to enter into an 'actualization

phase' of the utilization of Bhutan's genetic resources and/or associated traditional knowledge.

Article 7- Liabilities and Indemnification

- 7.1 **User** shall be solely responsible for any claims by third parties arising from the **User's** acts or omissions in the course of performing this Agreement and under no circumstances shall the NFP be held responsible or liable for any claims by such third parties.
- 7.2 **User** shall indemnify and protect the NFP and its employees from and against all claims, demands, losses, damages, costs (including attorney fees), actions, suits or other proceedings, all in any manner based upon, arising out of, related to, occasioned by or attributable to, any acts or conduct of **User**, its employees or agents, (whether by reason of negligence or otherwise) in the performance by or on behalf of **User** of the provisions of this Agreement or any activity undertaken or purported to be undertaken under **User's** authority or pursuant to the terms of this Agreement.
- 7.3 **User** undertakes to pay such a sum as determined by NFP and mutually agreed for any breach of this agreement and loss incurred in Bhutan.

Article 8- Term of the Agreement and Termination

- 8.1 This Agreement, unless terminated as provided herein, shall remain in effect for a period of **five (5) years** from the date of signing of this Agreement by the Parties. However, the obligations of **User** with respect to the utilization of Bhutan's genetic resources and/or associated information under this Agreement will remain in perpetuity.
- 8.2 The NFP upon approval of CNA may terminate the rights under this Agreement and revoke the Scoping Permit by a written notice if **User** defaults in the performance of any obligations under this Agreement and the default has not been remedied within ninety (90) days after the date of notice in writing of such default by NFP.
- 8.3 **User** agrees to forfeit its deposit in situations where the NFP terminates this Agreement and revokes the Scoping Permit under the conditions listed in 8.2 of this Agreement.
- 8.4 **User** may terminate this Agreement by giving ninety (90) days advance written notice stating valid reasons for the same. However, such termination shall come into effect only on acceptance of the same by the NFP given in writing not later than thirty (30) days after the notice period and payment of all outstanding dues and submission of mandatory reports on scoping conducted until then by **User**.
- 8.5 **User** agrees to transfer to the NFP all the data/results/conclusions of the scoping phase in the instance of the termination of this Agreement.
- 8.6 **User** agrees to return the genetic resources remaining and/or associated information to NFP no later than thirty (30) days after the termination of this Agreement. The costs incurred in transferring these resources back to the NFP will be borne by **User**.

- 8.7 The NFP shall not be liable for any loss or damage whatsoever caused to **User** due to revocation of approval for access and/ or termination of this Agreement on any ground whatsoever.
- 8.8 **User** on termination of the Agreement, agrees not use any of the data/results/conclusions from the research on the accessed material for any purpose whatsoever without the prior approval of the NFP.

Article 9– Notice

- 9.1 Wherever in this Agreement, it is required or permitted that any communication, notice or demand be given or served by either Party to or on the other Party, such communication, notice or demand will be in English and in writing and will be validly given or sufficiently communicated if forwarded by registered post with acknowledgement due, e-mail, telegram, telex or facsimile as follows:

The addresses of the Parties for communication:

NFP	User
Program Director National Biodiversity Centre Ministry of Agriculture and Livestock P.O. Box 875, Serbithang Thimphu, Bhutan	

- 9.2 Notice will be deemed to have been delivered:
- If delivered by hand/courier, upon receipt;
 - If sent by electronic transmission, 48 hours after the time of transmission, excluding from the calculation weekends and public holidays;
 - If sent by certified post, four (4) days after the mailing thereof, provided that if there is a postal strike or other disruption such notice will be delivered by hand or electronic transmission.
- 9.3 The Parties may change their respective addresses for delivery by delivering notice of change no later than thirty (30) days after such change has been undertaken.

Article 10– Confidentiality

- 10.1 Upon request from User, NFP agrees to keep the research being carried out and the progress achieved as *confidential*. However, confidential information may be disclosed to the extent required by any law or regulation or order of any governmental/administrative/judicial authority having jurisdiction over any of the Parties.

- 10.2 This confidentiality clause does not apply in cases where the NFP terminates this Agreement and revokes the Scoping Permit under Section 8.2.

Article 11– Interpretation

- 11.1 Any interpretation of words or phrases of this Agreement shall be in accordance with the purpose, spirit and letter of the Act and as defined in this Agreement.

Article 12– Arbitration

- 12.1 If any difference in interpretation or dispute (hereinafter referred to as a ‘Dispute’) between the Parties arises under this Agreement, any Party may give the other Party a written notice clearly identifying and providing details of the Dispute. On receipt of such notice by the other Party, the Parties shall try to settle the Dispute amicably between them by negotiating in good faith within thirty (30) days of the receipt of such notice.
- 12.2 If the Dispute is not resolved by such negotiations within the period mentioned, the Parties agree to settle the Dispute through arbitration conducted by the sole arbitrator appointed by the NFP. The place of arbitration shall be in Thimphu, Bhutan. The language to be used in the arbitration proceedings shall be normally in English.
- 12.3 The Parties agree that the award and determination of the arbitrator shall be final and binding on the Parties.

Article 13– Governing Law and Jurisdiction

- 13.1 This Agreement is governed by and is to be construed in accordance with the laws of Bhutan without regard to the principles of conflict of laws. The Parties irrevocably and unconditionally submit to the exclusive jurisdiction of the courts in Bhutan.

Article 14– Severability

- 14.1 If any part of this Agreement is declared or held invalid by a court of law for any reason, the invalidity of that part will not affect the validity of the remainder which will continue in full force and effect and be construed as if the Agreement had been executed without the invalid portion.

Article 15– Modification

- 15.1 No amendment or modification to this Agreement shall be valid or binding upon the Parties, unless agreed upon by the Parties, made in writing, and signed on behalf of each Party by their duly and legally authorized signatories and made as annexure to this Agreement.

Article 16– Entirety of Agreement

- 16.1 This Agreement constitutes the culmination of all prior negotiations, understandings, representations and commitments and sets down the complete terms and conditions of Agreement between the parties as to the subject matter.

Article 17– Representations

- 17.1. The Parties represent to each other that they have the legal right and power to enter into this Agreement and to perform its obligations under the terms of this Agreement and its execution, delivery and performance by and has been duly and validly authorized by all necessary corporate action or Government action on its part.
- 17.2. The signatories to this Agreement shall be duly authorized by the Parties and certified copies of such authorization are appended as Annexure (s).

This Agreement has been executed in duplicate, each of which shall be deemed to be original; one shall be retained by the NFP and other by User and both shall constitute one and the same instrument.

Article 18 – Signature and Acceptance

In witness thereof, the parties have executed this Agreement on the dates set forth below.

Seal & Dated Signature [] Seal & Dated Signature []

For the NFP

Name:

Designation:

Nationality ID Number:

Mailing Address:

Witness

Name:

Designation:

Nationality ID Number:

Mailing Address:

For the User

Witness

Seal & Dated Signature [] Seal & Dated Signature []

Name:

Designation:

Name:

Designation:

Mailing Address:

Mailing Address:

Annex-1

Sl. No	Botanical Name	Common Name	Local Name	Family

Form VI: Form for seeking approval for third party transfers of the accessed genetic resources and/or associated Traditional Knowledge.

Form for seeking approval for third party transfers of the accessed genetic resources and/or associated Traditional Knowledge.

Section 1. Details of the Third Party

Name: _____

Address: _____

Works Tel _____ Home Tel _____

E-mail address: _____

Mobile: _____

Name and address of principal researcher: _____

Section 2. Details of the First Party

Name: _____

Address: _____

Works Tel _____ Home Tel _____

E-mail address: _____

Mobile: _____

Section 3. Third Party Checklist

The following list outlines all of the information necessary to provide a timely decision on your application. All items on the list must be provided with the application. We are unable to accept applications that do not have all of the required items.

- ☐ Profile of the organization including Board of Directors and Shareholders.
- ☐ Company's Article of Incorporation.
- ☐ Copy of passport of foreign applicant (if investor is individual).
- ☐ Power of Attorney for the authorized representative or contact person.
- ☐ Identity and responsibilities of all entities who will be involved in the activities, if any.
- ☐ Annual turnover of the organization in Ngultrum or US dollars (including Tax return or audited accounts of foreign investors for the last 3 years).
- ☐ Equipment and laboratories relevant to the activity.

Section 4: Application Details

The application shall include:

- a) Identification (scientific name) of genetic resource and its use, description and nature of traditional knowledge (oral/documented).
- b) Purpose of the intended third party transfer including the type and extent of research.
- c) Details of the contract entered with the first party (Copy to be enclosed).
- d) Details of the benefits and mechanism/arrangements for benefit sharing already implemented, if any.
- e) Estimation of benefits that would flow to Bhutan arising out of the third party transfer of accessed biological resources/associated traditional knowledge.
- f) Proposed mechanism and arrangements for benefit sharing arising out of the proposed third party transfer.
- g) Nature of legal rights including any intellectual property rights the third party intends to seek over the accessed genetic resources and ensuing innovations.

- h) Information on the primary destination of the resources and any expected subsequent destinations of the resources.
- i)
- j) Work plan and timeframe within which the project is to be completed.

Section 5. Declaration

The undersigned, being duly authorized, declare to the best of my knowledge and belief that the information contained in this application is correct and complete and I authorize the National Focal Point to make all necessary inquiries and to conduct all necessary checks in relation to this application.

In case, the information provided in the application form is found to be false, the National Focal Point may take appropriate action as per the laws of the land.

Signed: _____

Date: _____

Name: _____

In the capacity of: _____

Form VII: Access and Benefit Sharing Agreement

Reference No _____

Date ____, ____, ____

This Agreement is made between:

User, a business entity holding trade license no., with its registered office at Thori Lam, Changangkha Thimphu Bhutan [hereinafter referred to as the "**User**"]; and

Provider, [hereinafter referred to as the "**Provider**"]; in presence of

Ministry of Agriculture and Livestock, Royal Government of Bhutan acting through and represented by the **Program Director, National Biodiversity Centre** being the authorised officer of the National Focal Point having its office at Serbithang, Thimphu, Bhutan (hereinafter referred to as "the NFP")

Article 1 – Preamble

- 1.1 The NFP has been established by the Royal Government of Bhutan (hereinafter referred to as RGoB) under the powers granted to it by Section 16 of the Biodiversity Act of Bhutan 2022 under which, the NFP is the entity vested with the responsibility to regulate the access to genetic resources and benefit sharing in the country and authorized to permit access to any genetic resources and /or associated traditional knowledge found within the territory of Bhutan upon the approval of the Competent National Authority (CNA) established under Section 13 of the Biodiversity Act of Bhutan 2022 (hereafter referred to as the Act).
- 1.2 The Convention on Biological Diversity (CBD) and the Nagoya Protocol (NP) to which Bhutan is a party gives the responsibility to manage biological diversity to ensure fair and equitable sharing of the benefits arising from the use of genetic resources.
- 1.3 Realizing the benefits that the country may accrue from regulating access to its genetic resources and ensuring fair and equitable sharing of benefits, the Biodiversity Act of Bhutan 2022 was enacted to provide for detailed provisions relating to access to genetic resources and benefit sharing.
- 1.4 The **User** intends to access genetic resources specified in this Agreement from the Kingdom of Bhutan.
- 1.5 The NFP through this agreement furnishes the Prior Informed Consent (PIC) from providers of genetic resources and/or associated traditional knowledge for granting the access.

- 1.6 The **User** acknowledges that the RGoB retains legal ownership of Bhutan's genetic resources and /or associated traditional knowledge and the associated intellectual property rights unless specified under this Agreement.
- 1.7 In consideration of the grant of access to genetic resources and/or associated traditional knowledge, the User is entitled to access and use the genetic resources and/or associated traditional knowledge in accordance with this Agreement and shall agree to share the benefits specified herein.
- 1.8 The **Provider** and **User** shall jointly be referred to as "Parties" and now therefore, the "Parties" hereto hereby agree as follows:

Article 2– Definitions

- 2.1 In this Agreement, unless the context otherwise requires, the expression set out below shall have the following meaning:

Access Area means the area from which the User will have access to biological resources.

Genetic Resources means all material of plant, animal, microbial or other origin containing functional units of heredity and include the biochemical composition of genetic resources, genetic information and derivatives.

Access to Genetic Resources means the utilization of genetic resources from Bhutan irrespective of whether they are accessed *in situ* or *ex situ* for the purpose of conducting any research and/or development on the genetic and/or biochemical composition of genetic resources including through the application of biotechnology. Access to genetic resources also includes the conducting of any research and development on derivatives of biological or genetic resources from Bhutan.

Traditional Knowledge associated with genetic resources means the knowledge, innovations and practices of Bhutanese communities that is related to the utilization of biodiversity and is not limited to knowledge relating to genetic structure of biological resources.

Access to Traditional Knowledge associated with genetic resources means the utilization of traditional knowledge associated with genetic resources for the purpose of conducting any research and development.

Bhutan Access and Benefit Sharing Fund (BABS Fund) means a fund established under section 128 of the Act to receive monetary benefits derived from the research and commercial utilization of Bhutan's genetic resources and/or associated traditional knowledge including processing fee and commitment fee payable at the Scoping phase.

Act means the Biodiversity Act of Bhutan 2022 and includes any subsequent amendment or re-enactment of the Act

Rules means the Biodiversity Rules and Regulations 2023

Policy means the Interim Access and Benefit Sharing Policy of Bhutan 2015.

Commercial utilization means applying for, obtaining or transferring intellectual property rights by sale or license or in any other manner, or commencement of product development, conducting market research or the sale of any resulting product.

Product means material produced, obtained, extracted or derived through research and development activity.

Prior Informed Consent means a process through which the National Focal Point seeks the consent of the providers of genetic resources or holders of associated traditional knowledge.

Provider means a person (individual or organization) named as Provider and includes their authorized representative, where the context permits.

Third Party means any person or institution other than the Provider, the User or any collaborator under their control or supervision.

User means a person (individual or organization) named as the User and includes their authorized representative, where the context permits.

Article 3– Interpretation

- 3.1 Clause heading are inserted for convenient reference only and have no effect in limiting or extending the language of provisions to which they refer.
- 3.2 Words importing a person include a partnership and a body whether corporate or otherwise.
- 3.3 A reference to any legislation includes any statutory modification, substitution or re-enactment of such legislation.
- 3.4 The schedules form an integral part of this Agreement.

Article 4– Prior Informed Consent

- 4.1 This Agreement is made pursuant to the Prior Informed Consent (PIC) given by the Provider granting the access to genetic resources and/or traditional knowledge associated with genetic resources as specified in section 66 of the Act

Article 5– Grant of Access

- 5.1 The User shall have access to the genetic resources and/ or traditional knowledge associated with genetic resources as specified in Schedule A of this Agreement.

- 5.2 The **User** shall pay such sum of US dollar 500 (US dollar five hundred only) as a processing fee for the ABS Agreement and sum of US dollar 5000 (US dollar five thousand only) as a commitment fee as specified **section 80** of the Act. The processing fee and the commitment fee shall be deposited in Bhutan ABS Fund dedicated to support conservation and sustainable use of Bhutan's biodiversity and associated traditional knowledge, and enhancement of rural livelihoods as specified in **section 130** of the Act.

Article 6– Conditions for Access

- 6.1 The **User** shall have access only to the genetic resource specified in Schedule A of this Agreement and undertakes to access the same in accordance with the conditions specified in this Agreement.
- 6.2 The **User** shall attach details of the commercial utilization of the genetic resources and/or associated traditional knowledge accessed in accordance with Schedule B of this Agreement.
- 6.3 Any use involving the genetic resource and/or associated traditional knowledge that is not expressly authorized by the provisions of this agreement shall be deemed to be expressly prohibited.
- 6.4 The **User** undertakes that it shall not allow any persons other than its authorized employees under its direct control and supervision to have access to the genetic resource and/or associated traditional knowledge.
- 6.5 The **User** shall not obtain, transfer, and distribute any form of intellectual property rights associated with the genetic resource accessed under this agreement in any manner without obtaining the prior written approval of the CNA through NFP.
- 6.6 The **User** undertakes to comply with the existing national laws, regulatory mechanisms and international agreements or treaties for the access to genetic resources. Provided that in case of conflict between the national laws and international agreement, the national laws shall prevail.
- 6.7 **User** undertakes to abide by the provisions of the Act and other related legislations in force in Bhutan and as amended in the future.
- 6.8 The approval given under this agreement is without prejudice to any other permits or approval that may be required for the purpose of access to the genetic resources and/or associated traditional knowledge from any other authorities under any other laws in force in the territory of Bhutan.
- 6.9 The failure to acquire such permit or approval under clause 6.8 shall be deemed as a material breach of this agreement and shall result in the termination of this agreement. However, upon an application by the **User**, the **User** may be given the opportunity to rectify the default and obtain the required permit or approval within such time as may be granted by the CNA through NFP.

Article 7– Third Party Transfer

- 7.1 The **User** shall not transfer the results of research relating to any genetic resources and or associated traditional knowledge that is the subject of this Agreement to a third party without obtaining the approval of the CNA through NFP.
- 7.2 Without the prior written approval of CNA through NFP, neither this agreement nor the approval granted hereunder shall be transferred or assigned in whole or in part by the **User** to a third party.
- 7.3 In the event of any substantial changes in the management or shareholding of the **User** that alters the organizational or control structure of the **User** and includes changes brought by acquisition, merger, demerger or any other kind of corporate restructuring, the **User** shall ensure that the obligations under this agreement perpetuate and provide written notice to the NFP not less than ninety (90) days prior to initiating such changes.

Article 8– Liabilities and Indemnification

- 8.1 A relevant Party shall be solely responsible for any claims by third parties arising from its acts or omissions in the course of performing this agreement and under no circumstances shall the other relevant Party be held responsible or liable for any such claims by third parties.
- 8.2 A relevant Party shall indemnify the other relevant Party and its employees from and against all claims, losses, damages, costs (including attorney fees), actions, suits or other proceedings, in any manner based upon, arising out of, related to, occasioned by or attributable to, any acts or conduct of the relevant Party, its employees or agents, (whether by reason of negligence or otherwise) in the performance by or on behalf of the relevant Party of the provisions of this agreement or any activity undertaken or purported to be undertaken pursuant to the terms of this agreement.

Article 9– Benefit Sharing

- 9.1 The **User** shall pay to the Provider 15 % of annual gross ex-factory sales of the product on such date as may be agreed between the relevant parties.
- 9.2 Two (2) % of the total monetary benefits specified in clause 9.1 shall be paid to the BABS Fund.
- 9.3 The **User** shall adopt sustainable management of genetic resources while sourcing the genetic resources.
- 9.4 The **User** shall pay a premium price at a mutually agreed rate and quantity which shall be stipulated in a separate supply agreement executed between the User and the Provider under the guidance of NFP.
- 9.5 The User shall provide details of other benefits in the **Schedule C**

Article 10– Obligation of the Provider

- 10.1 The Provider has the obligation to facilitate access to the genetic resources and/or associated traditional knowledge which includes the facilitation in acquisition of permits required in accordance with the relevant national laws.

Article 11– Termination

- 11.1 This agreement, unless terminated as provided herein, shall remain in effect for a period of years from the date of signing this agreement. In case the User continues the commercial utilization of the genetic resource mentioned in the agreement beyond the period initially agreed upon, the User shall apply for renewal to the NFP for subsequent required period at which time a new agreement has to be effected with relevant provisions agreed mutually.
- 11.2 The relevant Parties may terminate this agreement at any time by mutual agreement in writing by giving ninety (90) days advance written notice of termination. or either relevant Party may terminate this agreement by a written notice on the happening of any of the following:
- a. if the User does not make a payment due and fails to clear such non-payment within thirty (30) days after the date of notice in writing of such non-payment; or
 - b. if the User becomes insolvent or has a petition in bankruptcy, winding up filed for or against it, such termination shall be effective immediately upon the NFP giving written notice to the User.
- 11.3 The NFP may upon seeking approval of CNA revoke access or approval granted to the applicant, if any of the following circumstances arise:
- a. on the basis of reasonable belief that the person accessing the said genetic resource has violated any of the provisions of the Act or the condition on which approval was granted;
 - b. when the person has failed to comply with the terms of the agreement;
 - c. on failure to comply with any of the use conditions; or
 - d. on account of overriding public interest with reference to protection of environment and conservation of biological diversity and protection of the rights, livelihoods and knowledge of communities.

In the event of revocation of access or approval as mentioned above, this agreement shall automatically stand terminated.

- 11.4 Upon termination of this agreement, the User shall cease all use of the genetic resource and shall, upon request, return or destroy (at the option of the NFP) all

genetic resources under its control or in its possession. The costs in this regard shall be borne by the User.

- 11.5 The NFP shall not be liable for any loss or damage whatsoever caused to the User due to revocation of approval for access and/ or termination of this agreement as provided in section 11.3 of this agreement.
- 11.6 The User upon termination of the Agreement, agrees not to use any of the data, results, or conclusions from the research on the accessed material for any purpose whatsoever without the prior approval of the CNA.

Article 12– Reports and Audit

- 12.1 The User shall submit to the National Focal Point yearly reports on the following:
- a. the quantity of genetic resource accessed;
 - b. the total quantity of the products produced by the use of the accessed genetic resources and associated traditional knowledge;
 - c. audited financial statements; and
 - d. any other related information sought by the NFP by a written notice.
- 12.2 The User shall keep accurate records (together with supporting documentation) appropriate to determine all amounts due to the Provider. Such records shall be retained for at least three (3) years following the end of the reporting period to which they relate.
- 12.3 In conducting audits pursuant to section 12.1 and 12.2, such person shall have access to all records which he reasonably believes to be relevant to the calculation of monetary benefit.

Article 13– Confidentiality

- 13.1 The Provider and the NFP agrees to treat as confidential all confidential information marked as “CONFIDENTIAL” by the User and agrees that information disclosed in pursuance of this agreement relating to the formulations, including efforts to commercialize the formulations, shall be deemed confidential information.
- 13.2 The Provider and the NFP shall, upon due review of the need for confidentiality, maintain the confidentiality of information pertaining to the User at the written request of the User.
- 13.3 Notwithstanding clause 13.1 and 13.2, confidential information may be disclosed to the extent required by any law or regulation or order of any governmental, administrative, or judicial authority having jurisdiction over any of the Parties.

Article 14– Notice

- 14.1 Wherever in this agreement, it is required or permitted that a communication, notice or demand be given or served on any party, such communication, notice or demand will be given in writing and in English and will be validly given or sufficiently communicated if forwarded by Registered post or e-mail:

For the NFP:

Program Director
National Biodiversity Centre
Ministry of Agriculture and Livestock
Serbithang Thimphu
Tel # 02-351417/351218 Fax # 02-351219
Post Box No. 875

For the Provide:

For the Use

- 14.2 Notice will be deemed to have been delivered:
- i. if delivered by hand, upon receipt;
 - ii. If sent by electronic transmission, 48 hours after the time of transmission, excluding from the calculation of weekends and public holidays; or
 - iii. If sent by post, seven (7) days after the mailing thereof.
- 14.3 The Parties may change their respective addresses for delivery by delivering notice of change as provided in this paragraph.

Article 15– Governing Law and Jurisdiction

- 15.1 This agreement is governed by and is to be construed in accordance with the laws of Bhutan.

Article 16– Arbitration

- 16.1 Subject to clause 15.1 any dispute arising out of or in connection with this Agreement, including any question regarding its existence, validity or termination shall try to settle the dispute amicably between them by negotiating in good faith.

- 16.2 If the dispute is not resolved under clause 16.1, the Parties agree to settle the dispute through arbitration. The arbitration shall be governed by the Alternate Dispute Resolution Act of Bhutan, 2013. The place of arbitration shall be in Thimphu, Bhutan. The language to be used in the arbitration proceedings shall be in English.

Article 17– Severability

- 17.1 If at any time, any provision of this Agreement is or becomes illegal, invalid or unenforceable, either the legality, validity or enforceability of the remaining provisions will in any way be affected or impaired.

Article 18– Severability

- 18.1 No amendment or modification of this agreement shall be valid or binding upon the parties, unless agreed upon by both parties, made in writing, and signed on behalf of each of the Parties by their authorized representatives.

Article 19– Benefit of Agreement

- 19.1 This Agreement shall bind and inure to the benefit of the successors and assignees of the parties. However, none of the relevant Parties may assign or delegate any of its rights or obligations herein without the prior written consent of other relevant party and the NFP.

Article 20– Representations

- 20.1 Either relevant Party represents to each other Relevant Party that it has the legal right and power to enter into this agreement or to perform its obligations under the terms of this agreement and the execution, delivery and performance of this agreement by it has been duly and validly authorized by all necessary action on its part.

Article 21– Miscellaneous

- 21.1 The User hereby agrees that this agreement shall not in any way constitute or be presumed to constitute a partnership, joint venture or joint enterprise in any way or for any purpose between the Relevant Parties hereto or make them in any way liable as partners of or as agents for one another.
- 21.2 The documents attached hereto as Schedules form an integral part of this agreement, and consists of:

Schedule A: Access to Genetic Resources

Schedule B: Details of Commercial Utilization of genetic resources

Schedule C: Details of Benefit Sharing mutually agreed and delivery mechanism

- 21.3 Payments to be made under this Agreement shall be channeled through banking instruments accepting payment in cash.

This Agreement has been executed in duplicate, each of which shall be deemed to be original; one shall be retained by the NFP and other by User and both shall constitute one and the same instrument.

Article 18 – Signature and Acceptance

In witness thereof, the parties have executed this Agreement on the dates set forth below.

Seal & Dated Signature [] Seal & Dated Signature []

For the Provider

Witness

Name:

Name:

Designation:

Designation:

Nationality ID Number:

Nationality ID Number:

Mailing Address:

Mailing Address:

For the User

Witness

Seal & Dated Signature [] Seal & Dated Signature []

Name:

Name:

Designation:

Designation:

Nationality ID Number:

Nationality ID Number:

Mailing Address:

Mailing Address:

For the NFP

Witness

Seal & Dated Signature [] Seal & Dated Signature []

Name:

Name:

Designation:

Designation:

Nationality ID Number:

Nationality ID Number:

Mailing Address:

Mailing Address:

Schedule A: Access to genetic resources

Sample of biological resources to be collected: [include name of species or lowest level of taxon, to which the resources belong; mention form of biological resource to be collected (leaves, stem, flower, roots etc.)]

Access Area: [state the area from which the sample will be taken]

Time and Frequency of entry to access area: [state the anticipated dates and times of entry to access area]

Purpose of Access: [provide a brief description of the purpose(s) of collecting samples including end products.]

Labelling of Samples: [include a statement setting out the means of labelling the samples]

Schedule B: Details of commercial utilization of genetic resources

(Please provide detail the detail of what type of products will be made. A brief background)

Schedule C: Details of benefit sharing mutually agreed and delivery mechanism

(Please provide detail the detail of what type of benefits)

Form VIII: Certificate of Compliance

Reference No _____

Date ____, ____, ____

Certificate of Compliance to the ABS legislation in Bhutan

This is to certify that _____ has legitimately accessed the following genetic resources and/ or associated traditional knowledge in accordance to the Access and Benefit Sharing regime of Bhutan fulfilling the requirement of Prior Informed Consent (PIC) and Mutually Agreed Terms (MAT).

Name of the genetic resources and/ or associated traditional knowledge:

Name of the provider of the genetic resources and/ or associated traditional knowledge:

Purpose of access:

Name of the contract agreement:

Reference number of the contract agreement:

This certificate is issued as the evidence of certificate of compliance to the Biodiversity Act of Bhutan, 2022 and is not a substitute for other permits or clearances required under other laws in force in the country.

(Signature and Seal)
National Focal Point

Form IX: Application form for Material Transfer Agreement

Application form for Material Transfer Agreement
Section 1. Details of the User Name: _____ Address: _____ Works Tel _____ Home Tel _____ E-mail address: _____ Mobile: _____
Section 2. Purpose (<i>tick the relevant box</i>) ☐ specific academic research ☐ exchange of samples ☐ sample testing ☐ others (specify) _____
Section 3: Details of the Genetic Resources 1. Scientific description of genetic resources: _____ a. If it is for academic research: i) name of the university: _____ ii) name of the institution: _____ iii) location of the institution: _____ iv) name of the supervisor: _____ v) purpose of the study: _____ vi) affidavit from the institution affirming that it shall not be put to commercial use. b. If it is for exchange of samples: i) Name of the institution providing the genetic resources: _____ ii) Name of the institution receiving the genetic resources: _____ iii) location of the institution: _____ iv) affidavit from the institution affirming that it shall not be put to commercial use. c. If it is for sample testing: i) purpose of the testing: _____ ii) name of the laboratory: _____ iii) location of the laboratory: _____ iv) affidavit from the user affirming that it shall not be put to commercial use.
Section 4. Declaration The undersigned, being duly authorized representatives, declare to the best of my knowledge and belief that the information contained in this application is correct and complete and I authorize the National Focal Point to make all necessary inquiries and to conduct all necessary checks in relation to this application. In case the information provided in the application form is found to be false, the National Focal Point may take appropriate action as per the laws of the land. Signed: _____ Date: _____

Name: _____

In the capacity of: _____

Form X: Application for Standard Material Transfer Agreement

Application form for Standard Material Transfer Agreement
Section 1. Details of the User Name: _____ Address: _____ Works Tel _____ Home Tel _____ E-mail address: _____ Mobile: _____ Membership to ITPGRFA: ☐ Yes ☐ No
Section 2. Purpose:
Section 3: Details of the Genetic Resources 1. Scientific description of genetic resources: - Scientific name: Common name: Cultivar/Land Races: a. If it is for academic research: i) name of the university: ii) name of the institution: iii) location of the institution: iv) name of the supervisor: v) purpose of the study: vi) affidavit from the institution affirming that it shall not be put to commercial use. b. Sample testing for non-commercial breeding for food security. i) purpose: ii) Name of the institution: iii) name of the laboratory: iv) location of the laboratory: v) affidavit from the user affirming that it shall not be put to commercial use:
Section 4. Declaration I/We, the undersigned, being duly authorized representative, declare to the best of my/our knowledge and belief that the information contained in this application is correct and complete and I/We authorize the National Focal Point to make all necessary inquiries and to conduct all necessary checks in relation to this application. In case the information provided in the application form is found to be false, the National Focal Point may take appropriate action as per the laws of the land. Signed: _____ Date: _____ Name: _____ In the capacity of: _____

Form XI: SAMPLE TRANSFER CERTIFICATE

SAMPLE TRANSFER CERTIFICATE
(Certificate of Origin for Genetic Resources)

Reference No _____

Date ____, ____, ____

This Certificate is issued pursuant to regulation 93 of the Biodiversity Rules and Regulations of Bhutan 2023.

_____ (Name) is permitted to transfer _____ (genetic material)
accessed from _____ (Dzongkhag), Bhutan to _____ (Place of
Destination).

The details of the material are as follows:

Material Description:

Quantity of Material to be transferred:

Purpose of transfer:

Name of the contract agreement:

Reference number of the contract agreement:

This Certificate is valid for one time transfer of the genetic resources only.

(Signature and Seal)
National Focal Point

རྒྱལ་ཡོངས་འབྲུག་གཞི་རྒྱུ
སྐྱེ་ཁོན་དང་སྐྱོ་སྐྱོ་ལྷན་ཁག
ROYAL GOVERNMENT OF BHUTAN
Ministry of Agriculture and Livestock
National Biodiversity Centre
Serbithang: Thimphu, Bhutan

Reference No: _____

Date __, __, __

To
The Program Director
National Biodiversity Centre
Ministry of Agriculture and Livestock,
Serbithang Thimphu Bhutan

Subject: **Letter of Undertaking**

I, **Mr./Ms.** _____ holding **CID** **No** _____
from **Village** _____ under **Gewog** _____ in **Dzongkhag** _____
would like to transfer _____ to **Mr./Ms.** _____
who is residing _____ do hereby confirm to
the following:

1. WHEREAS I undertake that the material transferred will exclusively be used for direct use and consumption and in case of a change of intent, the undersigned shall seek prior written approval from the Competent National Authority (CNA) through the National Biodiversity Centre (NBC).
2. AND WHEREAS I take full responsibility for the safety and protection of the material and will remain liable for any sort of misuse arising from the transferred genetic resources. I affirm that the material is intended for direct use and consumption, and it will not undergo any sort of research nor transfer to any third party for a similar intent.
3. AND WHEREAS I understand that in the event I do not adhere to aforementioned conditions and commits breach of any provision of the Biodiversity Act of Bhutan, 2022 and its Rules and Regulations, I shall be accountable for the lapses and may held liable as per the applicable laws.
4. IN THE WITNESS WHEREOF, I have hereunto signed the undertaking in the presence of the following witnesses:

Date: _____
Signed: _____
Name: _____
CID No: _____
Phone No: _____
(Affix Legal Stamp)

Witness

